

MINISTER FOR

Ligestilling

Det Politisk-Økonomiske Udvalg
PØU alm. del – endeligt svar på
spørgsmål 39
Offentligt

Folketingets Politisk-Økonomiske Udvalg

MODTAGET

23 JUNI 2006 13 50

Den Centrale Indlevering

Dato: 23 JUNI 2006

Minister for Ligestilling
Ligestillingsafdelingen
Holmens Kanal 22
1060 København K

Tlf. 3392 3311
Fax. 3391 3115

KFA/ J.nr. C.2.6.25

Under henvisning til Folketingets Politisk-Økonomiske Udvalgs brev af 5. december 2005 følger hermed – i 5 eksemplarer – ligestillingsministerens supplerende svar på spørgsmål nr. 39 (PØU alm. del).

Spørgsmål nr. 39:

”Med baggrund i det lovede notat vedr. EU-lovgivning og dansk lovgivning inden for ligestilling og ikke-forskelsbehandling bedes ministeren sende notatet i høring hos de relevante NGO'er og eksperter, med henblik på at få en tilbagemelding vedr. eventuelle ønsker til ændring af den nuværende lovgivning.”

Svar:

Som opfølgning på mit svar af 19. december 2005 og svar af 6. marts 2006 på spm. nr. 38 har det omtalte notat nu været i høring ved relevante NGO'er og eksperter for at få en tilbagemelding om eventuelle ønsker til ændring af den nuværende lovgivning. Høringen er gennemført af de ministerier, der har oplyst at have EU-lovgivning og dansk lovgivning om ikke-forskelsbehandling.

Høring foretaget af Beskæftigelsesministeriet, Integrationsministeriet, Justitsministeriet, Socialministeriet og Ligestillingsafdelingen har givet anledning til bemærkninger af forskellig art.

Jeg vedlægger ministeriernes bidrag og de enkelte høringssvar.

Familie- og Forbrugerministeriet, Finansministeriet (Personalstyrelsen), Kirkeministeriet, Transport- og Energiministeriet, Undervisningsministeriet og Økonomi- og Erhvervsministeriet har i det omfang, der har været relevante høringssvar på området ikke modtaget bemærkninger.

Udover ministeriernes besvarelse har Ligestillingsafdelingen fået tilsendt fra PØUs sekretariat bidrag fra HK Danmark af 18. maj 2006 og fra 3F af 14. maj 2006, som er sendt direkte til udvalget.

Eva Kjer Hansen

/ Mette Seneca Kløve

ØKONOMI- OG ERHVERVSMINISTERIET

Ligestillingsafdelingen
Att.: Kirsten Fastrup
Holmens Kanal 22
1060 København K

4. maj 2006
Eksp.nr. 266956
/SFR-DEP

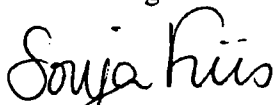
Høring om forelæggelse af notat om lovgivning om ligestilling og ikke-forskelsbehandling for NGO'er

Som svar på Ligestillingsafdelingens høring om ovenstående skal Økonomi- og Erhvervsministeriet oplyse, at ministeriet har sendt høringen til brancheorganisationen Forsikring & Pension.

Forsikring & Pension oplyser i høringssvaret, at organisationen ikke har ønsker til ændringer i den gældende lovgivning om ligestilling og ikke-forskelsbehandling. Organisationens besvarelse vedlægges i kopi.

Økonomi- og Erhvervsministeriet beklager, at høringsfristen er overskredet.

Med venlig hilsen

Sonja Friis

ØKONOMI- OG
ERHVERVSMINISTERIET
Slotsholmsgade 10-12
1216 København K

Tlf 33 92 33 50
Fax 33 12 37 78
CVR-nr. 10 09 24 85
oem@oem.dk
www.oem.dk

Forsikring & Pension

Sendt pr. mail: kvm@oem.dk

Økonomi- og Erhvervsministeriet
Specialkonsulent Kristian Vie Madsen
Slotsholmsgade 10-12
DK-1216 København K

Vores ref. ASE/hl

Journalnr. 1.8.3.9-015

Deres ref.

Dato 03.05.2006

Kære Kristian

Efter aftale med Peder Petersen sender jeg F&P's svar på henvendelse om relevante NGO'ers og eksperter's tilbagemelding vedrørende eventuelle ønsker til ændring af den nuværende EU-lovgivning og dansk lovgivning vedr. ligestilling og ikke-forskelsbehandling til dig.

F&P har med kort varsel gennemgået den fremsendte oversigt over lovgivning vedrørende ligestilling og ikke-forskelsbehandling. F&P har ikke umiddelbart ønsker til ændringer i gældende lovgivning. F&P skal samtidig gøre opmærksom på, at en grundig gennemgang af lovgivningen kræver mere tid.

Endelig ser F&P frem til, at implementeringen af direktiv 2004/113/EF af 13. december 2004 om gennemførelse af princippet om ligebehandling af mænd og kvinder i forbindelse med adgang til og levering af varer og tjenesteydelse sker på en hensigtsmæssig og praktisabel måde.

Venlig hilsen

Anne Seiersen
ase@forsikringenshus.dk

Til journalisering c.2.6.25

-----Oprindelig meddelelse-----

Fra: Kirkeministeriet [mailto:KM@KM.DK]

Sendt: 6. april 2006 16:14

Til: Ligestillingsafdelingen; Kirsten Fastrup

Cc: Paolo Perotti; Steffen Brunés; Annette Meinskar

Emne: Ligestillingsafdelingens telefoniske henvendelse af 5. april 2006

Att.: Kirsten Fastrup

Foranlediget af telefonisk henvendelse herom skal Kirkeministeriet bekræfte, jf. ministeriets brev af 5. april 2006, at der ikke under ministeriets ressort er foretaget implementering af EU-lovgivning, og bortset fra Grundlovens bestemmelser om religionsfrihed findes der ikke under ministeriets ressort generel lovgivning om ligestilling og ikke-forskelsbehandling. En høring vedrørende de i Kirkeministeriets brev beskrevne bestemmelser vil derfor snarere have karakter af en høring over Grundlovens bestemmelser om religionsfrihed, folkekirken og andre trossamfund, hvilket ikke findes at falde indenfor de af Folketingets Politisk-Økonomiske Udvalg rejste spørgsmål 38 og 39.

Med venlig hilsen

Lise-Lotte Gümües
Fuldmægtig
Kirkeministeriet
Frederiksholms Kanal 21
Postboks 2123
1015 København K
Tlf. 33 92 39 16
Fax 33 92 39 13
E-mail: KM@KM.DK

Socialministeriet

Socialministeriet
Socialpolitisk-Juridisk Center
J.nr. 67-680
lsc

18. april 2006

**Notat
om
høringssvar om ønsker til ændring af lovgivningen vedr. ligestilling og ikke-forskelsbehandling**

Socialministeriet har den 24. marts 2004 anmodet følgende organisationer om bemærkninger til besvarelsen af spørgsmål 38 og om ønsker til ændring af den nuværende lovgivning:

Blå Kors Danmark
Børnerådet
Børnesagens Fællesråd
Center for Ligebehandling af Handicappede
Center for Rusmiddelforskning
Center for Små Handicapgrupper
Centerlederforeningen Brugerforeningen for Aktive Stofmisbrugere
De Samvirkende Invalideorganisationer
Den Danske Pårørende forening af 1998
Det Centrale Handicapråd
Familieplejen i Danmark
FBU – Forældrelandsforeningen Børn og Ungdomsbistand
KFUM's sociale arbejde i Danmark
Kontaktudvalget for Mindre Sygdoms- og Handicapforeninger
Landsforeningen af Nuværende og Tidligere psykiatribrugere
Landsforeningen Bedre Psykiatri
Landsforeningen af Pårørende til Stofmisbrugere
Landsforeningen af Væresteder
Landsforeningen Lænken
Landsforeningen for Human Narkobehandling
Landsforeningen SIND
Landsorganisationen af Kvindekrisecentre – LOKK
Pårørendegruppen for Svage Ældre
Red Barnet
Rådet for Frivilligt Socialt Arbejde
Rådet for Socialt Udsatte
Sammenslutningen af Ældreråd
Ældremobiliseringen
ÆldreSagen

Socialministeriet har modtaget høringssvar fra Børnerådet, Børnesagens Fællesråd, Center for Små Handicapgrupper, De Samvirkende Invalideorganisationer, et fælles svar fra Center for Ligebehandling af Handicappede og Det Centrale Handicapråd, Landsforeningen BEDRE PSYKIATRI, LAP Landsforeningen af nuværende og tidligere psykiatribrugere, Landsforeningen SIND, Pårørendegruppen for Svage Ældre, Rådet for Frivilligt Socialt Arbejde og Rådet for Socialt Udsatte.

Børnerådet og Børnesagens Fællesråd har fremsendt høringssvar, hvoraf fremgår, at rådet ingen bemærkninger har.

Høringssvar af 5. april 2006 fra Landsforeningen BEDRE PSYKIATRI

Landsforeningen BEDRE PSYKIATRI – pårørende til sindslidende, finder det vigtigt at Transport og Energiministeriets lovgivning vedrørende de kollektive trafiklove snarest muligt ophører med diskriminationen af mennesker med psykiske handicaps, der som følge heraf har behov for individuel handicapkørsel. Det gælder både kørsel til behandling, terapi og lignende samt til sociale formål.

Der findes ganske mange psykisk sårbare og psykisk syge mennesker, som på grund af angst og fobier ikke kan benytte offentlige transportmuligheder, og hér må pårørende bruge megen tid, penge og kræfter på at hente og bringe. Når yderligere henses til, at denne gruppe ofte lever af overførselsindkomster på grund af det psykiske handicap, er der ikke mulighed for at finansiere egen taxikørsel (privat individuel ordning).

BEDRE PSYKIATRI skal derfor opfordre til, at lovens principper for den individuelle handicapkørsel snarest muligt revideres, således at fokus lægges på den aktuelle funktionshæmning for den enkelte borger.

Høringssvar af 12. april 2006 fra Dansk Blindesamfund

Dansk Blindesamfund takker for muligheden for at fremkomme med ønsker til ændringer af lovgivningen vedr. ligestilling og ikke-forskelsbehandling.

Dansk Blindesamfund ønsker, at der hurtigst muligt vedtages lovgivning, der forbyder diskrimination af mennesker pga. handicap og at der i forbindelse med en sådan lovgivning etableres et administrativt klageorgan, som kan overvåge og pådømme overtrædelser af lovgivningen. Dansk Blindesamfund ønsker at det administrative klageorgan skal have handicapfaglig viden, og at DSI skal udpege lægmedlemmer til klageorganet.

Vi har i Dansk Blindesamfund i årtier støttet den hidtidige fremgangsmåde inden for handicappolitikken, den såkaldte "gode viljers politik". Denne politik har været funderet på, at politikere på alle niveauer i det danske samfund som udgangspunkt ikke ønsker forskelsbehandling og diskrimination af mennesker med handicap. Dette ønske er formidlet til offentlige myndigheder ved hjælp af henstillinger og vedtagelse af beslutninger i Folketinget, og offentlige myndigheder har så haft et moralsk ansvar for at følge de politiske henstillinger.

Samfundsudviklingen er imidlertid gået i retning af decentralisering og privatisering af opgaver. Det ses senest af struktur- og opgavereformen, hvor det er et erklæret mål, at flere opgaver skal løses i kommunerne og at kommunerne også skal udlicitere opgaveløsningen til private udbydere.

Der bliver dermed længere mellem dem, der udstikker henstillinger og beslutninger uden konsekvensmuligheder og dem, der skal udføre dem. Hertil kommer, at private udbydere af service først og fremmest skal tænke på at deres firma økonomisk kan fungere, hvorfor økonomiske overvejelser naturligvis kommer før politiske henstillinger.

Folketinget har erkendt denne udvikling på andre områder. Der er f.eks. nedsat klageorganer inden for ligestillingsområdet i forhold til kvinder, og senest er der etableret et klageorgan for etniske minoriteter. Det er på tide, at der også lovgives og etableres klageorgan på handicapområdet.

Dansk Blindesamfund oplever i det daglige arbejde mange forskellige former for diskrimination af borgere, der er blinde eller stærkt svagsynede. Nedenfor følger fire eksempler, men der er rigtig mange flere, som lovgivning og klageorganer kunne modvirke:

- Det er diskrimination, når mennesker, der bliver blinde eller stærkt svagsynede og som er over 67 år efter bestemmelser i serviceloven dels ikke kan få bevilget ledsagerordning, og at de heller ikke kan få bevilget dækning af merudgifter som følge af deres funktionsnedsættelse.
- Det er diskrimination når Undervisningsministeriets lovgivning om specialpædagogisk støtte forhindrer, at blinde og stærkt svagsynede kan tage en åben videregående uddannelse, og når folkeoplysningslovgivningen ikke forpligter nogen til at stille materialer og hjælpemidler til rådighed, så blinde og stærkt svagsynede kan deltage i undervisningen på lige fod med alle andre. Blinde og stærkt svagsynede kan ikke deltage i undervisning eller uddannelse uden hjælpemidler eller bøger, der er indlæst på lyd eller omdannet til punktskrift.
- Det er diskrimination, når offentlige og private hjemmesider og digitale selvbetjeningsløsninger ikke er tilgængelige for blinde og stærkt svagsynede borgere eller medarbejdere. Konkurrencen "Bedst på nettet" viste i 2005, at under 10 % af offentlige hjemmesider er tilgængelige, og det er for ringe, når regering og kommuner satser mere og mere på selvbetjening via hjemmesider.
- Det er diskrimination, når blinde, der anvender førerhund som hjælpemiddel, i stigende grad bliver afvist i offentlige bygninger, på private spisesteder og i taxaer.

Disse eksempler er kun toppen af isbjerget, der er mange flere eksempler i dagligdagen, som lovgivning og administrativ klageorgan vil kunne afhjælpe.

For Dansk Blindesamfund er det vigtigt, at lovgivningen hjemler mulighed for sanktioner, såfremt lovgivningen ikke overholdes. Lovgivning uden sanktionsmuligheder er ingenting værd, hvilket vore erfaringer med f.eks. bestemmelserne om fortrinsadgang til job i det offentlige viser.

I lov om kompensation til handicappede i erhverv er der regler om, at mennesker med handicap har fortrinsadgang til at komme til en samtale, når en offentlig myndighed skal besætte en stilling. Ansøgeren med handicap skal have de nødvendige kvalifikationer, sådan som de er beskrevet i et stillingsopslag. Hvis man ikke bliver indkaldt til samtale kan man påklage dette til Arbejdsmarkedets Ankenævn, som kan udtale kritik af det hændte og i øvrigt ikke gøre mere.

I Dansk Blindesamfund har vi kendskab til, at et af vore medlemmer ansøgte hos 50 offentlige arbejdsgivere med angivelse af, at vedkommende ønskede at anvende fortrinsadgangsbestemmelsen. Tre af arbejdsgiverne overholdt lovgivningen, resten gjorde ikke.

Vi har i Dansk Blindesamfund bemærket os, at regeringens handicapkoordinator, økonomi- og erhvervsminister Bendt Bendtsen i et samråd i Folketingets Politisk-økonomiske Udvalg (jf. Socialudvalget, alm. Del spm. 92) har udtrykt betænkeligheder ved, at det vil koste mange ressourcer at indføre lovgivning mod diskrimination af mennesker med handicap.

I Dansk Blindesamfund er vi ikke så bekymrede for dette scenario, der nok mest skal anvendes som skræmmebillede i forhold til Folketingets partier og offentligheden. Vi mener, at med vedtagelse af lovgivning om forbud mod diskrimination af mennesker med handicap vil man få et godt værktøj til at få sat gang i handlingsplaner for f.eks. bedre fysisk tilgængelighed, arbejde med tilgængeliggørelse af hjemmesider etc.

I Dansk Blindesamfund mener vi endvidere, at det vil blive sundt for Folketingets politiske partier at skulle indarbejde behovet for ressourcer til løsning af problemer for mennesker med handicap i den daglige politik. Det er i realiteten et udtryk for diskrimination af mennesker med handicap, at Folketinget i dag løser finansieringen af projekter på handicapområdet via Satspuljen, som mennesker på overførselsindkomster selv skal betale til. Derved indgår f.eks. mennesker med handicap ikke i den almindelige prioriteringsdiskussion i Folketinget, og mennesker med handicap får ikke den stigning i deres ydelser, som andre lønmodtagere får, hvilket også er forskelsbehandling.

Slutteligt vil vi i Dansk Blindesamfund gerne gøre op med økonomi- og erhvervsministerens udtalelser om, at det er udansk og at gøre en hel gruppe til en svag gruppe, hvis man indfører forbud mod diskrimination pga. handicap.

Vi mener i Dansk Blindesamfund ikke, at kvinderne er en svag gruppe. Tværtimod er denne befolkningsgruppe blevet endnu stærkere af, at skiftende regeringer og EU har indført lovgivning som forbyder forskelsbehandling pga. køn. Senest har den nuværende regering indført bestemmelser om at medlemmer af offentlige råd og nævn skal være ligelig fordelt mellem mænd og kvinder, er det mon fordi regeringen (og Bendt Bendtsen) mon mener at kvinderne er svage?

Dansk Blindesamfund kan i øvrigt fuldt ud tilslutte sig det meget udmærkede høringssvar, som De Samvirkende Invalideorganisationer har fremsendt. Vi mener også i Dansk Blindesamfund, at det vil være en passende fejring af det europæiske år om lige muligheder for alle, hvis Folketinget vedtager lov om forbud mod diskrimination af mennesker med handicap i 2007.

Høringssvar af 10. april 2006 fra Center for Små Handicapgrupper

Center for Små Handicapgrupper (CSH) takker for modtagelsen af ovennævnte materiale til høring.

CSH har følgende ønske til ændring af nuværende lovgivning:

Samordning af EU-lovgivning og dansk lovgivning om ligestilling og ikke-forskelsbehandling samt den sociale lovgivning.

EU-direktiv 2000/78/EF, som er implementeret ved lovbekendtgørelse nr. 31 af 12. januar 2005 – drejer sig om generelle rammebestemmelser om ligebehandling med hensyn til beskæftigelse og erhverv, der forbyder diskrimination pga. tro, seksuel orientering, alder og *handicap*.

Fysisk handicappedes muligheder for at påtage sig midlertidigt arbejde i andet EU land begrænses ofte af, at der i Udlandsbekendtgørelsen nr. 113 af 20. februar 2004, ikke er mulighed for, at handicappede i midlertidigt ordinært arbejde, i støttet beskæftigelse, frivilligt arbejde samt selvstændige erhvervsdrivende kan medtage en række nødvendige kompenserende ydelser.

Den stigende internationalisering af uddannelses- og beskæftigelsesmønstre medfører, at der bør ses på de regler, der i øjeblikket begrænser handicappedes muligheder for på lige fod med andre at kunne påtage sig midlertidigt arbejde i andet EU-land.

Derfor er det ønskeligt, at der i den nuværende lovgivning om ligestilling og ikke-forskelsbehandling tages højde for, at reglerne i de sociale love også lever op til reglerne om ligestilling.

Høringssvar af 12. april 2006 fra DSI, De Samvirkende Invalideorganisationer

DSI vil gerne indledningsvis takke Folketinget for at tage interesse for denne problemstilling, som Danmark hidtil ikke har overvejet seriøst i forhold til gældende politik.

DSI ønsker, på baggrund af danske og internationale erfaringer, at der ved lov indføres et generelt forbud mod diskrimination, en pligt til at udarbejde sektorbaserede handlingsplaner, og at der oprettes en administrativ klageadgang med den rette viden om handicap og med et tilfredsstillende lægmandselement udpeget af DSI. En bred diskriminationslovgivning, der som eksempler også omfatter en ikke-diskriminerende adgang for mennesker med handicap til bl.a. boliger, uddannelse, sundhedsydelser, varer og tjenester, transportmidler, kommunikation, kultur og foreninger.

Et generelt diskriminationsforbud vil være i overensstemmelse med internationale erfaringer og tendenser og sender det rigtige signal. Det skal ikke bare være moralsk forkasteligt og uden sanktionsmulighed at diskriminere mennesker med handicap, men også retsstridigt med sanktionsmuligheder.

Dansk efterlevelse af menneskeretlige forpligtelser kræver, at Danmark ikke bare anerkender princippet om lighed, men ved lov giver mennesker med handicap en generel rettighed til lighed og forbud mod diskrimination.

I dag findes der desværre ikke en samlet lovgivning om ikke-forskelsbehandling af mennesker med handicap, hverken i EU eller i Danmark. Det er med andre ord ikke lovgivningsmæssigt forbudt at diskriminere mennesker med handicap, undtagen på arbejdsmarkedet. Det sidstnævnte forbud er kun godt 1 år gammelt i Danmark - indført ved lov nr. 31 af 12. januar 2005 om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet, jf. EU direktiv 2000/78. Mennesker med handicap kan således risikere at blive diskrimineret og nægtet adgang til alle andre områder end arbejdsmarkedet uden at kunne klage til et uvildigt klageorgan - og uden mulighed for at sanktionere den, som diskriminerer.

Bliver mennesker med handicap da diskrimineret i praksis? Svaret er ubetinget **ja**, i hvert fald er det handicaporganisationernes vurdering, at det sker inden for visse områder, som DSI i dette høringssvar vil give en række eksempler på.

Der findes kun meget få danske undersøgelser, som illustrerer omfanget af diskriminationen af mennesker med handicap, men det finder sted i lovgivningen og i praksis.

Det skal understreges, at et generelt forbud mod diskrimination af mennesker med handicap ikke er uforeneligt med dansk lovgivningstradition med positiv særbehandling i form af forskellige former for kompensation mv.

For DSI er det vigtigt at understrege, at en rettighedslovgivning ikke skal være et brud med dansk tradition om primært at udvikle et inkluderende samfund via politiske initiativer frem for via individuelle og "tilfældige" retssager. Derfor er det vigtigt, at en dansk lov om forbud mod diskriminering af mennesker med handicap suppleres med sektorbaserede handlingsplaner og et administrativt klageorgan. Denne model synes at fungere tilfredsstillende i England, hvor de har haft sådan lovgivning siden 1995.

Begrundelser for ønsket om ny lovgivning

Dansk handicappolitik har i årtier haft de gode viljer som udgangspunkt. Politikerne har udstukket henstillinger og retningslinjer om, at mennesker med handicap ikke må forskelsbehandles, og at der skal tages hensyn til mennesker med handicap i alle samfundets tilbud. De, der løser opgaverne, skal herefter sikre, at henstillingerne bliver fulgt.

Det sker bare ikke i et tilstrækkeligt omfang.

For DSI er det vigtigt, at alle borgere har adgang til de samme muligheder, og at alle kan leve op til de samme demokratiske pligter.

Samfundsudviklingen har bl.a. medført, at flere og flere opgaver løses af private udbydere eller offentlige myndigheder, der er underlagt kontraktstyring med stramme økonomiske rammer.

De private udbydere har ikke på samme måde pligt til at følge politiske henstillinger, især ikke hvis det sætter dem i en dårligere konkurrencesituation, eller i det hele taget går ud over indtjeningen. De kontraktstyrede offentlige myndigheder er ofte underlagt vanskelige økonomiske forhold, som ofte betyder, at de økonomiske prioriteringer overdøver de politiske henstillinger.

Et eksempel herpå er tilgængelighed til offentlige hjemmesider. Politisk er der udtrykt ønske om, at offentlige hjemmesider er tilgængelige for mennesker med handicap. Men senest har konkurrencen "Bedst på nettet" afsløret, at under 10 % af de offentlige hjemmesider er tilgængelige.

Enten kender offentlige myndigheder ikke det politiske ønske, eller også prioriterer de ikke tilgængeligheden til deres hjemmesider. De firmaer, der programmerer nye hjemmesider laver dem ikke tilgængelige, hvis det ikke er et udtrykkeligt krav fra myndigheden. Resultatet er, at under 10 % af offentlige hjemmesider er tilgængelige for mennesker med handicap. Dermed forskelsbehandles mennesker med handicap i forhold til andre borgere i det danske demokratiske samfund.

Regeringens handicappolitiske koordinator, Økonomi- og erhvervsminister Bendt Bendtsen har i et samråd i Folketingets Politisk-økonomiske Udvalg (jf. socialudvalget, alm. del, spm. 92) gjort sig til talsmand for, at lovgivning om ikke-forskelsbehandling af mennesker med handicap vil medføre et fokus på mennesker med handicap som en særlig svag gruppe, speciel og anderledes end alle andre.

Ministeren mener, at det er udansk at gøre en særlig gruppe af mennesker til et særligt problem, der kræver sin egen lovgivning. Ministerens foretrækker at inkludere alle gruppers behov i den almindelige lovgivning.

Det er imidlertid DSI's erfaring, at dette ikke sker i fornødent omfang, hvilket vil illustreres nedenfor.

DSI er derfor uenig med økonomi- og erhvervsministeren i denne fremstilling. Vi behøver kun at pege på den særlige lovgivning, som gælder i forhold til kvinder. I følge ministerens argumentation skulle kvinder så være en svag gruppe, og løsningen af problemerne med at sikre ligeløn og sikring af kvinder på barselsorlov for udansk. Det mener DSI ikke er tilfældet - tværtimod.

Økonomi- og erhvervsministeren henviser endvidere til, at lovgivning om antidiskrimination vil medføre, at politikerne vil blive nødt til at prioritere ressourcer på handicapområdet anderledes end i dag. I følge ministeren vil man f.eks. være nødsaget til at løse tilgængelighedsproblemer, som opstår her og nu, frem for at lave en prioriteret løsning af opgaverne i forhold til de ressourcer, der er til rådighed.

DSI finder, at ministeren med denne argumentation forsøger at mane et skræmmebillede frem for Folketinget og offentligheden om, at det koster mange penge at sikre ikke-forskelsbehandling. Et sådant skræmmebillede er efter DSI's opfattelse utroværdigt og matcher i hvert fald ikke DSI's holdninger - eller erfaringer fra f.eks. England.

DSI mener, at lovgivning om ikke-forskelsbehandling netop kan medføre, at ressourcerne prioriteres, så de bliver udnyttet til gavn for flest mulige borgere. Vi forestiller os ikke, at f.eks. tilgængelighed til eksisterende offentlige bygninger er sikret gennemført med det samme, bare fordi det er besluttet ved lov. Lovgivning om ikke-forskelsbehandling skal følges op af konkrete og realistiske handlingsplaner for, hvordan den eksisterende bygningsmasse kan gøres tilgængelig, og i hvilket tempo det skal ske. Lovgivningen skal også sikre, at nybyggeri gøres tilgængelig for alle. Det sikrer de gældende regler langt fra i dag. At gøre nye offentlige bygninger tilgængelige kræver ikke ekstra ressourcer men omtanke.

For DSI er det endvidere afgørende, at lovgivning mod forskelsbehandling af mennesker med handicap er nødvendig som udviklingsgaranti og retssikkerhedsbolværk for den enkelte i en tid, hvor bl.a. frie valg, markedsbaseret efterspørgsel, individuelle rettigheder og pligter mv. vinder frem.

Sektoransvar

I det ovennævnte samråd udtaler Økonomi- og erhvervsminister Bendt Bendtsen også, at antidiskriminationslovgivning (eller lovgivning om ikke-forskelsbehandling) er i modsætning til princippet om sektoransvar.

Efter DSI's opfattelse forholder det sig fuldstændig omvendt. En generel lovgivning om ikke-forskelsbehandling af mennesker med handicap vil betyde, at alle sektorer vil være forpligtede til at

sikre, at mennesker med handicap ikke fremover forskelsbehandles og gives lige muligheder sammenlignet med den resterende del af befolkningen.

Økonomi- og erhvervsministeren anvendte i det ovennævnte samråd Undervisningsministeriet som eksempel på en sektor, der har ansvaret for undervisning af mennesker med handicap. DSI finder, at Undervisningsministeriets sektoransvar er et godt eksempel.

Folketinget har eksempelvis vedtaget lovgivning om, at mennesker med handicap, som går på en SU-berettiget videregående uddannelse, skal kunne ansøge om specialpædagogisk støtte til hjælpemidler og materialer, som kan kompensere for funktionsnedsættelsen. Loven gælder ikke for åbne uddannelser eller uddannelser over konferensniveau. Mennesker med handicap bliver dermed forskelsbehandlet i forhold til de muligheder andre har, fordi afhængigheden af henholdsvis hjælpemidler m.v. afskærer dem fra f.eks. at tage en videregående uddannelse over konferensniveau.

En generel lov om ikke-forskelsbehandling vil medføre, at Undervisningsministeriet inden for sit sektoransvar fremadrettet skal sikre, at mennesker med handicap ikke forskelsbehandles, men tværtimod kan tage en åben uddannelse eller en videregående uddannelse over konferensniveau.

Dertil kommer, at erfaringer fra Den Europæiske Union viser, at anerkendelsen af rettigheden til ikke at blive udsat for diskrimination styrker sektoransvaret. Ikke bare i gennemførelsen af lovgivningen, men i selve lovgivningsprocessen og i udarbejdelsen af overordnede politikker.

Mainstreaming af ligebehandling af mennesker med handicap, bl.a. med udgangspunkt i Amsterdamtraktatens Artikel 13, har været en officiel del af EU Kommissionens politik. Det har bl.a. betydet udarbejdelse af Direktiv 2000/78, som forbyder diskrimination på arbejdsmarkedet.

Sideløbende er der inden for EU-samarbejdet vedtaget en lang række direktiver/standarder om tilgængelighed for mennesker med handicap til f.eks. transportmidler (busser), lufthavne og flyrejser – og mere er på vej. Herudover sikrer direktiver, som regulerer det sociale område, tillige hensyntagen til mennesker med handicap.

Således ser DSI ingen konflikt mellem ikke-forskelsbehandling og sektoransvar. Tværtimod komplimenterer og styrker de to principper hinanden.

Administrativt klageorgan på handicapområdet

DSI mener, der skal oprettes en administrativ adgang – med den rette handicapviden - til behandling af klager over diskrimination på grund af handicap og et handicapplægmandselement udpeget af DSI. Den administrative klageadgang skal have beføjelser til at træffe bindende afgørelser på lige fod med det eksisterende Ligestillingsnævn.

I spørgsmålet om et administrativt klageorgan på handicapområdet, som kan håndhæve lovgivning om ikke-forskelsbehandling, fremfører Økonomi- og erhvervsministeren, at det er regeringens opfattelse, at der ikke er behov for et klageorgan på handicapområdet. Ministeren mener, at de nuværende klageorganer, herunder ombudsmanden og domstolene, sikrer mulighed for at få sager behandlet og også sikrer ensartede afgørelser.

DSI skal henvise til, at der både i forhold til kvinder og etniske grupper findes klageorganer. Det er altså ikke et enestående fænomen, at der etableres klageorganer for særlige grupper. Tværtimod er det besynderligt, at ministeren netop ønsker at holde gruppen af mennesker med handicap væk fra at få etableret et sådant klageorgan. Vi vil her pege på, at antallet af civile søgsmål mod forskellige myndigheder, herunder især sociale myndigheder, er steget meget i de seneste årtier. Efter DSI's opfattelse antyder stigningen, at de nuværende administrative klagemuligheder ikke er tilstrækkelige.

Eksempler på forskelsbehandling af mennesker med handicap:

Her følger en række eksempler på områder, hvor DSI mener mennesker med handicap udsættes for forskelsbehandling. Listen er ikke udtømmende, og indeholder eksempler fra flere sektorer.

- Langt fra alle uddannelser gennemføres i tilgængelige omgivelser med tilgængelige materialer og adgang til kvalificeret rettidig specialpædagogisk støtte. I forhold til egnede bygninger, værksteder og andre faciliteter til uddannelsen, mangler der endnu meget.
- Mennesker med handicap kan ikke uden videre deltage i og tilmelde sig efter- og videreuddannelsesaktiviteter og åben uddannelse. De er afhængige af bevilling fra socialforvaltningen til specialpædagogisk støtte, herunder hjælpemidler og særligt tilrettelagte materialer.
- I relation til folkeoplysningen er der ligeledes ikke adgang til specialpædagogisk støtte. En ganske lille og utilstrækkelig pulje, som administreres af Undervisningsministeriet, anvendes primært til befordring til og fra undervisning i folkeoplysningens regi.
- I forhold til efter- og videreuddannelse, åben uddannelse og folkeoplysningen mangler der generelt lovgivning med mulighed for specialpædagogisk støtte m.v.
- På de videregående uddannelser kan man med hjemmel i bekendtgørelsen afvise de studerende i at få tegnsprogstolk med på studieture i udlandet. Konkret er der eksempler på, at døve studerende må blive hjemme fra studieture, som resten af deres hold har deltaget i.
- Udlandsbekendtgørelsen, der regulerer hvilke sociale ydelser, der kan medtages til udlandet, forhindrer mennesker med handicap i frit at bevæge sig uden for landets grænser på lige fod med ikke handicappede.
- I forhold til feriemuligheder er der også forskelsbehandling. Nogle mennesker med handicap, fx udviklingshæmmede, må selv betale for støttepersonens løn og udgifter for at få mere end en uges ferie.
- Ikke alle unge med handicap har reel adgang til en ungdomsuddannelse.
- Beskyttet beskæftigelse og anden beskæftigelse efter den sociale lovgivning er ikke omfattet af EU's generelle forbud mod forskelsbehandling af handicappede på arbejdsmarkedet.
- Mennesker, der modtager pension, er ifølge serviceloven ikke berettiget til at modtage støtte til anskaffelse af en anden bolig, såfremt den nuværende, på grund af funktionsnedsættelsen, ikke er egnet.
- I sundhedssystemet mangler der lovreguleret ret til betalt bistand fra en støtteperson til mennesker med kommunikationsvanskeligheder. Det gælder fx udviklingshæmmede.
- Personlig assistent ordningen i arbejdsmarkedslovgivningen gælder ikke for alle mennesker med handicap, fx udviklingshæmmede.
- Ikke alle mennesker med handicap er omfattet af *lejelovens* bestemmelser, fordi de boliger de bor i er opført efter *serviceloven*.
- Særlige ordninger i den kollektive trafik gælder ikke alle handicapgrupper, fx udviklingshæmmede, blinde, hjerneskadede, nyresyge mv. De særlige ordninger gælder heller ikke alle former for transport, f.eks. ikke til og fra arbejde.

- Nogle mennesker med handicap fratages stadig i for stor udstrækning den formelle og retlige indflydelse på eget liv. Selvom værgemålsloven har ændret fokus fra umyndiggørelse til værgemål, er der stadig et stykke vej til en lovgivning, der bygger på princippet om 'støttet beslutningstagen'.
- Døgnforanstaltninger for børn med handicap fungerer reelt og lovgivningsmæssigt som totalinstitutioner uden adskillelse af hjem, skolegang og fritid. Forældre må ofte se sig tvunget til at opgive en del af deres forældreansvar.
- Regler om hyrevognsbevillinger sikrer ikke alle mennesker med handicap adgang til at kunne benytte taxaer.
- Busser, som kører mellem byer, er ikke normalt tilgængelige i forhold til de behov, mennesker med handicap har. Der er dog lovkrav om, at der er mindst en afgang dagligt med tilgængelig bus, hvis ruten er over 100 km.
- Bygningsreglementet sikrer ikke elevatoradgang til sundhedsklinikker på 1. etage i bygninger med kun 2 etager.
- Sindslidende idømmes længerevarende straffe end andre mennesker modtager for samme forbrydelse.

Listen af mangler i dansk lovgivning er længere. Ovennævnte er kun et udpluk af mangler.

Desuden er der eksempler på, at unge i kørestol eller med et andet synligt handicap påfaldende ofte afvises af diskoteker, officielt på grund af manglende plads. Men diskotekerne er ikke ene om at diskriminere. Antallet af klager, som bliver kendt i organisationerne, er imidlertid begrænset. Man klager ikke, når der hverken er regler, der forbyder diskrimination, eller noget klageorgan.

Konkrete kommentarer til det fremsendte notat

Notatet mangler bl.a. at omtale to initiativer, nemlig Folketingets beslutning B43 af 2. april 1993 og de længeeksisterende bestemmelserne om fortrinsadgang til job i det offentlige og offentligt regulerede stadepladser mv., senest indskrevet i lov om kompensation til handicappede i erhverv fra 1991.

B43 indeholder, foruden hjemmel til oprettelse af Center for Ligebehandling af Handicappede, også en henstilling fra Folketinget til offentlige myndigheder om at sikre ligebehandling af mennesker med handicap.

Der er naturligvis tale om det, der i notatet kaldes softlaw, men for fuldstændighedens skyld bør denne folketingsbeslutning også nævnes i notatet, da den er grundlaget for gældende handicappolitiks grundpiller:

- Ligebehandling
- Sektoransvar
- Kompensation
- Solidaritet

Bestemmelserne om fortrinsadgang til job i det offentlige og offentligt regulerede stadepladser mv., i lov om kompensation til handicappede i erhverv, er en sikring af, at mennesker med handicap har ret til en jobsamtale inden besættelse af stillinger i det offentlige, samt at mennesker med handicap har fortrinsadgang til f.eks. taxabevillinger eller stadepladsbevillinger. Overtrædelse af fortrinsadgangsreglerne kan indbringes for Arbejdsmarkedets Ankenævn, som kan påtale overtrædelser, men ikke komme med sanktioner over for lovbyderen.

Positiv særbehandling

Det er DSI's vurdering, at et notat som dette endvidere bør forholde sig til et andet af handicappolitikens grundelementer, nemlig støtten til positiv særbehandling af mennesker med handicap, i forsøget på at fremme deres lige muligheder, f.eks. ved hjælp af ovennævnte fortrinsadgang.

Opsamling

Retten til ikke at blive udsat for diskrimination er en grundlæggende menneskerettighed, som er gentaget i samtlige menneskerettighedskonventioner, herunder den Europæiske Menneskerettighedskonvention, artikel 14, og FN's Konvention om Borgerlige og Politiske Rettigheder, artikel 2 og artikel 26.

Siden 1990'erne er forbuddet mod diskrimination, på grund af funktionsnedsættelser, i stigende grad kommet på den menneskeretlige dagsorden. I 1993 blev "FN's Standardregler om Lige Muligheder for Handicappede" vedtaget. Vedtagelsen understreger, at et lovgivningsmæssigt forbud mod diskrimination, på grund af funktionsnedsættelser, kan være nødvendigt. I 2001 besluttede FN's Generalforsamling at igangsætte udarbejdelsen af FN konvention om handicappedes Rettigheder, som forventes klar til ratifikation allerede i 2007. I henhold til det eksisterende udkast til konventionen, vil alle stater, som tiltræder konventionen, være udtrykkeligt forpligtede til, ved lov, at indføre et generelt forbud mod diskrimination på grund af funktionsnedsættelser.

DSI finder, at Folketinget skal benytte det europæiske år om lige muligheder for alle i 2007 til at vedtage lovgivning om ikke-forskelsbehandling og herunder etablere administrativ klageadgang.

Høringssvar af 11. april 2006 fra LAP – Landsforeningen Af nuværende og tidligere Psykiatribrugere

LAP – Landsforeningen Af nuværende og tidligere Psykiatribrugere - vil gerne pege på den mangelfulde inklusion af borgere med psykosociale handicap i dansk lovgivning vedr. ligestilling og ikke-forskelsbehandling af personer med handicap.

Der kan ifølge internationale regler og anbefalinger ikke herske tvivl om, at de begrænsninger for deltagelse i samfundslivet, man kan møde, som følge af at man er eller har været ramt af en psykisk lidelse, er at betragte som et handicap. I international sammenhæng har begrebet "psychosocial disability" – psykosocialt handicap efterhånden vundet almindelig anerkendelse vedrørende sådanne former for handicap. Et psykosocialt handicap kan være affødt af såvel længerevarende, som periodisk midlertidig eller forbigående nedsættelse af eller begrænsning i ens psykiske/psykosociale funktionsevne og/eller de med psykiske lidelser forbundne fordomme.

Begrebet "psykosocialt handicap" har den åbenlyse fordel, at det i modsætning til begrebet "psykisk handicap" ikke indebærer en u hensigtsmæssig sammenblanding af personer med udviklingshæmning og personer hvis handicap hænger sammen med en psykisk lidelse.

Der er her i landet en tendens til at personer med psykosociale handicap helt udelukkes fra at få del i - eller stilles ringere end andre handicapgrupper ved udmøntningen af - lovgivning, der sigter på at stille borgere med handicap lige med andre borgere.

I den overordnede handicappolitik viser den mangelfulde inklusion af borgere med psykosociale handicap sig fx ved at gruppens forhold er fraværende i regeringens handicappolitiske redegørelser, og ved at forholdene for mennesker med psykiske lidelser i Socialministeriet henhører under enheden for socialt udsatte frem for under handicapenheden.

Eksempler på, at borgere med psykosociale handicap helt udelukkes fra at få del i lovgivningen, er: "Lov om kompensation til handicappede i erhverv" og bestemmelserne om personlig ledsagelse (§ 78) i "Lov om social service". En række bestemmelser møntet på "personer med varigt nedsat funktionsevne" eller "varigt nedsat arbejdsevne" i social-, pensions-, arbejdsmarkeds- og SU-lovgivningen betyder desuden, at personer, der er ramt af en psykisk lidelse, først bliver indbefattet af bestemmelserne i det øjeblik, deres lidelse har antaget en kronisk karakter. Sådanne begrænsninger i lovgivningen er ofte en barriere for at give den fornødne hjælp m.h.t. omsorg, støtte og økonomisk sikkerhed, der kan være en afgørende faktor for en persons deltagelsesmuligheder og recoveryproces.

I de nugældende vejledninger vedrørende "Lov om social service" findes der en separat vejledning for voksne med handicap og én for udsatte voksne, inkl. sindslidende. Vejledningerne udmønter en række af lovens bestemmelser, fx vedrørende handleplaner og socialpædagogisk bistand på en langt mere ambitiøs måde, når det gælder personer med anerkendte handicap, end når det gælder de såkaldt udsatte grupper.

Vi skal opfordre til, at disse barrierer i lovgivningen og i den førte handicappolitik bliver analyseret nærmere og søgt overvundet.

Specifikt skal vi opfordre til:

- at Socialministeren/-ministeriet i forbindelse med den forestående kommunalreform udarbejder én fælles vejledning til "Lov om social service" for henholdsvis børn/unge og for voksne med særlige behov.
- at Undervisningsministeren/-ministeriet søger mulighederne for at opnå Specialpædagogisk Støtte til uddannelse for personer med et psykosocialt handicap præciseret og udvidet og søger for, at (potentielle) elever/studerende med psykiske lidelser/psykosociale handicap gøres bekendt med ordningerne i højere grad, end det hidtil har været praktiseret.
- at der ved den af regeringen annoncerede udvidelse af "Lov om kompensation til handicappede i erhverv" til også at gælde personer med "psykiske handicap" tages højde for, at også personer med psykosociale handicap, hvis funktionsevnenedsættelse/-begrænsning er af midlertidig eller periodisk karakter, bliver indbefattet.
- at Beskæftigelsesministeren/-ministeriet præciserer, at forbudet mod at diskriminere på grund af handicap i "Lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet m.v." også indbefatter personer med psykosociale handicap
- at Beskæftigelsesministeren/-ministeriet søger undersøgt og præciseret overfor arbejdsmarkedets parter, på hvilke måder der over for mennesker ramt af psykosociale handicap kan ske tilpasning i rimeligt omfang, jf. "Lov om forskelsbehandling på arbejdsmarkedet m.v."

Høringssvar af 12. april 2006 fra Pårørendegruppen for Svage

Pårørendegruppen for Svage Ældre ønsker at påpege, at det desværre ikke er muligt at lovgive mod al forskelsbehandling; men meget kan lade sig gøre, når der er indsigt og vilje til forbedringer.

En del af den diskrimination, svage ældre mødes med er af en uformel karakter, en alderisme, der påvirker omgivelsernes opfattelse af og holdning til gamle mennesker – ofte på en negativ måde. En meget konkret og iøjnefaldende forskelsbehandling af gamle borgere foregår indenfor social-og sundhedssektoren med behandling, træning og genoptræning.

Alder er selvstændig faktor, som kan vægte mere end den sundhedsfaglige og sociale faktor, når der startes behandling eller anden indsats.

Dette på trods af dokumentation for, at f.eks. netop hurtig behandling og efterfølgende genoptræning har mindst lige så stor effekt hos ældre som hos yngre, at rehabiliteringsmulighederne ofte er gode.

Derfor ønsker Pårørendegruppen for Svage Ældre størst mulig sikkerhed for, at tilbud om behandling, træning mv. primært gives ud fra sundhedsfaglig vurdering.

I forhold til det fremsendte materiale – ministeriernes svar på spm.38 – har Pårørendegruppen for Svage Ældre et konkret ønske til ændret lovgivning.

Det drejer sig om "Transport- og Energiministeriet. De to kollektive trafiklove.

"bestemmelser om individuel handicapørsel for svært bevægelseshæmmede..."

Intentionen bag bestemmelserne er ligestille bevægelseshæmmede med borgere uden fysisk handicap.

Pårørendegruppen for Svage Ældre foreslår denne bestemmelse udvidet til foruden bevægelseshæmmede også at omfatte personer, der pga. psykisk handicap eller andet f.eks. synshandicap er afskåret fra at benytte alm. offentlig transport.

Baggrunden er de sagsforløb, der har været med afslag til, at en demensramt person kan få samme transporttilbud som f.eks. en rollator-bruger.

Ordnningen præciserer, at formålet er social og fritidsaktiviteter. I den henseende kan såvel den bevægelseshæmmede som den demensramte have godt udbytte af mulighed for transport til deltagelse i vante sociale aktiviteter.

Høringssvar af 11. april 2006 fra Rådet for frivilligt socialt arbejde

Rådet for Frivilligt Socialt Arbejde har d. 24. marts 2006 modtaget høring om ønsker til ændring af lovgivningen vedr. ligestilling og ikke-forskelsbehandling til kommentar. Rådet har i den forbindelse følgende bemærkninger.

Ligebehandling og ikke-forskelsbehandling er centrale punkter for minoritetsgrupper, handicappede og socialt udsatte borgere i deres daglige liv. Det er derfor afgørende, at lovgivningen tager højde for de mulige barrierer, der på forskellige områder kan være for en deltagelse på lige fod i samfundet. De barrierer, der kan bremse en reel ligebehandling er ikke altid synlige, og det er derfor vigtigt, at lovgivning følges op af initiativer og aktiviteter, der kan være med til at skabe holdnings- og handlingsændringer.

Socialministeren har f.eks. iværksat en kampagne, der skal åbne de danske foreninger for handicappede, der i dag ikke deltager på lige fod i foreningslivet. Denne kampagne er netop et eksempel på, at der i dag ikke er lige muligheder for deltagelse i samfundslivet for handicappede, samt et eksempel på at følge lovgivning op med aktiviteter, der skal påvirke holdninger og adfærd i samfundet.

Den danske lovgivning søger i vid udstrækning at implementere den EU-lovgivning, der er krav om at implementere i dansk ret. Rådet for Frivilligt Socialt Arbejde finder ikke på nuværende tidspunkt anledning til at gøre opmærksom på behov for yderligere ændringer af den nuværende lovgivning i relation til det frivillige sociale område, men Rådet vil opfordre til, at man ved al ny lovgivning er særligt bevidst om at tænke konsekvenser for minoritetsgrupper, handicappede og socialt udsatte borgeres ligebehandling ind. Dette kunne eventuelt gøres ved i forbindelse med lovgivningen ikke blot at undersøge de ligestillingsmæssige konsekvenser generelt og ikke kun i forhold til køn.

Høringssvar af 12. april 2006 fra Rådet for socialt udsatte

Rådet for Socialt Udsatte vil for det første pege på lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet jf. lovbekendtgørelse nr. 31 af 12. januar 2005.

Loven indeholder i § 1 en bestemmelse om, at der ikke må ske forskelsbehandling af en person på grund af en række karakteristika herunder handicap. Begrebet handicap anvendes imidlertid i praksis ret snævert, således at personer, som har et psykosocialt handicap eller et socialt handicap, i praksis risikerer at blive unddraget fra den beskyttelse, som bestemmelsen skulle sikre.

Men også i forhold til en række love på det sociale område sker der efter Rådets opfattelse en forskelsbehandling af borgere i relation til netop handicapbegrebet.

Eksempler på at borgere med psykosociale handicap stilles ringere i lovgivningen er: "Lov om kompensation til handicappede i erhverv" og bestemmelserne om personlig ledsagelse (§ 78) i "Lov om social service". En række bestemmelser møttet på "personer med varigt nedsat funktionsevne" eller "varigt nedsat arbejdsevne" i social-, pensions-, arbejdsmarkeds- og SU-lovgivningen betyder desuden, at personer, der er ramt af en psykisk lidelse, først bliver indbefattet af bestemmelserne i det øjeblik deres lidelse har antaget en kronisk karakter. Sådanne begrænsninger i lovgivningen er ofte en barriere for at give den fornødne hjælp m.h.t. omsorg, støtte og økonomisk sikkerhed, der kan være en afgørende faktor for en persons deltagelsesmuligheder og recoveryproces.

Vi skal opfordre til, at disse barrierer i lovgivningen bliver analyseret nærmere og søgt overvundet. Specifikt skal vi opfordre til, at der i den af regeringen annoncerede udvidelse af Lov om kompensation til handicappede i erhverv til også at gælde personer med psykiske handicap tages højde for denne problemstilling, således at også personer hvis funktionsevnenedsættelse/-begrænsning er af midlertidig eller periodisk karakter bliver indbefattet.

På den baggrund vil Rådet foreslå, at der sker en præcisering af handicapbegrebet således, at også personer med et psykosocialt eller socialt handicap inddrages under handicapbegrebet. Dette vil kunne medvirke til at sikre, at forskelsbehandling på grund af psykosociale og sociale handicaps i fremtiden kan undgås.

I øvrigt vil Rådet pege på, at der er behov for at terminologien på tværs i lovgivningen ved lejlighed bliver gennemgået med henblik på at sikre, at der bruges fælles begreber. I dag bruger Socialministeriet begrebet nedsat funktionsnedsættelse, mens der i den øvrige lovgivning typisk bruges begrebet handicap.

Høringssvar af 1. april 2006 fra Landsforeningen SIND

Landsforeningen SIND har modtaget materiale vedrørende ovennævnte høring.

Landsforeningen SIND har registreret de enkelte ministeriers bidrag til besvarelse, men står tilbage med en problematik som ikke umiddelbart er berørt.

Den nylige undersøgelse om psykisk syge kriminelle, har vist at disse straffes hårdere end andre for tilsvarende kriminalitet.

Dette er et klart ligestillingsproblem, som SIND ikke kan se berørt i forbindelse med Justitsministeriets besvarelse.

Drejer ovennævnte problematik sig om et lovgivningsproblem eller ligger problemet i domstolspraksis .??

Landsforeningen SIND efterlyser en besvarelse fra Justitsministeriet, eller fra Indenrigs- og Sundhedsministeriet.

En besvarelse som vil forholde sig til denne meget alvorlige ligestillingsproblematik

SIDE 19

19

Høringssvar af 10. april 2006 fra Det Centrale Handicapråd og Center for Ligebehandling af Handicappede

Det Centrale Handicapråd og Center for Ligebehandling af Handicappede har med tak modtaget ovennævnte høring. Det Centrale Handicapråds svar er afgivet på vegne af begge institutioner.

Det Centrale Handicapråd har senest på sit møde i september 2005 drøftet behovet for en mere omfattende retslig beskyttelse af handicappedes rettigheder.

Drøftelsen fandt sted med udgangspunkt i det store udredningsarbejde, som er gennemført i Norge. Den norske regering har ladet udarbejde en særdeles omfattende betænkning "Fra bruker til borger" (NOU 2001:22), som udkom i 2001. I betænkningen udstilles et voldsomt gab mellem den virkelighed, der er hverdag for mennesker med en funktionsnedsættelse og den virkelighed lovgiverne troede, de havde skabt. Den norske regering har med udgangspunkt i betænkningen bedt det såkaldte Aslak Syse-udvalg komme med forslag til en lovgivning om et retsligt værn mod diskrimination på grund af funktionsevnenedsættelse. Udvalgets arbejde blev offentliggjort i sommeren 2005 i udredningen: "Likeverd og tilgjengelighet" – Rettslig verner mot diskriminering på grundlag av nedsatt funksjonsevne. Bedret tilgjengelighet for alle. Heri foreslår udvalget et generelt forbud mod diskrimination på grund af funktionsnedsættelse.

Drøftelsen i Det Centrale Handicapråd har haft som udgangspunkt, at der også i Danmark forekommer egentlig diskrimination mod mennesker med handicap, ligesom mennesker med handicap på en række områder langt fra er ligestillet med ikke-handicappede. At det forholder sig således er dokumenteret igen og igen i, bl.a. de årlige statusberetninger fra Center for Ligebehandling af Handicappede.

Det Centrale Handicapråd har imidlertid ikke fundet, at generel antidiskriminationslovgivning er det mest effektive værn mod den forskelsbehandling, der finder sted. Det Centrale Handicapråd har derimod opfordret regeringen til at forny den handicappolitiske handlingsplan, som regeringen offentliggjorde i februar 2003. De fleste af de initiativer, der blev lanceret dengang, er i dag enten gennemført eller under gennemførelse. Der er derfor behov for at forny og revitalisere den handicappolitiske indsats.

Det Centrale Handicapråd har derfor udarbejdet en meget opfattende liste over nye initiativer, som rådet finder regeringen bør iværksætte. Der er dels tale om en række initiativer, som har til formål at styrke opmærksomheden på og implementeringen af sektoransvarlighedsprincippet i praksis, dels en lang række konkrete forslag til nye initiativer, som kan bidrage til større ligebehandling mellem handicappede og ikke-handicappede. Det Centrale Handicapråds "initiativliste" vedlægges som bilag 1.

Rådet kan kun opfordre Folketingets Politisk-Økonomiske Udvalg til at støtte denne opfordring til regeringen.

Som det fremgår af initiativlisten, så er et af de initiativer, som Det Centrale Handicap ønsker fremmet, en ændring af lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet mv., så der etableres et administrativt klageorgan. Et sådant klageorgan blev ulykkeligvis ikke medtaget, da loven blev ændret i vinteren 2004/05.

Da der bliver administrative klageadgange vedrørende de fleste beskæftigelsespolitiske foranstaltninger i de kommende beskæftigelsesankenævn, vil det være naturligt også at placere en administrativ klageadgang vedrørende lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet i dette regi. Ligesom i den øvrige lovgivning vedrørende de beskæftigelsespolitiske foranstaltninger skal der også i

forbindelse med lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet være mulighed for efterfølgende at indbringe afgørelser, der har en principiel eller generel betydning, for i Ankestyrelsen.

Det Centrale Handicapråd og Center for Ligebehandling af Handicappede har desuden måtte konstatere, at vi gentagne gange bliver præsenteret for situationer, hvor mennesker med et handicap diskrimineres ved at nægtes adgang til bl.a. restauranter, butikker, forlystelsessteder, diskoteker etc.

Efter Det Centrale Handicapråds opfattelse kan der være tale om trusler, forhånelser eller nedværdigende behandling helt parallelt til de situationer, der sigtes til i straffelovens § 266b. Handicap er imidlertid ikke en af de beskyttelsesgrunde, som er anført i § 266b. Det opleves som krænkende for retsfølelsen, at der ikke findes et udtrykkeligt forbud mod den form for forhånelser, når det gælder mennesker med handicap.

Det Centrale Handicapråd skal derfor opfordre til, at handicap medtages som beskyttelsesområde i straffelovens § 266b.

Bilag til høringssvar fra Det Centrale Handicapråd

Det Centrale Handicapråds initiativliste til en fornyet handicappolitisk handlingsplan

Rådet har – i erkendelse af, at den handicappolitiske handlingsplan fra februar 2003 stort set er gennemført – rettet henvendelse til regeringens koordinerende handicapminister Bendt Bendtsen med ønske om, at regeringen opstiller en ny handicappolitisk handlingsplan.

I forlængelse af rådets brev til erhvervs- og økonomiminister Bendt Bendtsen af 4. maj 2005 og Bendt Bendtsens svar herpå den 3. juni 2005 er der udarbejdet en liste over initiativer, som bør indgå i en kommende nye handicappolitiske handlingsplan. Listen tilstræber at dække indsatser inden for de fleste ministerområder og initiativer, som går på tværs af ministerområderne.

Ud over at være en opfordring til at sætte nye konkrete initiativer i gang, så er opfordringen til at lave en handlingsplan også en opfordring til at imødegå et stadigt mere højroret krav om generel antidiskriminationslovgivning ved at styrke implementeringen af sektoransvarlighedsprincippet.

Med ønskesedlen som indgang opfordres regeringen – gennem det tværministerielle embedsmandsudvalg – til at adressere den handicappolitiske udfordring gennem handlingsplaner, både en overordnet politisk handlingsplan for hele handicapområdet og som en måde at adressere problemerne på i de enkelte initiativer. Handlingsplaninstrumentet er ofte blevet fremhævet af rådet som et godt og hensigtsmæssigt værktøj i bestræbelsen på at holde handicapområdet ”i luften”.

Regeringen er med andre ord blevet opfordret til at søsætte et nyt omfattende handicappolitisk initiativ under overskriften: **Sektoransvar – fra princip til realitet.**

En gennemgang af lovgivningen vil efter alt at dømme vise, at vi – på det overordnede regulerende niveau – er kommet ganske langt med integrationen af handicapperspektivet i de relevante love. Problemet er efterfølgende og den holdningsmæssige indtagelse af princippet på de områder, hvor der ikke er tale om egentlig lovregulering. Det sidste gælder ikke mindst på det private område, hvor princippet kun i begrænset omfang efterleves.

Handlingsplanens ramme

En væsentlig del af den kommende handicappolitiske handlingsplan må derfor være fokuseret på initiativer, som har til formål at styrke implementeringen af sektoransvarlighedsprincippet. Det vil sige initiativer, som er specifikt rettet mod at få princippet til at fungere i virkeligheden.

Derfor bør en kommende handicappolitisk handlingsplan også indeholde elementer som:

- at hvert ministerium foretager et sektortjek. Det vil sige, at der gennemføres en systematisk gennemgang af alle ministeriets love med henblik på at få kortlagt, hvor og i hvilket omfang lovgivningen lever op til sektoransvarlighedsprincippet: Hvilke handicapspecifikke eller handicaprelevante bestemmelser indeholder loven, og i hvilket omfang skønnes disse bestemmelser at dække behovet?
- Socialministeriet indtager formentlig en særstatus i denne sammenhæng. Socialministeriet har et eget og selvstændigt sektoransvar som det ministerium, der er ansvarlig for den kompensation, som er forudsætningen for, at handicappede kan kompenseres i "det sektorløse rum". Der findes en række områder, som enten udgør grænselandet mellem forskellige sektorer, som pr. definition er overskridende i forhold til mange sektorer, eller som simpelthen er defineret som en genuin social opgave. Derfor skal Socialministeriets sektoransvar også afdækkes. Men en del af analysen i Socialministeriet kunne også omfatte en kortlægning af områder, hvor ministeriet mener, de varetager opgaver, som principielt burde ligge i en andet ressort.
- at der indføres en forpligtelse til, at der i forbindelse med fremsættelse af nye lovforslag foretages en vurdering af lovforslagets handicappolitiske konsekvenser i lighed med de vurderinger, der gennemføres af fx de miljømæssige konsekvenser.
- at Bendt Bendtsen og regeringen melder et stærkt kommissorium ud til det tværministerielle embedsmandsudvalg, så det rent faktisk kan spille en handicappolitisk rolle.
- at det tværministerielle embedsmandsudvalg en gang hvert andet år indhenter en sektorredogørelse fra samtlige ministerier, hvor ministeriet gør status over udviklingen i implementeringen af sektoransvarlighedsprincippet inden for deres ressort.

Initiativer, som bør indgå i en ny handlingsplan

Uddannelsesområdet

Regeringen har i regeringsgrundlaget "Nye mål" og senest i velfærdsudspillet "Fremtidens velfærd og velstand" ordineret uddannelse, uddannelse og endnu mere uddannelse som den medicin, der skal gøre os immune over for globaliseringen og udflagningen af arbejdspladser. Det er højt uddannede, dygtige og specialiserede medarbejdere, der skal sikre, at vi også i fremtiden har et arbejdsmarked, der kan sikre vores velfærd.

Uddannelse og arbejde. Den medicin vil vi også gerne have ordineret til mennesker med et handicap. Derfor har vi brug for et massivt initiativ, når det gælder handicappedes uddannelsessituation.

Ser man på regeringsgrundlagets initiativer på uddannelsesområdet, så kan man – som rådet allerede har henvendt sig til Undervisningsministeriet om – punkt for punkt udpege præcist den samme problemstilling for mennesker med et handicap. Derfor bør en ny handlingsplan indeholde:

- et systematisk handicaptjek af regeringsgrundlaget, hvad enten vi taler om kvalitet i grundskolen, garanti for ungdomsuddannelse eller behov for efter- og voksenuddannelse, så er der – område for område – en massiv handicapvinkel, som har krav på at blive belyst og løst.

- en iværksættelse af et omfattende dokumentations- og analyseprojekt af, hvordan handicappede er stillet i forhold til uddannelsessystemet.

- **Skole/fritidtilbud**

Manglende sammenhæng mellem regler på Socialministeriets område og Undervisningsministeriets område giver problemer. Hvis en funktionsnedsættelse giver behov for et bestemt skoletilbud, er det alligevel svært at få ret til fritidstilbud i umiddelbar sammenhæng. Der er få og dårlige klagemuligheder på dette felt og resultatet er, at der fx ikke tages hensyn til barnets behov for ikke at skulle skifte miljø for mange gange.

Det kan også være et problem for nogle børn at få et sammenhængende undervisningsforløb. Hvis der løbende er brug for behandling, er det ofte behandlernes arbejdstider, der kommer til at afgøre, hvornår behandlingen foregår, herunder at det foregår i barnets eller den unges skoletid.

- **Hjælpe midler**

Et hjælpemiddel kan være til brug i hjemmet, i fritidsaktiviteter, i skolen eller flere af disse steder. Det kan give problemer i forhold til at blive enige om, hvem der skal bevilge hjælpemidlet og dermed betale for det. Resultatet er, at mange børn og unge ikke får de hjælpemidler, der kan gøre deres tilværelse lettere og kan give dem muligheder på vilkår, der i højere grad ligner andre børn og unges muligheder, eller at hjælpemidlet bevilges, men at der går lang tid med bevillingsprocedure, så barnet må klare sig uden i lang tid.

Beskæftigelsesområdet

Beskæftigelsesministeren har netop iværksat et meget omfattende initiativ med det formål at styrke handicappedes tilknytning til arbejdsmarkedet. Der er derfor ikke umiddelbar anledning til at foreslå nye initiativer. De nuværende initiativer må have chancen for at vise deres effekt.

Klageorgan

En ny handlingsplan må dog som noget helt afgørende indeholde etablering af et **administrativt klageorgan** i tilknytning til lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet. Et sådant klageorgan blev beklageligvis ikke medtaget, da loven blev vedtaget i vinteren 2004/05. Da der bliver administrative klageadgange vedrørende de fleste beskæftigelsespolitiske foranstaltninger i de kommende beskæftigelsesankenævn, vil det være naturligt også at placere en administrativ klageadgang vedrørende lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet her. Ligesom i den øvrige lovgivning vedrørende de beskæftigelsespolitiske foranstaltninger skal der også i forbindelse med lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet være mulighed for efterfølgende at indbringe afgørelser, der har en principiel eller generel betydning, for Ankestyrelsen.

Tilgængelighed

- Vi har desværre også konstateret, at viljen til at betale for kvalificeret rådgivning er for lille til, at en kvalificeret rådgivning kan eksistere på kommercielle vilkår. Derfor er der brug for en offentligt finansieret vidensenhed, som kan rådgive og stille viden til rådighed for planlæggere, bygherrer, rådgivere etc. Derfor skal der holdes et meget vågent øje med, hvordan SBI vælger at forvalte den rolle, de har fået tildelt på tilgængelighedsområdet.
- Der tages et initiativ, som sikrer, at tilgængeligheden til landets sundhedsklinikker forbedres over en årrække. Ti års forsøg med frivillighed for at forbedre adgange til landets sundhedsklinikker viser sig fejlslagen. Tilgængeligheden til læger, tandlæger, psykologer er lige så dårlig i dag, som den var for ti år siden. Der er derfor behov for et initiativ, som er tilstrækkeligt håndfast til at kunne levere varen. Det kunne fx være et krav om, at tilgængeligheden skal bringes på plads ved ejerskifte.

- Ved udgangen af 2006 iværksættes et analysearbejde, som skal godtgøre, i hvilket omfang den seneste ændring af byggelovgivningen (L 484/2004) rent faktisk har medført et løft i tilgængeligheden til eksisterende bygninger. Ændringen af byggeloven var midlet til at "sænke overliggeren" i forhold til, hvornår en ombygning udløser tilgængelighedskrav. Det er vigtigt at få evalueret denne ændring, så vi ikke for sent opdager det, hvis effekten er utilstrækkelig.
- Indfasning af DS 3028 som en inkorporeret del af dansk byggelovgivning.

It-tilgængelighed

Det Centrale Handicapråd deler bekymringen for, at det nye digitale Danmark, der udvikles i disse år, ikke vil kunne bruges af nogle handicappede, fx blinde og bevægehændicappede. Dette gælder såvel den elektronisk bårne kommunikation mellem borgeren og det offentlige som den digitale offentlige arbejdsplads.

- It-tilgængelighed gøres til en kontraktlig forpligtelse, når offentlige myndigheder indkøber og udvikler nye it-systemer og hjemmesider. De retningslinjer for tilgængelighed, der fremgår af KIA's udbudsværktøjskasse, bør gøres obligatoriske at følge for alle dele af den offentlige sektors it-anvendelse. Handicaptilgængelighed til it-systemer kommer ikke af sig selv, men kun når de folk, som køber og udvikler nye systemer, aktivt tænker handicaptilgængelighed med i processen. Tilgængelighed skal tænkes ind i udbud, udvikling og indkøb af nye systemer og udstyr, som skal anvendes af medarbejdere i den digitale forvaltning.

Videnskabsministeriet er, som en konsekvens af B40 i gang med at lave en udredning af de kommunale hjemmesiders tilgængelighed. Resultatet af denne analyse skal følges op af konkrete krav om at gøre hjemmesiderne tilgængelige.

- Handicaptilgængelighed må gives en langt højere prioritet i det igangværende arbejde med de store projekter under projekt digital forvaltning. Her tænkes primært på FESD projektet, e-dagene. Når det offentlige vælger en retning for digitaliseringen, er det vigtigt, at de løsninger, der vælges, er tilgængelige for alle. Den digitale taskforce, som er ansvarlig for projekt digital forvaltning, bør opprioritere sit arbejde med tilgængelighed.

Konkret bør der igangsætte et revisionsarbejde af de initiativer omkring digital forvaltning, der allerede er iværksat, for at sikre, at de lever op til de retningslinjer og tilgængelighedskrav, der findes i KIA's udbudsværktøjskasse.

- Der afsættes midler til en risikovillig investeringspulje. I den nu afsluttede it-handlingsplan var der afsat 5 mio. kr. til en investeringspulje. Erfaringerne med den pulje er så entydigt positive, at der bør tilvejebringes yderligere midler til en ny investeringspulje. For et relativt begrænset beløb er det ved hjælp af investeringspuljen lykkedes at få rigtig meget ny tilgængelighed for pengene. Der er tale om projekter og produkter, som reelt udvider tilgængeligheden, men projekterne/produkterne vil ikke kunne realiseres på markedsvilkår.
- Den nuværende aftale om forsyningspligt på teleområdet udløber i 2007. Der tages umiddelbart initiativ til at nedsætte en arbejdsgruppe med repræsentanter fra myndigheder, brugerinteresser og telebranchen. Arbejdsgruppen skal indstille til ministeren, hvad der skal ske med de særlige forsyningspligtområder for handicappede, som indgår i den nuværende forsyningspligtlovgivning.

24

Boligområdet

- Ligestilling i forhold til handicapkompenserende boligændringer uanset boligtype. Personer med en funktionsnedsættelse, som bor i andels- eller ejerbolig har ikke samme adgang til handicapkompenserende boligændringer, som beboere i lejeboliger. Derfor
 - skal kommunen forpligtes til at yde retablering ved enhver bevilling af en § 102-ændring.
 - skal mennesker med funktionsevnenedsættelser have en lovfæstet ret til at få foretaget § 102-ændringer uanset boligens ejerforhold.
- Kollegieværelser.
 - Der foretages en registrering af samtlige kollegieværelser for at få kortlagt, hvilke der er tilgængelige, og hvilke der ikke er tilgængelige. Der regelsættes samtidig således, at handicappede (i modsætning til i dag) ikke risikerer at miste deres plads i køen, hvis de takker nej til et tilbud, fordi det er utilgængeligt.
- Almenboliglovens bestemmelser om, at kommunerne i deres anvisningsret til visse boliger kan bortvælge ansøgere på kontanthjælp og starthjælp bør ikke omfatte handicappede boliger.

Socialområdet

- Iværksættelse af en levkårsundersøgelse blandt børn og unge med et handicap. Hvordan oplever børn og unge med et handicap deres liv og fremtid?
- Pilotforsøg med brugerstyret personlig assistance.
- Serviceloven søges ændret med det formål at sikre samme kompensationsmuligheder for handicappede børn anbragt uden for hjemmet som hjemmeboende børn. Det gælder både børn, som er institutionsanbragt, og handicappede børn i familiepleje.
- Der iværksættes et udredningsarbejde, som skal vurdere, i hvilket omfang sindslidende i højere grad kan inddrages under servicelovens compensationstækning. Udredningen skal, hvor det er muligt, komme med forslag til, hvordan servicelovens kompensationsprincip kan udvides til at omfatte mennesker med sindslidelser, herunder sindslidendes adgang til ledsagerordningen og hjælperordningen.
- Ledsagelse og hjælp: Der findes regler om ledsagelse og støttepersoner mv. i Undervisningsministeriets og Socialministeriets regi. Der mangler mulighed for hjælpeordninger til børn og unge, der kan brede sig ud over flere formål. I nogle tilfælde kommer der et automatisk skift i person- og hjælpemuligheder, når den unges aktivitet flytter sig ud af et lovgivningsområde og ind i et andet, eller bare ud af et tilbud og hen til en anden sammenhæng, hvor hjælpebehovet også er til stede. Der er brug for at se på muligheden for at etablere en selvstændig helhedshjælperopgave for børn og unge, svarende til servicelovens § 77 på voksenområdet.
- Der tages initiativ til grundlæggende revision af udlandsbekendtgørelsen, så den reelt kommer på højde med ligebehandlingsprincippet

Trafikområdet

En kommende handlingsplan bør generelt fokusere ganske massivt på handicappedes befordringsmuligheder. Det gælder den fysiske tilgængelighed til det ordinære transportsystem som helhed samt overgangen mellem forskellige trafikformer, og det gælder de individuelle befordringstilbud.

De ønsker, rådet har til de individuelle kørselsordninger, er kendte, og det bør naturligvis indgå i en ny handlingsplan, at kørselsordningerne bringes i overensstemmelse hermed.

- I første omgang vil det være væsentligt at ændre lovgivningen, så den individuelle kørsel:
 - skal tilbyde op- og nedbæring
 - omfatter alle handicapgrupper, som kan have behov, fordi almindelig kollektiv trafik ikke kan bruges af fx blinde og svært synshandicappede
- Der beslutes en investeringsplan, som sikrer niveaufri overgang fra perron til tog på alle IC-togstationer inden for en 15 års tidshorizont.
- Der gennemføres en generel ordning for ledsagelse, så alle, der kan visiteres til ledsagelse, kan medbringe deres ledsager gratis på tog og busser.

Kulturområdet

- Der udarbejdes en national strategi for tilgængelighed til biblioteker. Strategien indeholde blandt andet:
 - Gennemførelse af lokale tilgængelighedstjek, hvor hvert enkelt folkebibliotek foretager en opgørelse over den aktuelle tilgængelighedsstatus. På baggrund af disse analyser udarbejder hvert eneste bibliotek en lokal handlingsplan.
 - Udvikling af en national kvalitetsstandard. For at sikre en fælles standard for, hvad et tilgængeligt bibliotek er, og for at sikre en norm, som de lokale biblioteker kan måle deres tilgængelighed op mod, så udarbejdes der en standard for det tilgængelige bibliotek.
 - Den nuværende E17-portal, som drives af Danmarks Blindebibliotek, udvikles til et egentligt Danmarks Digitale Bibliotek, som stiller en hvilken som helst danskproduceret tekst til rådighed i digitalformat.
 - Der etableres et selskab til udvikling og produktion af særligt tilrettelagt materiale, som henvender sig til de store grupper, som på grund af læsevanskeligheder ikke har glæde af traditionel skrevet tekst. Det kan være dyslektikere, udviklingshæmmede og mange andre.
 - Et uddannelsesprogram, som sikrer, at bibliotekspersonalet få mulighed for at uddanne sig i, hvordan man biblioteksbetjener mennesker med forskellige funktionsnedsettelse. Personalet er generelt usikre over for, hvordan man fx henvender, kommunikerer med og servicerer personer med forskellige funktionsnedsettelse. Uddannelsesprogrammet skal både rette sig mod selve bibliotekaruddannelsen og mod efteruddannelsesområdet.

Fra: Søren G Hansen [sgh@brd.dk]
Sendt: 11. april 2006 13:33
Til: Lisa Ibenfeldt Schultz
Emne: Høringssvar

Socialministeriet
Departementet
Holmens Kanal 22
1060 K

Vedr. Høring om ønsker til ændring af lovgivningen vedr. ligestilling og ikke-forskelsbehandling

Børnerådet har ingen kommentarer til høringen.

Med venlig hilsen

Søren Gade Hansen
Børnerådets sekretariat
dir.tlf. 3378 3303
sgh@brd.dk
www.brd.dk

Fra: Boernesagens Faellesraad [bf@boernesagen.dk]
Sendt: 12. april 2006 12:56
Til: Lisa Ibenfeldt Schultz
Emne: Høringssvar - Att. Lisa Ibenfeldt Schultz

Hermed følger Børnesagens Fællesråds høringssvar til høring om ønsker til ændring af lovgivningen vedr. ligestilling og ikke-forskelsbehandling.

Med venlig hilsen

Susanne Holmgaard Hansen
Sekretariatsleder, cand.jur.

Børnesagens Fællesråd
Vesterbrogade 24, 2. th.
1620 København V

Tlf. 33 22 17 33
Fax 33 22 17 50
E-mail: bf@boernesagen.dk

Børn er et fælles ansvar
www.boernesagen.dk

Nordisk Børneforsorgs Kongres
www.nbk2006.dk

Fra: Thorkild Olesen [tol@dkblind.dk]
Sendt: 12. april 2006 14:48
Til: Lisa Ibenfeldt Schultz
Emne: VS: Høringssvar - ligestilling og ikke-forskelsbehandling

Kære Lise Ibenfeldt Schultz,

Hermed Dansk Blindesamfunds høringssvar, - let forsinket men dog før påske...

Svaret er også sendt til sm@sm.dk hvis der skulle opstå forvirring.

Mvh Thorkild Olesen

Thorkild Olesen
Afdelingsleder
Kommunikations- og interessepolitisk afdeling

Dansk Blindesamfund
Thoravej 35
2400 København NV

E-post: tol@dkblind.dk
Tlf. (direkte) 38 14 88 04
Tlf. (Mobil) 23 40 92 41
<http://www.dkblind.dk>

Side 26

29

Socialministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K

Dansk Blindesamfund
Landsforening af blinde
og svagsynede i Danmark

København, 12.04.06

Hørings svar – høring om ønsker til ændringer af lovgivningen vedr. ligestilling og ikke-forskelsbehandling

Dansk Blindesamfund takker for muligheden for at fremkomme med ønsker til ændringer af lovgivningen vedr. ligestilling og ikke-forskelsbehandling.

Dansk Blindesamfund ønsker, at der hurtigst muligt vedtages lovgivning, der forbyder diskrimination af mennesker pga. handicap og at der i forbindelse med en sådan lovgivning etableres et administrativt klageorgan, som kan overvåge og pådømme overtrædelser af lovgivningen. Dansk Blindesamfund ønsker at det administrative klageorgan skal have handicapfaglig viden, og at DSI skal udpege lægmedlemmer til klageorganet.

Vi har i Dansk Blindesamfund i årtier støttet den hidtidige fremgangsmåde inden for handicappolitikken, den såkaldte "gode viljers politik". Denne politik har været funderet på, at politikere på alle niveauer i det danske samfund som udgangspunkt ikke ønsker forskelsbehandling og diskrimination af mennesker med handicap. Dette ønske er formidlet til offentlige myndigheder ved hjælp af henstillinger og vedtagelse af beslutninger i Folketinget, og offentlige myndigheder har så haft et moralsk ansvar for at følge de politiske henstillinger.

Samfundsudviklingen er imidlertid gået i retning af decentralisering og privatisering af opgaver. Det ses senest af struktur- og opgavereformen, hvor det er et erklæret mål, at flere opgaver skal løses i kommunerne og at kommunerne også skal udlicitere opgaveløsningen til private udbydere.

Der bliver dermed længere mellem dem, der udstikker henstillinger og beslutninger uden konsekvensmuligheder og dem, der skal udføre dem. Hertil kommer, at private udbydere af service først og fremmest skal tænke på at deres firma økonomisk kan fungere, hvorfor økonomiske overvejelser naturligvis kommer før politiske henstillinger.

Folketinget har erkendt denne udvikling på andre områder. Der er f.eks. nedsat klageorganer inden for ligestillingsområdet i forhold til kvinder, og senest er der etableret et klageorgan for etniske minoriteter. Det er på tide, at der også lovgives og etableres klageorgan på handicapområdet.

Dansk Blindesamfund oplever i det daglige arbejde mange forskellige former for diskrimination af borgere, der er blinde eller stærkt svagsynede. Nedenfor følger fire eksempler, men der er rigtig mange flere, som lovgivning og klageorganer kunne modvirke:

- Det er diskrimination, når mennesker, der bliver blinde eller stærkt svagsynede og som er over 67 år efter bestemmelser i serviceloven dels ikke kan få bevilget ledsagerordning, og at de heller ikke kan få bevilget dækning af merudgifter som følge af deres funktionsnedsættelse.
- Det er diskrimination når Undervisningsministeriets lovgivning om specialpædagogisk støtte forhindrer, at blinde og stærkt svagsynede kan tage en åben videregående uddannelse, og når folkeoplysningslovgivningen ikke forpligter nogen til at stille materialer og hjælpemidler til rådighed, så blinde og stærkt svagsynede kan deltage i undervisningen på lige fod med alle andre. Blinde og stærkt svagsynede kan ikke deltage i undervisning eller uddannelse uden hjælpemidler eller bøger, der er indlæst på lyd eller omdannet til punktskrift.
- Det er diskrimination, når offentlige og private hjemmesider og digitale selvbetjeningsløsninger ikke er tilgængelige for blinde og stærkt svagsynede borgere eller medarbejdere. Konkurrencen "Bedst på nettet" viste i 2005, at under 10 % af offentlige hjemmesider er tilgængelige, og det er for ringe, når regering og kommuner satser mere og mere på selvbetjening via hjemmesider.
- Det er diskrimination, når blinde, der anvender førerhund som hjælpemiddel, i stigende grad bliver afvist i offentlige bygninger, på private spisesteder og i taxaer.

Disse eksempler er kun toppen af isbjerget, der er mange flere eksempler i dagligdagen, som lovgivning og administrativ klageorgan vil kunne afhjælpe.

For Dansk Blindesamfund er det vigtigt, at lovgivningen hjemler mulighed for sanktioner, såfremt lovgivningen ikke overholdes. Lovgivning uden sanktionsmuligheder er ingenting værd, hvilket vore erfaringer med f.eks. bestemmelserne om fortrinsadgang til job i det offentlige viser.

I lov om kompensation til handicappede i erhverv er der regler om, at mennesker med handicap har fortrinsadgang til at komme til en samtale, når en offentlig myndighed skal besætte en stilling. Ansøgeren med handicap skal have de nødvendige kvalifikationer, sådan som de er beskrevet i et stillingsopslag. Hvis man ikke bliver indkaldt til samtale kan man påklage dette til Arbejdsmarkedets Ankenævn, som kan udtale kritik af det hændte og i øvrigt ikke gøre mere.

I Dansk Blindesamfund har vi kendskab til, at et af vore medlemmer ansøgte hos 50 offentlige arbejdsgivere med angivelse af, at vedkommende ønskede at anvende fortrinsadgangsbestemmelsen. Tre af arbejdsgiverne overholdt lovgivningen, resten gjorde ikke.

Vi har i Dansk Blindesamfund bemærket os, at regeringens handicapkoordinator, økonomi- og erhvervsminister Bendt Bendtsen i et samråd i Folketingets Politisk-økonomiske Udvalg (jf. Socialudvalget, alm. Del spm. 92) har udtrykt betænkeligheder ved, at det vil koste mange ressourcer at indføre lovgivning mod diskrimination af mennesker med handicap.

I Dansk Blindesamfund er vi ikke så bekymrede for dette scenario, der nok mest skal anvendes som skræmmebillede i forhold til Folketingets partier og offentligheden. Vi mener, at med vedtagelse af lovgivning om forbud mod diskrimination af mennesker med handicap vil man få et godt værktøj til at få sat gang i handlingsplaner for f.eks. bedre fysisk tilgængelighed, arbejde med tilgængeliggørelse af hjemmesider etc.

I Dansk Blindesamfund mener vi endvidere, at det vil blive sundt for Folketingets politiske partier at skulle indarbejde behovet for ressourcer til løsning af problemer for mennesker med handicap i den daglige politik. Det er i realiteten et udtryk for diskrimination af mennesker med handicap, at Folketinget i dag løser finansieringen af projekter på handicapområdet via Satspuljen, som mennesker på overførselsindkomster selv skal betale til. Derved indgår f.eks. mennesker med handicap ikke i den almindelige prioriteringsdiskussion i Folketinget, og mennesker med handicap får ikke den stigning i deres ydelser, som andre lønmodtagere får, hvilket også er forskelsbehandling.

Slutteligt vil vi i Dansk Blindesamfund gerne gøre op med økonomi- og erhvervsministerens udtalelser om, at det er udansk og at gøre en hel gruppe til en svag gruppe, hvis man indfører forbud mod diskrimination pga. handicap.

Vi mener i Dansk Blindesamfund ikke, at kvinderne er en svag gruppe. Tværtimod er denne befolkningsgruppe blevet endnu stærkere af, at skiftende regeringer og EU har indført lovgivning som forbyder forskelsbehandling pga. køn. Senest har den nuværende regering indført bestemmelser om at medlemmer af offentlige råd og nævn skal være ligelig fordelt mellem mænd og kvinder, er det mon fordi regeringen (og Bendt Bendtsen) mon mener at kvinderne er svage?

Dansk Blindesamfund kan i øvrigt fuldt ud tilslutte sig det meget udmærkede høringssvar, som De Samvirkende Invalideorganisationer har fremsendt. Vi mener også i Dansk Blindesamfund, at det vil være en passende fejring af det europæiske år om lige muligheder for alle, hvis Folketinget vedtager lov om forbud mod diskrimination af mennesker med handicap i 2007.

Med venlig hilsen

Jens Bromann
Landsformand

Thorkild Olesen
Afdelingsleder
Kommunikations- og interessepolitisk afdeling

Socialministeriet
Att.: Lisa Ibenfeldt Schultz
E-mail: lsc@sm.dk

Den 12. april

2006

J.nr. 4043.274

[10.15.01] SL/MR/KP/ck

Høring om ønsker til ændring af lovgivningen vedr. ligestilling og ikke-forskelsbehandling

DSI vil gerne indledningsvis takke Folketinget for at tage interesse for denne problemstilling, som Danmark hidtil ikke har overvejet seriøst i forhold til gældende politik.

DSI ønsker, på baggrund af danske og internationale erfaringer, at der ved lov indføres et generelt forbud mod diskrimination, en pligt til at udarbejde sektorbaserede handlingsplaner, og at der oprettes en administrativ klageadgang med den rette viden om handicap og med et tilfredsstillende lægmandselement udpeget af DSI. En bred diskriminationslovgivning, der som eksempler også omfatter en ikke-diskriminerende adgang for mennesker med handicap til bl.a. boliger, uddannelse, sundhedsydelse, varer og tjenester, transportmidler, kommunikation, kultur og foreninger.

Et generelt diskriminationsforbud vil være i overensstemmelse med internationale erfaringer og tendenser og sender det rigtige signal. Det skal ikke bare være moralsk forkasteligt og uden sanktionsmulighed at diskriminere mennesker med handicap, men også retsstridigt med sanktionsmuligheder.

Dansk efterlevelse af menneskeretlige forpligtelser kræver, at Danmark ikke bare anerkender princippet om lighed, men ved lov giver mennesker med handicap en generel rettighed til lighed og forbud mod diskrimination.

I dag findes der desværre ikke en samlet lovgivning om ikke-forskelsbehandling af mennesker med handicap, hverken i EU eller i Danmark. Det er med andre ord ikke lovgivningsmæssigt forbudt at diskriminere mennesker med handicap, undtagen på arbejdsmarkedet. Det sidstnævnte forbud er kun godt 1 år gammelt i Danmark - indført ved lov nr. 31 af 12.

43

33

januar 2005 om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet, jf. EU direktiv 2000/78. Mennesker med handicap kan således risikere at blive diskrimineret og nægtet adgang til alle andre områder end arbejdsmarkedet uden at kunne klage til et uvildigt klageorgan – og uden mulighed for at sanktionere den, som diskriminerer.

Bliver mennesker med handicap da diskrimineret i praksis? Svaret er ubetinget **ja**, i hvert fald er det handicaporganisationernes vurdering, at det sker inden for visse områder, som DSI i dette høringssvar vil give en række eksempler på.

Der findes kun meget få danske undersøgelser, som illustrerer omfanget af diskriminationen af mennesker med handicap, men det finder sted i lovgivningen og i praksis.

Det skal understreges, at et generelt forbud mod diskrimination af mennesker med handicap ikke er uforeneligt med dansk lovgivningstradition med positiv særbehandling i form af forskellige former for kompensation mv.

For DSI er det vigtigt at understrege, at en rettighedslovgivning ikke skal være et brud med dansk tradition om primært at udvikle et inkluderende samfund via politiske initiativer frem for via individuelle og "tilfældige" retssager. Derfor er det vigtigt, at en dansk lov om forbud mod diskriminering af mennesker med handicap suppleres med sektorbaserede handlingsplaner og et administrativt klageorgan. Denne model synes at fungere tilfredsstillende i England, hvor de har haft sådan lovgivning siden 1995.

Begrundelser for ønsket om ny lovgivning

Dansk handicappolitik har i årtier haft de gode viljer som udgangspunkt. Politikerne har udstukket henstillinger og retningslinjer om, at mennesker med handicap ikke må forskelsbehandles, og at der skal tages hensyn til mennesker med handicap i alle samfundets tilbud. De, der løser opgaverne, skal herefter sikre, at henstillingerne bliver fulgt.

Det sker bare ikke i et tilstrækkeligt omfang.

For DSI er det vigtigt, at alle borgere har adgang til de samme muligheder, og at alle kan leve op til de samme demokratiske pligter.

Samfundsudviklingen har bl.a. medført, at flere og flere opgaver løses af private udbydere eller offentlige myndigheder, der er underlagt kontraktstyring med stramme økonomiske rammer.

De private udbydere har ikke på samme måde pligt til at følge politiske henstillinger, især ikke hvis det sætter dem i en dårligere konkurrencesituation, eller i det hele taget går ud over indtjeningen. De kontraktstyrede offentlige myndigheder er ofte underlagt vanskelige økonomiske forhold, som ofte

betyder, at de økonomiske prioriteringer overdøver de politiske henstillinger.

Et eksempel herpå er tilgængelighed til offentlige hjemmesider. Politisk er der udtrykt ønske om, at offentlige hjemmesider er tilgængelige for mennesker med handicap. Men senest har konkurrencen "Bedst på Nettet" afsløret, at under 10 % af de offentlige hjemmesider er tilgængelige. Enten kender offentlige myndigheder ikke det politiske ønske, eller også prioriterer de ikke tilgængeligheden til deres hjemmesider. De firmaer, der programmerer nye hjemmesider laver dem ikke tilgængelige, hvis det ikke er et udtrykkeligt krav fra myndigheden. Resultatet er, at under 10 % af offentlige hjemmesider er tilgængelige for mennesker med handicap. Dermed forskelsbehandles mennesker med handicap i forhold til andre borgere i det danske demokratiske samfund.

Regeringens handicappolitiske koordinator, Økonomi- og erhvervsminister Bendt Bendtsen har i et samråd i Folketingets Politisk-økonomiske Udvalg (jf. socialudvalget, alm. del, spm. 92) gjort sig til talsmand for, at lovgivning om ikke-forskelsbehandling af mennesker med handicap vil medføre et fokus på mennesker med handicap som en særlig svag gruppe, speciel og anderledes end alle andre.

Ministeren mener, at det er udansk at gøre en særlig gruppe af mennesker til et særligt problem, der kræver sin egen lovgivning. Ministerens foretrækker at inkludere alle gruppers behov i den almindelige lovgivning.

Det er imidlertid DSI's erfaring, at dette ikke sker i fornødent omfang, hvilket vil illustreres nedenfor.

DSI er derfor uenig med økonomi- og erhvervsministeren i denne fremstilling. Vi behøver kun at pege på den særlige lovgivning, som gælder i forhold til kvinder. I følge ministerens argumentation skulle kvinder så være en svag gruppe, og løsningen af problemerne med at sikre ligeløn og sikring af kvinder på barselsorlov for udansk. Det mener DSI ikke er tilfældet - tværtimod.

Økonomi- og erhvervsministeren henviser endvidere til, at lovgivning om antidiskrimination vil medføre, at politikerne vil blive nødt til at prioritere ressourcer på handicapområdet anderledes end i dag. I følge ministeren vil man f.eks. være nødsaget til at løse tilgængelighedsproblemer, som opstår her og nu, frem for at lave en prioriteret løsning af opgaverne i forhold til de ressourcer, der er til rådighed.

DSI finder, at ministeren med denne argumentation forsøger at mane et skræmmebillede frem for Folketinget og offentligheden om, at det koster mange penge at sikre ikke-forskelsbehandling. Et sådant skræmmebillede er efter DSI's opfattelse utroværdigt og matcher i hvert fald ikke DSI's holdninger - eller erfaringer fra f.eks. England.

DSI mener, at lovgivning om ikke-forskelsbehandling netop kan medføre, at ressourcerne prioriteres, så de bliver udnyttet til gavn for flest mulige borgere. Vi forestiller os ikke, at f.eks. tilgængelighed til eksisterende offentlige bygninger er sikret gennemført med det samme, bare fordi det er besluttet ved lov. Lovgivning om ikke-forskelsbehandling skal følges op af konkrete og realistiske handlingsplaner for, hvordan den eksisterende bygningsmasse kan gøres tilgængelig, og i hvilket tempo det skal ske. Lovgivningen skal også sikre, at nybyggeri gøres tilgængelig for alle. Det sikrer de gældende regler langt fra i dag. At gøre nye offentlige bygninger tilgængelige kræver ikke ekstra ressourcer men omtanke.

For DSI er det endvidere afgørende, at lovgivning mod forskelsbehandling af mennesker med handicap er nødvendig som udviklingsgaranti og retssikkerhedsbolværk for den enkelte i en tid, hvor bl.a. frie valg, markedsbaseret efterspørgsel, individuelle rettigheder og pligter mv. vinder frem.

Sektoransvar

I det ovennævnte samråd udtaler Økonomi- og erhvervsminister Bendt Bendtsen også, at antidiskriminationslovgivning (eller lovgivning om ikke-forskelsbehandling) er i modsætning til princippet om sektoransvar.

Efter DSI's opfattelse forholder det sig fuldstændig omvendt. En generel lovgivning om ikke-forskelsbehandling af mennesker med handicap vil betyde, at alle sektorer vil være forpligtede til at sikre, at mennesker med handicap ikke fremover forskelsbehandles og gives lige muligheder sammenlignet med den resterende del af befolkningen.

Økonomi- og erhvervsministeren anvendte i det ovennævnte samråd Undervisningsministeriet som eksempel på en sektor, der har ansvaret for undervisning af mennesker med handicap. DSI finder, at Undervisningsministeriets sektoransvar er et godt eksempel.

Folketinget har eksempelvis vedtaget lovgivning om, at mennesker med handicap, som går på en SU-berettiget videregående uddannelse, skal kunne ansøge om specialpædagogisk støtte til hjælpemidler og materialer, som kan kompensere for funktionsnedsættelsen. Loven gælder ikke for åbne uddannelser eller uddannelser over konferensniveau. Mennesker med handicap bliver dermed forskelsbehandlet i forhold til de muligheder andre har, fordi afhængigheden af henholdsvis hjælpemidler m.v. afskærer dem fra f.eks. at tage en videregående uddannelse over konferensniveau.

En generel lov om ikke-forskelsbehandling vil medføre, at Undervisningsministeriet inden for sit sektoransvar fremadrettet skal sikre, at mennesker med handicap ikke forskelsbehandles, men tværtimod kan tage en åben uddannelse eller en videregående uddannelse over konferensniveau.

Dertil kommer, at erfaringer fra Den Europæiske Union viser, at anerkendelsen af rettigheden til ikke at blive udsat for diskrimination styrker sektoransvaret. Ikke bare i gennemførelsen af lovgivningen, men i selve lovgivningsprocessen og i udarbejdelsen af overordnede politikker.

Mainstreaming af ligebehandling af mennesker med handicap, bl.a. med udgangspunkt i Amsterdamtraktatens Artikel 13, har været en officiel del af EU Kommissionens politik. Det har bl.a. betydet udarbejdelse af Direktiv 2000/78, som forbyder diskrimination på arbejdsmarkedet.

Sideløbende er der inden for EU-samarbejdet vedtaget en lang række direktiver/standarder om tilgængelighed for mennesker med handicap til f.eks. transportmidler (busser), lufthavne og flyrejser – og mere er på vej. Herudover sikrer direktiver, som regulerer det sociale område, tillige hensyntagen til mennesker med handicap.

Således ser DSI ingen konflikt mellem ikke-forskelsbehandling og sektoransvar. Tværtimod komplimenterer og styrker de to principper hinanden.

Administrativt klageorgan på handicapområdet

DSI mener, der skal oprettes en administrativ adgang – med den rette handicapviden - til behandling af klager over diskrimination på grund af handicap og et handicaplægmansselement udpeget af DSI. Den administrative klageadgang skal have beføjelser til at træffe bindende afgørelser på lige fod med det eksisterende Ligestillingsnævn.

I spørgsmålet om et administrativt klageorgan på handicapområdet, som kan håndhæve lovgivning om ikke-forskelsbehandling, fremfører Økonomi- og erhvervsministeren, at det er regeringens opfattelse, at der ikke er behov for et klageorgan på handicapområdet. Ministeren mener, at de nuværende klageorganer, herunder ombudsmanden og domstolene, sikrer mulighed for at få sager behandlet og også sikrer ensartede afgørelser.

DSI skal henvise til, at der både i forhold til kvinder og etniske grupper findes klageorganer. Det er altså ikke et enestående fænomen, at der etableres klageorganer for særlige grupper. Tværtimod er det besynderligt, at ministeren netop ønsker at holde gruppen af mennesker med handicap væk fra at få etableret et sådant klageorgan. Vi vil her pege på, at antallet af civile søgsmål mod forskellige myndigheder, herunder især sociale myndigheder, er steget meget i de seneste årtier. Efter DSI's opfattelse antyder stigningen, at de nuværende administrative klagemuligheder ikke er tilstrækkelige.

Eksempler på forskelsbehandling af mennesker med handicap:

Her følger en række eksempler på områder, hvor DSI mener mennesker med

handicap udsættes for forskelsbehandling. Listen er ikke udtømmende, og indeholder eksempler fra flere sektorer.

- 4 Langt fra alle uddannelser gennemføres i tilgængelige omgivelser med tilgængelige materialer og adgang til kvalificeret rettidig specialpædagogisk støtte. I forhold til egnede bygninger, værksteder og andre faciliteter til uddannelsen, mangler der endnu meget.
- 5 Mennesker med handicap kan ikke uden videre deltage i og tilmelde sig efter- og videreuddannelsesaktiviteter og åben uddannelse. De er afhængige af bevilling fra socialforvaltningen til specialpædagogisk støtte, herunder hjælpemidler og særligt tilrettelagte materialer.
- 6 I relation til folkeoplysningen er der ligeledes ikke adgang til specialpædagogisk støtte. En ganske lille og utilstrækkelig pulje, som administreres af Undervisningsministeriet, anvendes primært til befordring til og fra undervisning i folkeoplysningens regi.
- 7 I forhold til efter- og videreuddannelse, åben uddannelse og folkeoplysningen mangler der generelt lovgivning med mulighed for specialpædagogisk støtte m.v.
- 8 På de videregående uddannelser kan man med hjemmel i bekendtgørelsen afvise de studerende i at få tegnsprogstolk med på studieture i udlandet. Konkret er der eksempler på, at døve studerende må blive hjemme fra studieture, som resten af deres hold har deltaget i.
- 9 Udlandsbekendtgørelsen, der regulerer hvilke sociale ydelser, der kan medtages til udlandet, forhindrer mennesker med handicap i frit at bevæge sig uden for landets grænser på lige fod med ikke handicappede.
- 10 I forhold til feriemuligheder er der også forskelsbehandling. Nogle mennesker med handicap, fx udviklingshæmmede, må selv betale for støttepersonens løn og udgifter for at få mere end en uges ferie.
- 11 Ikke alle unge med handicap har reel adgang til en ungdomsuddannelse.
- 12 Beskyttet beskæftigelse og anden beskæftigelse efter den sociale lovgivning er ikke omfattet af EU's generelle forbud mod forskelsbehandling af handicappede på arbejdsmarkedet.
- 13 Mennesker, der modtager pension, er ifølge serviceloven ikke berettiget til at modtage støtte til anskaffelse af en anden bolig, såfremt den nuværende, på grund af funktionsnedsættelsen, ikke er egnet.
- 14 I sundhedssystemet mangler der lovreguleret ret til betalt bistand fra en støtteperson til mennesker med kommunikationsvanskeligheder. Det

gælder fx udviklingshæmmede.

- 15 Personlig assistent ordningen i arbejdsmarkedslovgivningen gælder ikke for alle mennesker med handicap, fx udviklingshæmmede.
- 16 Ikke alle mennesker med handicap er omfattet af *lejelovens* bestemmelser, fordi de boliger de bor i er opført efter *serviceloven*.
- 17 Særlige ordninger i den kollektive trafik gælder ikke alle handicapgrupper, fx udviklingshæmmede, blinde, hjerneskadede, nyresyge mv. De særlige ordninger gælder heller ikke alle former for transport, f.eks. ikke til og fra arbejde.
- 18 Nogle mennesker med handicap fratages stadig i for stor udstrækning den formelle og retlige indflydelse på eget liv. Selvom værgemålsloven har ændret fokus fra umyndiggørelse til værgemål, er der stadig et stykke vej til en lovgivning, der bygger på princippet om 'støttet beslutningstagen'.
- 19 Døgnforanstaltninger for børn med handicap fungerer reelt og lovgivningsmæssigt som totalinstitutioner uden adskillelse af hjem, skolegang og fritid. Forældre må ofte se sig tvunget til at opgive en del af deres forældreansvar.
- 20 Regler om hyrevognsbevillinger sikrer ikke alle mennesker med handicap adgang til at kunne benytte taxaer.
 - Busser, som kører mellem byer, er ikke normalt tilgængelige i forhold til de behov, mennesker med handicap har. Der er dog lovkrav om, at der er mindst en afgang dagligt med tilgængelig bus, hvis ruten er over 100 km.
- 21 Bygningsreglementet sikrer ikke elevatoradgang til sundhedsklinikker på 1. etage i bygninger med kun 2 etager.
- 22 Sindslidende idømmes længerevarende straffe end andre mennesker modtager for samme forbrydelse.

Listen af mangler i dansk lovgivning er længere. Ovennævnte er kun et udpluk af mangler.

Desuden er der eksempler på, at unge i kørestol eller med et andet synligt handicap påfaldende ofte afvises af diskoteker, officielt på grund af manglende plads. Men diskotekerne er ikke ene om at diskriminere. Antallet af klager, som bliver kendt i organisationerne, er imidlertid begrænset. Man klager ikke, når der hverken er regler, der forbyder diskrimination, eller noget klageorgan.

Konkrete kommentarer til det fremsendte notat

Notatet mangler bl.a. at omtale to initiativer, nemlig Folketingets beslutning B43 af 2. april 1993 og de længeeksisterende bestemmelserne om fortrinsadgang til job i det offentlige og offentligt regulerede stadepladser mv., senest indskrevet i lov om kompensation til handicappede i erhverv fra 1991.

B43 indeholder, foruden hjemmel til oprettelse af Center for Ligebehandling af Handicappede, også en henstilling fra Folketinget til offentlige myndigheder om at sikre ligebehandling af mennesker med handicap.

Der er naturligvis tale om det, der i notatet kaldes softlaw, men for fuldstændighedens skyld bør denne folketingsbeslutning også nævnes i notatet, da den er grundlaget for gældende handicappolitiks grundpiller:

- 23 Ligebehandling
- 24 Sektoransvar
- 25 Kompensation
- 26 Solidaritet

Bestemmelserne om fortrinsadgang til job i det offentlige og offentligt regulerede stadepladser mv., i lov om kompensation til handicappede i erhverv, er en sikring af, at mennesker med handicap har ret til en jobsamtale inden besættelse af stillinger i det offentlige, samt at mennesker med handicap har fortrinsadgang til f.eks. taxabevillinger eller stadepladsbevillinger. Overtrædelse af fortrinsadgangsreglerne kan indbringes for Arbejdsmarkedets Ankenævn, som kan påtale overtrædelser, men ikke komme med sanktioner over for lovbryderen.

Positiv særbehandling

Det er DSI's vurdering, at et notat som dette endvidere bør forholde sig til et andet af handicappolitikens grundelementer, nemlig støtten til positiv særbehandling af mennesker med handicap, i forsøget på at fremme deres lige muligheder, f.eks. ved hjælp af ovennævnte fortrinsadgang.

Opsamling

Retten til ikke at blive udsat for diskrimination er en grundlæggende menneskerettighed, som er gentaget i samtlige menneskerettighedskonventioner, herunder den Europæiske Menneskerettighedskonvention, artikel 14, og FN's Konvention om Borgerlige og Politiske Rettigheder, artikel 2 og artikel 26.

Siden 1990'erne er forbuddet mod diskrimination, på grund af funktionsnedsættelser, i stigende grad kommet på den menneskeretlige

dagsorden. I 1993 blev "FN's Standardregler om Lige Muligheder for Handicappede" vedtaget. Vedtagelsen understreger, at et lovgivningsmæssigt forbud mod diskrimination, på grund af funktionsnedsættelser, kan være nødvendigt. I 2001 besluttede FN's Generalforsamling at igangsætte udarbejdelsen af FN konvention om handicappedes Rettigheder, som forventes klar til ratifikation allerede i 2007. I henhold til det eksisterende udkast til konventionen, vil alle stater, som tiltræder konventionen, være udtrykkeligt forpligtede til, ved lov, at indføre et generelt forbud mod diskrimination på grund af funktionsnedsættelser.

DSI finder, at Folketinget skal benytte det europæiske år om lige muligheder for alle i 2007 til at vedtage lovgivning om ikke-forskelsbehandling og herunder etablere administrativ klageadgang.

Med venlig hilsen

Stig Langvad
formand

Landsforeningen
Pårørendegruppen for Svage Ældre
c/o Alice Wulff
Østerøgade 6
8200 Århus N
tlf. 86166416
e-mail awhw@mail.dk

Århus 12 april 2006

Socialministeriet

**Høringssvar fra Påørørendegruppen for Svage Ældre – Vedr. høring om
ønsker til ændring af lovgivningen vedr. ligestilling og ikke-
forskelsbehandling**

Pårørendegruppen for Svage Ældre ønsker at påpege, at det desværre ikke er muligt at lovgive mod al forskelsbehandling; men meget kan lade sig gøre, når der er indsigt og vilje til forbedringer.

En del af den diskrimination, svage ældre mødes med er af en uformel karakter, en alderisme, der påvirker omgivelsernes opfattelse af og holdning til gamle mennesker – ofte på en negativ måde.

En meget konkret og iøjnefaldende forskelsbehandling af gamle borgere foregår indenfor social-og sundhedssektoren med behandling, træning og genoptræning.

Alder er selvstændig faktor, som kan vægte mere end den sundhedsfaglige og sociale faktor, når der startes behandling eller anden indsats.

Dette på trods af dokumentation for, at f.eks. netop hurtig behandling og efterfølgende genoptræning har mindst lige så stor effekt hos ældre som hos yngre, at rehabiliteringsmulighederne ofte er gode.

Derfor ønsker Påørørendegruppen for Svage Ældre størst mulig sikkerhed for, at tilbud om behandling, træning mv. primært gives ud fra sundhedsfaglig vurdering.

I forhold til det fremsendte materiale – ministeriernes svar på spm.38 – har Påørørendegruppen for Svage Ældre et konkret ønske til ændret lovgivning. Det drejer sig om "Transport- og Energiministeriet. De to kollektive trafiklove. *"bestemmelser om individuel handicapkørsel for svært bevægelseshæmmede..."*

Intentionen bag bestemmelserne er ligestille bevægelseshæmmede med borgere uden fysisk handicap.

Pårørendegruppen for Svage Ældre foreslår denne bestemmelse udvidet til foruden bevægelseshæmmede også at omfatte personer, der pga. psykisk handicap eller andet f.eks. synshandicap er afskåret fra at benytte alm. offentlig transport.

Baggrunden er de sagsforløb, der har været med afslag til, at en demensramt person kan få samme transporttilbud som f.eks. en rollator-bruger.

Ordningen præciserer, at formålet er social og fritidsaktiviteter. I den henseende kan såvel den bevægelseshæmmede som den demensramte have godt udbytte af mulighed for transport til deltagelse i vante sociale aktiviteter.

Med venlig hilsen

42

Alice Wulff
Formand for Påørendegruppen for Svage Ældre

pp

43

RÅDET for FRIVILLIGT SOCIALT ARBEJDE

Nytorv 19, 3. sal
1450 København K
Telefon: 33 93 52 93
info@frivilligraadet.dk
www.frivilligraadet.dk

Socialministeriet
Att. Lisa Ibenfeldt Schultz
Holmens Kanal 22
1060 København K.

København d. 12. april 2006

Vedr. høring om ønsker til ændring af lovgivning vedr. ligestilling og ikke-forskelsbehandling

Rådet for Frivilligt Socialt Arbejde har d. 24. marts 2006 modtaget høring om ønsker til ændring af lovgivningen vedr. ligestilling og ikke-forskelsbehandling til kommentar. Rådet har i den forbindelse følgende bemærkninger.

Ligebehandling og ikke-forskelsbehandling er centrale punkter for minoritetsgrupper, handicappede og socialt udsatte borgere i deres daglige liv. Det er derfor afgørende, at lovgivningen tager højde for de mulige barrierer, der på forskellige områder kan være for en deltagelse på lige fod i samfundet. De barrierer, der kan bremse en reel ligebehandling er ikke altid synlige, og det er derfor vigtigt, at lovgivning følges op af initiativer og aktiviteter, der kan være med til at skabe holdnings- og handlingsændringer.

Socialministeren har f.eks. iværksat en kampagne, der skal åbne de danske foreninger for handicappede, der i dag ikke deltager på lige fod i foreningslivet. Denne kampagne er netop et eksempel på, at der i dag ikke er lige muligheder for deltagelse i samfundslivet for handicappede, samt et eksempel på at følge lovgivning op med aktiviteter, der skal påvirke holdninger og adfærd i samfundet.

Den danske lovgivning søger i vid udstrækning at implementere den EU-lovgivning, der er krav om at implementere i dansk ret. Rådet for Frivilligt Socialt Arbejde finder ikke på nuværende tidspunkt anledning til at gøre opmærksom på behov for yderligere ændringer af den nuværende lovgivning i relation til det frivillige sociale område, men Rådet vil opfordre til, at man ved al ny lovgivning er særligt bevidst om at tænke konsekvenser for minoritetsgrupper, handicappede og socialt udsatte borgers ligebehandling ind. Dette kunne eventuelt gøres ved i forbindelse med lovgivningen ikke blot at undersøge de

ligestillingsmæssige konsekvenser generelt og ikke kun i forhold til køn.

Med venlig hilsen

Rådet for Frivilligt Socialt Arbejde
v. formand Terkel Andersen

dp

45

Skørping, den 1. april 2006

Socialministeriet

Lisa Ibenfelt Schultz

Mail: lsc@sm.dk

Vedr.: Høring om ønsker til ændring af lovgivningen vedr. ligestilling og ikke-forskelsbehandling.

Landsforeningen SIND har modtaget materiale vedrørende ovennævnte høring.

Landsforeningen SIND har registreret de enkelte ministeriers bidrag til besvarelse, men står tilbage med en problematik som ikke umiddelbart er berørt.

Den nylige undersøgelse om psykisk syge kriminelle, har vist at disse straffes hårdere end andre for tilsvarende kriminalitet.

Dette er et klart ligestillingsproblem, som SIND ikke kan se berørt i forbindelse med Justitsministeriets besvarelse.

Drejer ovennævnte problematik sig om et lovgivningsproblem eller ligger problemet i domstolspraksis .??

Landsforeningen SIND efterlyser en besvarelse fra Justitsministeriet, eller fra Indenrigs- og Sundhedsministeriet.

En besvarelse som vil forholde sig til denne meget alvorlige ligestillingsproblematik.

Mange gode hilsner

Finn Graa Jakobsen
formand

Landsforeningen SIND / Politisk Udvalg

Socialministeriet
Departementet
Holmens Kanal 22
1060 København K

Pr. mail

Deres j.nr. 67-680/LSC
5. januar 2005

Høring om ønsker til ændring af lovgivningen vedr. ligestilling og ikke-forskelsbehandling.

Landsforeningen BEDRE PSYKIATRI – pårørende til sindslidende, finder det vigtigt at Transport og Energiministeriets lovgivning vedrørende de kollektive trafiklove snarest muligt ophører med diskriminationen af mennesker med psykiske handicaps, der som følge heraf har behov for individuel handicapkørsel. Det gælder både kørsel til behandling, terapi og lignende samt til sociale formål.

Der findes ganske mange psykisk sårbare og psykisk syge mennesker, som på grund af angst og fobier ikke kan benytte offentlige transportmuligheder, og hér må pårørende bruge megen tid, penge og kræfter på at hente og bringe. Når yderligere henses til, at denne gruppe ofte lever af overførselsindkomster på grund af det psykiske handicap, er der ikke mulighed for at finansiere egen taxikørsel (privat individuel ordning).

BEDRE PSYKIATRI skal derfor opfordre til, at lovens principper for den individuelle handicapkørsel snarest muligt revideres, således at fokus lægges på den aktuelle funktionshæmning for den enkelte borger.

Venlig hilsen

Thorstein Theilgaard
Generalsekretær

84

47

Bilag 1

Det Centrale Handicapråds initiativliste til en fornyet handicappolitisk handlingsplan

Rådet har – i erkendelse af, at den handicappolitiske handlingsplan fra februar 2003 stort set er gennemført – rettet henvendelse til regeringens koordinerende handicapminister Bendt Bendtsen med ønske om, at regeringen opstiller en ny handicappolitisk handlingsplan.

I forlængelse af rådets brev til erhvervs- og økonomiminister Bendt Bendtsen af 4. maj 2005 og Bendt Bendtsens svar herpå den 3. juni 2005 er der udarbejdet en liste over initiativer, som bør indgå i en kommende nye handicappolitiske handlingsplan. Listen tilstræber at dække indsatser inden for de fleste ministerområder og initiativer, som går på tværs af ministerområderne.

Ud over at være en opfordring til at sætte nye konkrete initiativer i gang, så er opfordringen til at lave en handlingsplan også en opfordring til at imødegå et stadigt mere højrøstet krav om generel antidiskriminationslovgivning ved at styrke implementeringen af sektoransvarlighedsprincippet.

Med ønskesedlen som indgang opfordres regeringen – gennem det tværministerielle embedsmandsudvalg – til at adressere den handicappolitiske udfordring gennem handlingsplaner, både en overordnet politisk handlingsplan for hele handicapområdet og som en måde at adressere problemerne på i de enkelte initiativer. Handlingsplaninstrumentet er ofte blevet fremhævet af rådet som et godt og hensigtsmæssigt værktøj i bestræbelsen på at holde handicapområdet ”i luften”.

Regeringen er med andre ord blevet opfordret til at søsætte et nyt omfattende handicappolitisk initiativ under overskriften: **Sektoransvar – fra princip til realitet.**

En gennemgang af lovgivningen vil efter alt at dømme vise, at vi – på det overordnede regulerende niveau – er kommet ganske langt med integrationen af handicapperspektivet i de relevante love. Problemet er efterlevelsen og den holdningsmæssige indtagelse af princippet på de områder, hvor der ikke er tale om egentlig lovregulering. Det sidste gælder ikke mindst på det private område, hvor princippet kun i begrænset omfang efterleves.

Handlingsplanens ramme

En væsentlig del af den kommende handicappolitiske handlingsplan må derfor være fokuseret på initiativer, som har til formål at styrke implementeringen af sektoransvarlighedsprincippet. Det vil sige initiativer, som er specifikt rettet mod at få princippet til at fungere i virkeligheden.

Derfor bør en kommende handicappolitisk handlingsplan også indeholde elementer som:

- at hvert ministerium foretager et sektortjek. Det vil sige, at der gennemføres en systematisk gennemgang af alle ministeriets love med henblik på at få kortlagt, hvor og i

hvilket omfang lovgivningen lever op til sektoransvarlighedsprincippet: Hvilke handicapspecifikke eller handicaprelevante bestemmelser indeholder loven, og i hvilket omfang skønnes disse bestemmelser at dække behovet?

- Socialministeriet indtager formentlig en særstatus i denne sammenhæng. Socialministeriet har et eget og selvstændigt sektoransvar som det ministerium, der er ansvarlig for den kompensation, som er forudsætningen for, at handicappede kan kompenseres i "det sektorløse rum". Der findes en række områder, som enten udgør grænselandet mellem forskellige sektorer, som pr. definition er overskridende i forhold til mange sektorer, eller som simpelthen er defineret som en genuin social opgave. Derfor skal Socialministeriets sektoransvar også afdækkes. Men en del af analysen i Socialministeriet kunne også omfatte en kortlægning af områder, hvor ministeriet mener, de varetager opgaver, som principielt burde ligge i en andet ressort.
- at der indføres en forpligtelse til, at der i forbindelse med fremsættelse af nye lovforslag foretages en vurdering af lovforslagets handicappolitiske konsekvenser i lighed med de vurderinger, der gennemføres af fx de miljømæssige konsekvenser.
- at Bendt Bendtsen og regeringen melder et stærk kommissorium ud til det tværministerielle embedsmandsudvalg, så det rent faktisk kan spille en handicappolitisk rolle.
- at det tværministerielle embedsmandsudvalg en gang hvert andet år indhenter en sektoredegørelse fra samtlige ministerier, hvor ministeriet gør status over udviklingen i implementeringen af sektoransvarlighedsprincippet inden for deres ressort.

Initiativer, som bør indgå i en ny handlingsplan

Uddannelsesområdet

Regeringen har i regeringsgrundlaget "Nye mål" og senest i velfærdsudspillet "Fremtidens velfærd og velstand" ordineret uddannelse, uddannelse og endnu mere uddannelse som den medicin, der skal gøre os immune over for globaliseringen og udflagningen af arbejdspladser. Det er højt uddannede, dygtige og specialiserede medarbejdere, der skal sikre, at vi også i fremtiden har et arbejdsmarked, der kan sikre vores velfærd.

Uddannelse og arbejde. Den medicin vil vi også gerne have ordineret til mennesker med et handicap. Derfor har vi brug for et massivt initiativ, når det gælder handicappedes uddannelses-situation.

Ser man på regeringsgrundlagets initiativer på uddannelsesområdet, så kan man – som rådet allerede har henvendt sig til Undervisningsministeriet om – punkt for punkt udpege præcist den samme problemstilling for mennesker med et handicap. Derfor bør en ny handlingsplan indeholde:

- et systematisk handicaptjek af regeringsgrundlaget, hvad enten vi taler om kvalitet i grundskolen, garanti for ungdomsuddannelse eller behov for efter- og voksenuddannelse, så er der – område for område – en massiv handicapvinkel, som har krav på at blive belyst og løst.

02

49

- en iværksættelse af et omfattende dokumentations- og analyseprojekt af, hvordan handicappede er stillet i forhold til uddannelsessystemet.
- Skole/fritidstilbud

Manglende sammenhæng mellem regler på Socialministeriets område og Undervisningsministeriets område giver problemer. Hvis en funktionsnedsættelse giver behov for et bestemt skoletilbud, er det alligevel svært at få ret til fritidstilbud i umiddelbar sammenhæng. Der er få og dårlige klagemuligheder på dette felt og resultatet er, at der fx ikke tages hensyn til barnets behov for ikke at skulle skifte miljø for mange gange.

Det kan også være et problem for nogle børn at få et sammenhængende undervisningsforløb. Hvis der løbende er brug for behandling, er det ofte behandlernes arbejdstider, der kommer til at afgøre, hvornår behandlingen foregår, herunder at det foregår i barnets eller den unges skoletid.

- Hjælpe midler

Et hjælpemiddel kan være til brug i hjemmet, i fritidsaktiviteter, i skolen eller flere af disse steder. Det kan give problemer i forhold til at blive enige om, hvem der skal bevilge hjælpemidlet og dermed betale for det. Resultatet er, at mange børn og unge ikke får de hjælpemidler, der kan gøre deres tilværelse lettere og kan give dem muligheder på vilkår, der i højere grad ligner andre børn og unges muligheder, eller at hjælpemidlet bevilges, men at der går lang tid med bevillingsprocedure, så barnet må klare sig uden i lang tid.

Beskæftigelsesområdet

Beskæftigelsesministeren har netop iværksat et meget omfattende initiativ med det formål at styrke handicappedes tilknytning til arbejdsmarkedet. Der er derfor ikke umiddelbar anledning til at foreslå nye initiativer. De nuværende initiativer må have chancen for at vise deres effekt.

Klageorgan

En ny handlingsplan må dog som noget helt afgørende indeholde etablering af et **administrativt klageorgan** i tilknytning til lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet. Et sådant klageorgan blev beklageligvis ikke medtaget, da loven blev vedtaget i vinteren 2004/05. Da der bliver administrative klageadgange vedrørende de fleste beskæftigelsespolitiske foranstaltninger i de kommende beskæftigelsesankenævn, vil det være naturligt også at placere en administrativ klageadgang vedrørende lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet her. Ligesom i den øvrige lovgivning vedrørende de beskæftigelsespolitiske foranstaltninger skal der også i forbindelse med lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet være mulighed for efterfølgende at indbringe afgørelser, der har en principiel eller generel betydning, for Ankestyrelsen.

Tilgængelighed

- Vi har desværre også konstateret, at viljen til at betale for kvalificeret rådgivning er for lille til, at en kvalificeret rådgivning kan eksistere på kommercielle vilkår. Derfor er der brug for en offentligt finansieret vidensenhed, som kan rådgive og stille viden til rådighed for planlæggere, bygherrer, rådgivere etc. Derfor skal der holdes et meget vågent øje med, hvordan SBI vælger at forvalte den rolle, de har fået tildelt på tilgængelighedsområdet.

- Der tages et initiativ, som sikrer, at tilgængeligheden til landets sundhedsklinikker forbedres over en årrække. Ti års forsøg med frivillighed for at forbedre adgange til landets sundhedsklinikker viser sig fejlslagen. Tilgængeligheden til læger, tandlæger, psykologer er lige så dårlig i dag, som den var for ti år siden. Der er derfor behov for et initiativ, som er tilstrækkeligt håndfast til at kunne levere varen. Det kunne fx være et krav om, at tilgængeligheden skal bringes på plads ved ejerskifte.
- Ved udgangen af 2006 iværksættes et analysearbejde, som skal godtgøre, i hvilket omfang den seneste ændring af byggelovgivningen (L 484/2004) rent faktisk har medført et løft i tilgængeligheden til eksisterende bygninger. Ændringen af byggeloven var midlet til at "sænke overliggeren" i forhold til, hvornår en ombygning udløser tilgængelighedskrav. Det er vigtigt at få evalueret denne ændring, så vi ikke for sent opdager det, hvis effekten er utilstrækkelig.
- Indfasning af DS 3028 som en inkorporeret del af dansk byggelovgivning.

It-tilgængelighed

Det Centrale Handicapråd deler bekymringen for, at det nye digitale Danmark, der udvikles i disse år, ikke vil kunne bruges af nogle handicappede, fx blinde og bevægehandicappede. Dette gælder såvel den elektronisk bårne kommunikation mellem borgeren og det offentlige som den digitale offentlige arbejdsplads.

- It-tilgængelighed gøres til en kontraktlig forpligtelse, når offentlige myndigheder indkøber og udvikler nye it-systemer og hjemmesider. De retningslinjer for tilgængelighed, der fremgår af KIA's udbudsværktøjskasse, bør gøres obligatoriske at følge for alle dele af den offentlige sektors it-anvendelse. Handicaptilgængelighed til it-systemer kommer ikke af sig selv, men kun når de folk, som køber og udvikler nye systemer, aktivt tænker handicaptilgængelighed med i processen. Tilgængelighed skal tænkes ind i udbud, udvikling og indkøb af nye systemer og udstyr, som skal anvendes af medarbejdere i den digitale forvaltning.

Videnskabsministeriet er, som en konsekvens af B40 i gang med at lave en udredning af de kommunale hjemmesiders tilgængelighed. Resultatet af denne analyse skal følges op af konkrete krav om at gøre hjemmesiderne tilgængelige.

- Handicaptilgængelighed må gives en langt højere prioritet i det igangværende arbejde med de store projekter under projekt digital forvaltning. Her tænkes primært på FESD projektet, e-dagene. Når det offentlige vælger en retning for digitaliseringen, er det vigtigt, at de løsninger, der vælges, er tilgængelige for alle. Den digitale taskforce, som er ansvarlig for projekt digital forvaltning, bør opprioritere sit arbejde med tilgængelighed.

Konkret bør der igangsætte et revisionsarbejde af de initiativer omkring digital forvaltning, der allerede er iværksat, for at sikre, at de lever op til de retningslinjer og tilgængelighedskrav, der findes i KIA's udbudsværktøjskasse.

- Der afsættes midler til en risikovillig investeringspulje. I den nu afsluttede it-handlingsplan var der afsat 5 mio. kr. til en investeringspulje. Erfaringerne med den pulje er så entydigt positive, at der bør tilvejebringes yderligere midler til en ny investeringspulje. For et relativt begrænset beløb er det ved hjælp af investeringspuljen lykkedes at få rigtig meget ny tilgængelighed for pengene. Der er tale om projekter og produkter, som reelt udvider tilgængeligheden, men projekterne/produkterne vil ikke kunne realiseres på markedsvilkår.
- Den nuværende aftale om forsyningspligt på teleområdet udløber i 2007. Der tages umiddelbart initiativ til at nedsætte en arbejdsgruppe med repræsentanter fra myndigheder, brugerinteresser og telebranchen. Arbejdsgruppen skal indstille til ministeren, hvad der skal ske med de særlige forsyningspligtområder for handicappede, som indgår i den nuværende forsyningspligtlovgivning.

Boligområdet

- Ligestilling i forhold til handicapkompenserende boligændringer uanset boligtype. Personer med en funktionsnedsættelse, som bor i andels- eller ejerbolig har ikke samme adgang til handicapkompenserende boligændringer, som beboere i lejeboliger. Derfor
 - skal kommunen forpligtes til at yde retablering ved enhver bevilling af en § 102-ændring.
 - skal mennesker med funktionsevnenedsættelser have en lovfæstet ret til at få foretaget § 102-ændringer uanset boligens ejerforhold.
- Kollegieværelser.
 - Der foretages en registrering af samtlige kollegieværelser for at få kortlagt, hvilke der er tilgængelige, og hvilke der ikke er tilgængelige. Der regelsættes samtidig således, at handicappede (i modsætning til i dag) ikke risikerer at miste deres plads i køen, hvis de takker nej til et tilbud, fordi det er utilgængeligt.
- Almenboliglovens bestemmelser om, at kommunerne i deres anvisningsret til visse boliger kan bortvælge ansøgere på kontanthjælp og starthjælp bør ikke omfatte handicap-egnede boliger.

Socialområdet

- Iværksættelse af en levokårsundersøgelse blandt børn og unge med et handicap. Hvordan oplever børn og unge med et handicap deres liv og fremtid?
- Pilotforsøg med brugerstyret personlig assistance.
- Serviceloven søges ændret med det formål at sikre samme kompensationsmuligheder for handicappede børn anbragt uden for hjemmet som hjemmeboende børn. Det gælder både børn, som er institutionsanbragt, og handicappede børn i familiepleje.
- Der iværksættes et udredningsarbejde, som skal vurdere, i hvilket omfang sindsblindende i højere grad kan inddrages under servicelovens compensationstænkning. Udredningen

skal, hvor det er muligt, komme med forslag til, hvordan servicelovens kompensationsprincip kan udvides til at omfatte mennesker med sindslidelser, herunder sindslidendes adgang til ledsagerordningen og hjælperordningen.

- Ledsagelse og hjælp: Der findes regler om ledsagelse og støttepersoner mv. i Undervisningsministeriets og Socialministeriets regi. Der mangler mulighed for hjælpeordninger til børn og unge, der kan brede sig ud over flere formål. I nogle tilfælde kommer der et automatisk skift i person- og hjælpemuligheder, når den unges aktivitet flytter sig ud af et lovgivningsområde og ind i et andet, eller bare ud af et tilbud og hen til en anden sammenhæng, hvor hjælpebehovet også er til stede. Der er brug for at se på muligheden for at etablere en selvstændig helhedshjælperopgave for børn og unge, svarende til servicelovens § 77 på voksenområdet.
- Der tages initiativ til grundlæggende revision af udlandsbekendtgørelsen, så den reelt kommer på højde med ligebehandlingsprincippet

Trafikområdet

En kommende handlingsplan bør generelt fokusere ganske massivt på handicappedes befordringsmuligheder. Det gælder den fysiske tilgængelighed til det ordinære transportsystem som helhed samt overgangen mellem forskellige trafikformer, og det gælder de individuelle befordringstilbud. De ønsker, rådet har til de individuelle kørselsordninger, er kendte, og det bør naturligvis indgå i en ny handlingsplan, at kørselsordningerne bringes i overensstemmelse hermed.

- I første omgang vil det være væsentligt at ændre lovgivningen, så den individuelle kørsel:
 - skal tilbyde op- og nedbæring
 - omfatter alle handicapgrupper, som kan have behov, fordi almindelig kollektiv trafik ikke kan bruges af fx blinde og svært synshandicappede
- Der beslutes en investeringsplan, som sikrer niveaufri overgang fra perron til tog på alle IC-togstationer inden for en 15 års tidshorisont.
- Der gennemføres en generel ordning for ledsagelse, så alle, der kan visiteres til ledsagelse, kan medbringe deres ledsager gratis på tog og busser.

Kulturområdet

- Der udarbejdes en national strategi for tilgængelighed til biblioteker. Strategien indeholde blandt andet:
 - Gennemførelse af lokale tilgængelighedstjek, hvor hvert enkelt folkebibliotek foretager en opgørelse over den aktuelle tilgængelighedsstatus. På baggrund af disse analyser udarbejder hvert eneste bibliotek en lokal handlingsplan.
 - Udvikling af en national kvalitetsstandard. For at sikre en fælles standard for, hvad et tilgængeligt bibliotek er, og for at sikre en norm, som de lokale biblioteker kan måle deres tilgængelighed op mod, så udarbejdes der en standard for det tilgængelige bibliotek.

12

53

- Den nuværende E17-portal, som drives af Danmarks Blindebibliotek, udvikles til et egentligt Danmarks Digitale Bibliotek, som stiller en hvilken som helst dansk-produceret tekst til rådighed i digitalformat.
- Der etableres et selskab til udvikling og produktion af særligt tilrettelagt materiale, som henvender sig til de store grupper, som på grund af læsevanskeligheder ikke har glæde af traditionel skrevet tekst. Det kan være dyslektikere, udviklingshæmmede og mange andre.
- Et uddannelsesprogram, som sikrer, at bibliotekspersonalet få mulighed for at uddanne sig i, hvordan man biblioteksbetjener mennesker med forskellige funktionsnedsættelser. Personalet er generelt usikre over for, hvordan man fx henvender, kommunikerer med og servicerer personer med forskellige funktionsnedsættelser. Uddannelsesprogrammet skal både rette sig mod selve bibliotekaruddannelsen og mod efteruddannelsesområdet.

Socialministeriet
Departementet
Holmens Kanal 22
1060 København K

att.: Lisa Ibenfeldt Schultz

Den 10. april 2006

Vedrørende høring om ønsker til ændring af lovgivningen vedr. ligestilling og ikke-forskelsbehandling.

Center for Små Handicapgrupper (CSH) takker for modtagelsen af ovennævnte materiale til høring.

CSH har følgende ønske til ændring af nuværende lovgivning:

Samordning af EU-lovgivning og dansk lovgivning om ligestilling og ikke-forskelsbehandling samt den sociale lovgivning.

EU-direktiv 2000/78/EF, som er implementeret ved lovbekendtgørelse nr. 31 af 12. januar 2005 – drejer sig om generelle rammebestemmelser om ligebehandling med hensyn til beskæftigelse og erhverv, der forbyder diskrimination pga. tro, seksuel orientering, alder og *handicap*.

Fysisk handicappedes muligheder for at påtage sig midlertidigt arbejde i andet EU land begrænses ofte af, at der i Udlandsbekendtgørelsen nr. 113 af 20. februar 2004, ikke er mulighed for, at handicappede i midlertidigt ordinært arbejde, i støttet beskæftigelse, frivilligt arbejde samt selvstændige erhvervsdrivende kan medtage en række nødvendige kompenserende ydelser.

Den stigende internationalisering af uddannelses-og beskæftigelsesmønstre medfører, at der bør ses på de regler, der i øjeblikket begrænser handicappedes muligheder for på lige fod med andre at kunne påtage sig midlertidigt arbejde i andet EU-land.

Derfor er det ønskeligt, at der i den nuværende lovgivning om ligestilling og ikke-forskelsbehandling tages højde for, at reglerne i de sociale love også lever op til reglerne om ligestilling.

Med venlig hilsen

Gunver Bording
socialrådgiver
Center for Små Handicapgrupper

55

Socialministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K

Att. Lisa Ibenfeldt Schultz

11. april 2006

Vedr: høring om ønsker til ændring af lovgivningen vedr. ligestilling og ikke-forskelsbehandling

LAP – Landsforeningen Af nuværende og tidligere Psykiatribrugere - vil gerne pege på den mangelfulde inklusion af borgere med psykosociale handicap i dansk lovgivning vedr. ligestilling og ikke-forskelsbehandling af personer med handicap.

Der kan ifølge internationale regler og anbefalinger ikke herske tvivl om, at de begrænsninger for deltagelse i samfundslivet, man kan møde, som følge af at man er eller har været ramt af en psykisk lidelse, er at betragte som et handicap. I international sammenhæng har begrebet "psychosocial disability" – psykosocialt handicap efterhånden vundet almindelig anerkendelse vedrørende sådanne former for handicap. Et psykosocialt handicap kan være affødt af såvel længerevarende, som periodisk midlertidig eller forbigående nedsættelse af eller begrænsning i ens psykiske/psykosociale funktionsevne og/eller de med psykiske lidelser forbundne fordomme.

Begrebet "psykosocialt handicap" har den åbenlyse fordel, at det i modsætning til begrebet "psykisk handicap" ikke indebærer en uhensigtsmæssig sammenblanding af personer med udviklingshæmning og personer hvis handicap hænger sammen med en psykisk lidelse.

Der er her i landet en tendens til at personer med psykosociale handicap helt udelukkes fra at få del i - eller stilles ringere end andre handicapgrupper ved udmøntningen af - lovgivning, der sigter på at stille borgere med handicap lige med andre borgere.

I den overordnede handicappolitik viser den mangelfulde inklusion af borgere med psykosociale handicap sig fx ved at gruppens forhold er fraværende i regeringens handicappolitiske redegørelser, og ved at forholdene for mennesker med psykiske lidelser i Socialministeriet henhører under enheden for socialt udsatte frem for under handicapenheden.

Eksempler på, at borgere med psykosociale handicap helt udelukkes fra at få del i lovgivningen, er: "Lov om kompensation til handicappede i erhverv" og bestemmelserne om personlig ledsagelse (§ 78) i "Lov om social service". En række bestemmelser møntet på "personer med varigt nedsat funktionsevne" eller "varigt nedsat arbejdsevne" i social-, pensions-, arbejdsmarkeds- og SU-lovgivningen betyder desuden, at personer, der er ramt af en psykisk lidelse, først bliver indbefattet af bestemmelserne i det øjeblik, deres lidelse har antaget en kronisk karakter. Sådanne begrænsninger i lovgivningen er ofte en barriere for at give den fornødne hjælp m.h.t. omsorg, støtte og økonomisk sikkerhed, der kan være en afgørende faktor for en persons deltagelsesmuligheder og recoveryproces.

56

I de nugældende vejledninger vedrørende "Lov om social service" findes der en separat vejledning for voksne med handicap og én for udsatte voksne, inkl. sindslidende. Vejledningerne udmønter en række af lovens bestemmelser, fx vedrørende handleplaner og socialpædagogisk bistand på en langt mere ambitiøs måde, når det gælder personer med anerkendte handicap, end når det gælder de såkaldt udsatte grupper.

Vi skal opfordre til, at disse barrierer i lovgivningen og i den førte handicappolitik bliver analyseret nærmere og søgt overvundet.

Specifikt skal vi opfordre til:

- at Socialministeren/-ministeriet i forbindelse med den forestående kommunalreform udarbejder én fælles vejledning til "Lov om social service" for henholdsvis børn/unge og for voksne med særlige behov.
- at Undervisningsministeren/-ministeriet søger mulighederne for at opnå Specialpædagogisk Støtte til uddannelse for personer med et psykosocialt handicap præciseret og udvidet og sørger for, at (potentielle) elever/studerende med psykiske lidelser/psykosociale handicap gøres bekendt med ordningerne i højere grad, end det hidtil har været praktiseret.
- at der ved den af regeringen annoncerede udvidelse af "Lov om kompensation til handicappede i erhverv" til også at gælde personer med "psykiske handicap" tages højde for, at også personer med psykosociale handicap, hvis funktionsevnedensættelse/-begrænsning er af midlertidig eller periodisk karakter, bliver indbefattet.
- at Beskæftigelsesministeren/-ministeriet præciserer, at forbudet mod at diskriminere på grund af handicap i "Lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet m.v." også indbefatter personer med psykosociale handicap
- at Beskæftigelsesministeren/-ministeriet søger undersøgt og præciseret overfor arbejdsmarkedets parter, på hvilke måder der over for mennesker ramt af psykosociale handicap kan ske tilpasning i rimeligt omfang, jf. "Lov om forskelsbehandling på arbejdsmarkedet m.v."

82

57

Socialministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K

Holmens Kanal 22
1060 København K

12. april 2006

Tlf. 3392 4704
Fax. 3392 9205
www.udsatte.dk
E-mail: post@udsatte
RAS/ J.nr. 94-143

Høringssvar vedr. ønsker til ændring af lovgivning vedr. ligestilling og ikke forskelsbehandling, jf. spørgsmål fra Folketingets Politisk-Økonomiske Udvalg.

Rådet for Socialt Udsatte vil for det første pege på lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet jf. lovbekendtgørelse nr. 31 af 12. januar 2005.

Loven indeholder i § 1 en bestemmelse om, at der ikke må ske forskelsbehandling af en person på grund af en række karakteristika herunder handicap. Begrebet handicap anvendes imidlertid i praksis ret snævert, således at personer, som har et psykosocialt handicap eller et socialt handicap, i praksis risikerer at blive unddraget fra den beskyttelse, som bestemmelsen skulle sikre.

Men også i forhold til en række love på det sociale område sker der efter Rådets opfattelse en forskelsbehandling af borgere i relation til netop handicapbegrebet.

Eksempler på at borgere med psykosociale handicap stilles ringere i lovgivningen er: "Lov om kompensation til handicappede i erhverv" og bestemmelserne om personlig ledsagelse (§ 78) i "Lov om social service". En række bestemmelser møntet på "personer med varigt nedsat funktionsevne" eller "varigt nedsat arbejdsevne" i social-, pensions-, arbejdsmarkeds- og SU-lovgivningen betyder desuden, at personer, der er ramt af en psykisk lidelse, først bliver indbefattet af bestemmelserne i det øjeblik deres lidelse har antaget en kronisk karakter. Sådanne begrænsninger i lovgivningen er ofte en barriere for at give den fornødne hjælp m.h.t. omsorg, støtte og økonomisk sikkerhed, der kan være en afgørende faktor for en persons deltagelsesmuligheder og recoveryproces.

Vi skal opfordre til, at disse barrierer i lovgivningen bliver analyseret nærmere og søgt overvundet. Specifikt skal vi opfordre til, at der i den af regeringen annoncerede udvidelse af Lov om kompensation til handicappede i erhverv til også at gælde personer med psykiske handicap tages højde for denne problemstilling, således at også personer hvis funktionsevnenedsættelse/begrænsning er af midlertidig eller periodisk karakter bliver indbefattet.

58

På den baggrund vil Rådet foreslå, at der sker en præcisering af handicapbegrebet således, at også personer med et psykosocialt eller socialt handicap inddrages under handicapbegrebet. Dette vil kunne medvirke til at sikre, at forskelsbehandling på grund af psykosociale og sociale handicaps i fremtiden kan undgås.

I øvrigt vil Rådet pege på, at der er behov for at terminologien på tværs i lovgivningen ved lejlighed bliver gennemgået med henblik på at sikre, at der bruges fælles begreber. I dag bruger Socialministeriet begrebet nedsat funktionsnedsættelse, mens der i den øvrige lovgivning typisk bruges begrebet handicap.

Med venlig hilsen

Niels Christian Rasmussen

08

59

Socialministeriet
Att.: Lisa Ibenfeldt Schultz
Holmens Kanal 22
1060 København K

Den 10. april 2006
Ref.
D.nr.2006/00183-003

Vedr. høring over ændringer i lovgivningen om ligestilling og ikke-forskelsbehandling

Det Centrale Handicapråd og Center for Ligebehandling af Handicappede har med tak modtaget ovennævnte høring. Det Centrale Handicapråds svar er afgivet på vegne af begge institutioner.

Det Centrale Handicapråd har senest på sit møde i september 2005 drøftet behovet for en mere omfattende retslig beskyttelse af handicappedes rettigheder.

Drøftelsen fandt sted med udgangspunkt i det store udredningsarbejde, som er gennemført i Norge. Den norske regering har ladet udarbejde en særdeles omfattende betænkning "Fra bruker til borger" (NOU 2001:22), som udkom i 2001. I betænkningen udstilles et voldsomt gab mellem den virkelighed, der er hverdag for mennesker med en funktionsnedsættelse og den virkelighed lovgiverne troede, de havde skabt. Den norske regering har med udgangspunkt i betænkningen bedt det såkaldte Aslak Syse-udvalg komme med forslag til en lovgivning om et retsligt værn mod diskrimination på grund af funktionsevnenedsættelse. Udvalgets arbejde blev offentliggjort i sommeren 2005 i udredningen: "Likeverd og tilgjengelighed" – Rettsligt vern mot diskriminering på grundlag av nedsatt funksjonsevne. Bedret tilgjengelighet for alle. Heri foreslår udvalget et generelt forbud mod diskrimination på grund af funktionsnedsættelse.

Drøftelsen i Det Centrale Handicapråd har haft som udgangspunkt, at der også i Danmark forekommer egentlig diskrimination mod mennesker med handicap, ligesom mennesker med handicap på en række områder langt fra er ligestillet med ikke-handicappede. At det forhold sig således er dokumenteret igen og igen i, bl.a. de årlige statusberetninger fra Center for Ligebehandling af Handicappede.

Det Centrale Handicapråd har imidlertid ikke fundet, at generel antidiskriminationslovgivning er det mest effektive værn mod den forskelsbehandling, der finder sted. Det Centrale Handicapråd har derimod opfordret regeringen til at forny den handicappolitiske handlingsplan, som regeringen offentliggjorde i februar 2003. De fleste af de initiativer, der blev lanceret dengang, er i dag enten gennemført eller under gennemførelse. Der er derfor behov for at forny og revitalisere den handicappolitiske indsats.

Det Centrale Handicapråd har derfor udarbejdet en meget opfattende liste over nye initiativer, som rådet finder regeringen bør iværksætte. Der er dels tale om en række initiativer, som har til formål at styrke opmærksomheden på og implementeringen af sektoransvarlighedsprincippet i praksis, dels en lang række konkrete forslag til nye initiativer, som kan bidrage til større ligebehandling mellem handicappede og ikke-handicappede. Det Centrale Handicapråds "initiativliste" vedlægges som bilag 1.

Rådet kan kun opfordre Folketingets Politisk-Økonomiske Udvalg til at støtte denne opfordring til regeringen.

Som det fremgår af initiativlisten, så er et af de initiativer, som Det Centrale Handicap ønsker fremmet, en ændring af lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet mv., så der etableres et administrativt klageorgan. Et sådant klageorgan blev ulykkeligvis ikke medtaget, da loven blev ændret i vinteren 2004/05.

Da der bliver administrative klageadgange vedrørende de fleste beskæftigelsespolitiske foranstaltninger i de kommende beskæftigelsesankenævn, vil det være naturligt også at placere en administrativ klageadgang vedrørende lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet i dette regi. Ligesom i den øvrige lovgivning vedrørende de beskæftigelsespolitiske foranstaltninger skal der også i forbindelse med lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet være mulighed for efterfølgende at indbringe afgørelser, der har en principiel eller generel betydning, for i Ankestyrelsen.

Det Centrale Handicapråd og Center for Ligebehandling af Handicappede har desuden måtte konstatere, at vi gentagne gange bliver præsenteret for situationer, hvor mennesker med et handicap diskrimineres ved at nægtes adgang til bl.a. restauranter, butikker, forlystelsessteder, diskoteker etc.

Efter Det Centrale Handicapråds opfattelse kan der være tale om trusler, forhånelser eller nedværdigende behandling helt parallelt til de situationer, der sigtes til i straffelovens § 266b. Handicap er imidlertid ikke en af de beskyttelsesgrunde, som er anført i § 266b. Det opleves som krænkende for retsfølelsen, at der ikke findes et udtrykkeligt forbud mod den form for forhånelser, når det gælder mennesker med handicap.

Det Centrale Handicapråd skal derfor opfordre til, at handicap medtages som beskyttelsesområde i straffelovens § 266b.

Med venlig hilsen

Mogens Wiederholt
sekretariatschef

sd

61

Beskæftigelsesministeriet

C. 2.6.25. (203)
KF
SCN.

Ligestillingsafdelingen
Holmens Kanal 22
1060 København K

Ved Stranden 8
1061 København K
Tlf. 33 92 59 00
Fax 33 12 13 78
bm@bm.dk
www.bm.dk
SE-nr. 10 17 27 48

15. maj 2006

Ligestillingsafdelingen har anmodet Beskæftigelsesministeriet om at foretage en høring af de organisationer, som sædvanligvis bliver hørt om lovgivningen inden for ligestilling og ikke-forskelsbehandling inden for Beskæftigelsesministeriets område.

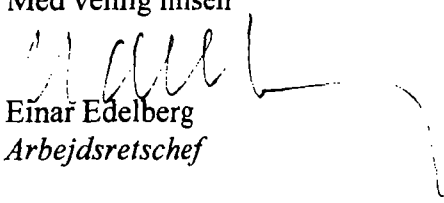
Vores sag
7129-0012

Ligestillingsafdelingens høring er foretaget på baggrund af spørgsmål 39 fra Folketingets Politisk Økonomiske Udvalg.

Beskæftigelsesministeriet har udarbejdet vedlagte høringsnotat på baggrund af de indkomne hørings svar.

De indkomne hørings svar fra organisationerne vedlægges tillige.

Med venlig hilsen

Einar Edelberg
Arbejdsretschef

wd

63

Notat

AAN/asr
Arbejdsret

Høringsnotat om notat om EU-lovgivning og dansk lovgivning inden for ligestilling og ikke forskelsbehandling

11. maj 2006

Sag nr. 7129-0012

Følgende organisationer har afgivet høringssvar:

Kommunernes Landsforening, Amtsrådsforeningen, Frederiksberg Kommune, Dansk Arbejdsgiverforening, Finanssektorens Arbejdsgiverforening, Kristelig Arbejdsgiverforening, LO, FTF, Kristelig Fagbevægelse, Lederne, CFU, KTO, Advokatrådet, Institut for Menneskerettigheder, Sundhedskartellet, Personalestyrelsen, Dansk Kvindesamfund, Kvinderådet, Den Danske Dommerforening

Følgende organisationer har yderligere haft notatet i høring:

Københavns Kommune, SALA, AC, Ældresagen, Aktive kvinder

Organisationernes bemærkninger til lovforslaget

En række organisationer har ikke haft bemærkninger til notatet. Det drejer sig om **Finanssektorens Arbejdsgiverforening, Personalestyrelsen, Amtsrådsforeningen, Frederiksberg Kommune, Dommerforeningen, Advokatrådet, Sundhedskartellet og Centralorganisationens Fællesudvalg (CFU)**

Formålet med høringen

Både DA og KL undrer sig over, hvad høringen tager sigte på, og DA undlader derfor at foreslå ændringer af den del af den gældende lovgivning, som hviler på EU regulering. KL ønsker kun at komme med overordnede og generelle synspunkter på det rejste spørgsmål.

Derudover nævner KL, at EU-lovgivningen på det kommunale arbejdsmarked er implementering ved aftale. Det mener KL burde have været med i oversigtsnotatet.

Kommentarer

Beskæftigelsesministeriet har ingen bemærkninger til formålet med høringen. Hvad angår KL's ønske om, at kommunale aftaler var nævnt i oversigtsnotatet over regelgrundlaget på ligestillingsområdet, bemærkes det, notatet alene omfatter EU-lovgivning og dansk lovgivning om ikke-forskelsbehandling.

64

Kristelig Arbejdsgiverforening ønsker en gennemgang af det samlede regelsæt om ligestilling og ikke forskelsbehandling og henviser særligt til barselsreglerne.

Kommentarer

Fraværsreglerne og dagpengereglerne i forbindelse med graviditet, barsel og adoption er netop blevet sammenskrevet til en barselslov, som er under behandling i Folketinget.

LO har koncentreret sin besvarelse om de punkter, hvor LO mener, der er uoverensstemmelse mellem den EU-retlige regulering af området og den danske implementering heraf.

LO fremhæver særligt vidensindsamling og overvågning af kønsmæssig ligebehandling, effektiv gennemførelse af ligelønsprincippet og viktimisering.

Kommentarer

Hvad angår vidensindsamling og overvågning af kønsmæssig ligebehandling kan Beskæftigelsesministeriet henholde sig til bemærkningerne i høringsnotatet til (L 17), implementeringen af ændringen af ligebehandlingsdirektivet.

Hvad angår effektiv gennemførelse af ligelønsprincippet henviser Beskæftigelsesministeriet til lovforslaget om kønsopdelt lønstatistik (L99), hvor også forholdet til EU-retten er belyst.

Hvad angår formuleringen af viktimiseringsbestemmelser i lovgivningen om ligestilling og ikke-forskelsbehandling, er implementeringen foretaget på grundlag af direktivernes forskellige formulering.

FTF og **KTO** lægger vægt på, at ny lovgivning, der implementerer EU-direktiver, sker via lovgivningen eller via de kollektive overenskomster, og at eksisterende vilkår ikke forringes ved implementering. Derudover gentager FTF sine ønsker for den kønsopdelte lønstatistik, at løndækning under barselorlov forbedres, og at der indføres en barselsperiode, der udelukkende er reserveret til mænd.

Kommentarer

Beskæftigelsesministeriet vil fortsat implementere ny lovgivning enten ved lovgivning eller via de kollektive overenskomster i dialog med arbejdsmarkedets parter. Der lægges herunder vægt på, at implementeringen ikke medfører forringelse af de eksisterende vilkår. Hvad angår den kønsopdelte lønstatistik og reguleringen af barselorlov henvises til den pågående lovbehandling i Folketinget.

Kristelig Fagbevægelse lægger også vægt på samspil mellem lovgivning og aftaler ved implementeringen af EU-direktiver.

Derudover savner Kristelig Fagbevægelse, at deltidsloven og lov om tidsbegrænset ansættelse indgik i notatet.

Kommentarer

Beskæftigelsesministeriet har ikke inddraget de pågældende 2 love ud fra den betragtning, at det notatet skulle omfatte var ligestilling og ikke forskelsbehandling i forhold til beskyttede kriterier, således som de er nævnt i ligeløns-, ligebehandlings- og forskelsbehandlingsloven.

Kvinderådet og Dansk Kvindesamfund er af den opfattelse, at ligestillingsdirektiverne ikke er implementeret tilstrækkeligt. Kvinderådet nævner områderne ligeløn, ligebehandling, mainstreaming og barselorlov. Dansk Kvindesamfund ønsker større indsats i det offentlige rum i forhold til integration, det private rum fx til vold og overgreb. Derudover ønsker man sanktionsmulighederne forbedret og bedre viden om ligestilling.

Kommentarer

En del af de spørgsmål, der rejses af Kvinderådet og Dansk Kvindesamfund, er uden for Beskæftigelsesministeriets ansvarsområde. Hvad angår ligeløn, behandler Folketinget for øjeblikket et lovforslag om kønsopdelt lønstatistik, og hvad angår organer til fremme af ligestilling henvises til lovbehandlingen af L 17, som er vedtaget som Lov nr. 1385 af 22. december 2005, hvor disse spørgsmål har været behandlet.

Institut for Menneskerettigheder finder oversigten over EU-regler og dansk lovgivning samt kommende EU-regler inden for ligestilling og ikke-forskelsbehandling for fyldestgørende. Instituttet har en række forslag til at sikre en effektiv beskyttelse mod diskrimination og for at fremme ligebehandling.

Institut for Menneskerettigheder ønsker desuden et generelt forbud mod diskrimination inden og uden for arbejdsmarkedet og en fælles klageadgang med et horisontalt klageorgan, der kan varetage klager over diskrimination på grund af både alder, handicap, religion, tro, seksuel orientering, politisk anskuelse og national eller social oprindelse.

Kommentarer

Beskæftigelsesministeriet har noteret sig ønskerne fra Institut for Menneskerettigheder.

Beskæftigelsesministeriet
Ved Stranden 8
1061 København K

BESKÆFTIGELSESMINISTERIET
ARBEJDSRETSCENTRET
SAG NR. 2129-0012
- 5 APR. 2006

BILAG

DOK. NR. 41

Vedr.: Høring om notat om EU-lovgivning og dansk lovgivning inden for ligestilling og ikke-forskelsbehandling

Beskæftigelsesministeriet har ved brev af 13. marts 2006 bedt om KL's ønsker til ændring af den nuværende lovgivning inden for ligestilling og ikke-forskelsbehandling inden for Beskæftigelsesministeriets område. Det drejer sig om Lov om ligebehandling af mænd og kvinder med hensyn til beskæftigelse, Lov om ligeløn og Lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet mv.

KL er usikker på, hvad høringen tager sigte på. KL kan derfor kun fremkomme med generelle og overordnede synspunkter på det rejste spørgsmål. Udgangspunktet for KL er, at kommunerne i videst muligt omfang bevarer ledelsesretten under hensyntagen til EU-retten. KL ser således gerne, at der lægges så få begrænsninger på kommunerne som muligt fra lovgivers side på ligestillings- og ikke-forskelsbehandlingsområdet.

Desuden ser KL gerne, at al lovgivning om ligestilling og forbud mod forskelsbehandling indeholder bestemmelser, der fastslår, at loven ikke finder anvendelse, såfremt området allerede er dækket af aftaler indgået mellem arbejdsmarkedets parter.

KL har forstået, at Ministerrådet den 8. december 2005 har vedtaget en sammenskrivning af 7 direktiver til ét nyt. KL lægger vægt på, at en eventuel sammenskrivning af den danske lovgivning på området ikke bevirker supplerende bebyrdende retsregler for arbejdsgiverne.

KL skal herudover bemærke, at implementeringen af EU-lovgivningen på det kommunale arbejdsmarked mangler i oversigtsnotatet over regelgrundlaget på ligebehandlingsområdet:

- Rådets direktiv 96/34EF af 3. juni 1996 om rammeaftale vedr. forældreorlov. Implementeret ved aftale om forældre tjenestefrihed og tjenestefrihed af tvungende familiemæssige årsager fra 1995 mellem parterne

Den 4. marts 2006

Ref DOT
dot@kl.dk
Dir 3370 3162

Weldekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

TF 3370 3370
Fax 3370 3371

www.kl.dk

1/2

ed

67

på det kommunale arbejdsmarked. Senest indskrevet i aftale om fravær af familiemæssige årsager af 2. juni 2005 indgået af de samme parter.

- Rådets direktiv 1997/81/EF af 15. december 1997 om rammeaftale vedr. deltidsarbejde. Implementeret ved aftale senest revideret ved aftale af 13. september 2002 mellem parterne på det kommunale arbejdsmarked.
- Rådets direktiv af 1999/70 af 28. juni 1999 om rammeaftale vedr. tidsbegrænset ansættelse. Implementeret ved aftale af 1. juli 2002 mellem parterne på det kommunale arbejdsmarked.
- Rådets direktiv 2002/14/EF af 11. marts 2002 om indførelse af en generel ramme for information og høring af arbejdstagerne i det Europæiske Fællesskab. Implementeret ved protokollat om implementering af direktiv om information og høring af 31. januar 2005 mellem parterne på det kommunale arbejdsmarked.

Der henvises i øvrigt til KL's høringssvar af 4. januar 2006 til Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender vedrørende Ægtefællepensionsudvalgets betænkning, samt KL's høringssvar til Beskæftigelsesministeriet af 29. august 2005 om ændring af ligebehandlingsloven. De to breve kan eftersendes, hvis det ønskes.

Som følge af den korte tidsfrist har KL's bestyrelse ikke haft mulighed for at behandle spørgsmålet om forslag til ændringer af lovgivning om ligestilling og ikke-forskelsbehandling politisk. Høringssvaret er derfor afgivet med forbehold for supplerende politisk behandling.

Med venlig hilsen

Erik Fabrin

Peter Gorm Hansen

Tanja Skov

Fra: Kirsten Testmann [KTE@kl.dk]
Sendt: 5. april 2006 13:31
Til: Postkasse ARCenter
Emne: KL høringssvar om lovgivning om ligestilling og ikke-forskelsbehandling
Vedhæftede filer: høringssvar om eu-lovgivning.pdf

Vedlagt fremsendes KL's høringssvar om ovenstående.

Med venlig hilsen

Kirsten Testmann

Afdelingen for Kommunal forvaltning og ledelsespolitik

KL

Postboks 3370

2300 København S.

TH. direkte: 3370 3286

<mailto:kte@kl.dk>

05-04-2006

2f

69

aan

Side 1 af 1

Tanja Skov

BESKÆFTIGELSESMINISTERIET
ARBEJDSBETSSENTRET
SAG NR. 7129-0012
21 APR. 2006

Fra: Annelise Korreborg, AK [AK@ARF.DK]

Sendt: 21 april 2006 14:34

BILAG

DOK. NR. 51

Til: Tanja Skov

Emne: VS: Erindring - høring om notat om lovgivning om ligestilling og ikke-forskelsbehandling.

Tanja Skov, Beskæftigelsesministeriet

Amtsrådsforeningen/Danske Regioner har ikke umiddelbart bemærkninger til det fremsendte notat om lovgivning om ligestilling og ikke-forskelsbehandling. Der ses ikke umiddelbart at være ønsker om eller behov for ændring af den nuværende lovgivning, men det er ikke muligt inden for fristen at give et endegyldigt svar herpå. Såfremt der senere skulle vise sig behov for ændringer forbeholder vi os derfor muligheden for at rejse sådanne ønsker.

Foreningen beklager den sene besvarelse.

Med venlig hilsen

Annelise Korreborg

Danske Regioner

Kontoret for Regional Udvikling

Dampfærgevej 22

2100 København Ø

T 3529 8166

F 3529 8300

www.regioner.dk

Officiel post bedes sendt til arf@arf.dk

-----Oprindelig meddelelse-----

Fra: POST: Indgående

Sendt: 21. april 2006 10:51

Til: Annelise Korreborg, AK

Emne: VS: Erindring - høring om notat om lovgivning om ligestilling og ikke-forskelsbehandling.

-----Oprindelig meddelelse-----

Fra: Tanja Skov [<mailto:TBI@bm.dk>]

Sendt: 21. april 2006 10:49

Til: POST: Indgående; raadhuset@frederiksberg.dk; info@okf.kk.dk; info@sala.dk; ac@ac.dk;

lh@ledeme.dk; info@cfu-net.dk; shk@sundhedskartellet.dk; aeldresagen@aeldresagen.dk;

kontor@kvindesamfund.dk; mail@aktivekvinder.dk

Emne: Erindring - høring om notat om lovgivning om ligestilling og ikke-forskelsbehandling.

Beskæftigelsesministeriet sendte den 13. marts 2006 oventstående notat i høring, med svarfrist 5. april 2006. Da vi endnu ikke har modtaget svar, bringes sagen herved i erindring.

Med venlig hilsen
Tanja Skov

21-04-2006

70

aan

Tanja Skov

Fra: Majbritt Lindskov Kold [mako01@frederiksberg.dk]

Sendt: 24. april 2006 14:45

Til: Tanja Skov

Emne: Høring om notat om lovgivning om ligestilling og ikke-forskelsbehandling

Frederiksberg Kommune har ingen bemærkninger til ovennævnte.

Med venlig hilsen

Majbritt Kold
Konsulent

Personalesekretariatet
Frederiksberg Kommune
Rådhuset
2000 Frederiksberg
38 21 22 32
mako01@frederiksberg.dk

BESKÆFTIGELSESMINISTERIET
ARBEJDSRETSCENTRET
SAG NR. 7129-0012
24 APR. 2006

BILAG

DOK. NR. 52

24-04-2006

35

71

Beskæftigelsesministeriet
Konsulent Agnete Andersen
Ved Stranden 8
1061 København K

BESKÆFTIGELSESMINISTERIET
ARBEJDSRETSCENTRET
SAG NR.

7129-0012
- 5 APR. 2006

BILAG

DOK. NR. 44

Dansk Arbejdsgiverforening
Vester Voldgade 113
1790 København V

Telefon 33 38 90 00
Telefax 33 12 29 76
Kontorud 8.30-16.30
E-mail: da@da.dk
Giro 5 40 08 99

5. april 2006
LEB/LLA/0641
06-04-05 - Høring om ligestilling
og ikke-forskelsbehandl.LEB_0641.doc

Høring om ligestilling og ikke-forskelsbehandling

Beskæftigelsesministeriet har i brev af 13. marts 2006 bedt Dansk Arbejdsgiverforening (DA) om at komme med eventuelle ønsker til ændringer af den nuværende lovgivning vedrørende ligestilling og ikke-diskrimination med udgangspunkt i notat til Politisk-Økonomisk udvalg. DA skal fremkomme med følgende bemærkninger:

Det undrer DA, at det ikke af P-Ø udvalgets spørgsmål fremgår, hvad udvalget ønsker at opnå med det stillede spørgsmål, og dermed hvad tilbagemeldingerne skal bruges til. Hovedparten af ligestillings- og ikke-forskelsbehandlingslovgivningen udspringer af EU-retten, som Danmark er forpligtet af. Det giver således ingen mening at foreslå ændringer, som bygger på direktivbestemmelser, som Danmark har implementeret som følge heraf.

DA finder ingen anledning til, at denne høring skal munde ud i en stramning af lovgivningen på ligestillings- og ikke-diskriminationsområdet – lovområder, som i forvejen er meget restriktive og gennemregulerede.

Under henvisning til ovenstående finder DA det således formålsløst, at foreslå ændringer af den del af den gældende lovgivning, som hviler på EU-regulering. Er formålet med denne høring imidlertid, at forslagene kan munde ud i et katalog om potentielle EU-retlige ændringer, så finder DA, at dette burde være præciseret. I givet fald kan DA fremkomme med talrige forslag til ændringer af lovgivningen – dog ikke inden for den korte høringsfrist.

DA finder anledning til at foreslå ophævelse af Ligestillingsnævnet og klageorganet under Institut for Menneskerettigheder. Ved en ophævelse af disse organer sikrer man, at alle sager er underlagt den samme behandling – nemlig ved fagretlig behandling eller de almindelige domstole.

Med venlig hilsen

DANSK ARBEJDSGIVERFORENING

Sign. Lise Bardenfleth

72

Connie Dorthe Hansen

7129-0012

Fra: Aase Asmussen [aasea@fanet.dk]

Sendt: 4. april 2006 13:14

Til: Connie Dorthe Hansen

Emne: VS: Høringssvar - Lovgivning om ligestilling og ikke-forskelsbehandling

dok. 31

Fra: Aase Asmussen

Sendt: 23. marts 2006 09:59

Til: 'parcenter@bm.dk'

Cc: Merete Preisler

Emne: Høringssvar - Lovgivning om ligestilling og ikke-forskelsbehandling

Tak for mail af 13. marts 2006 om "Høring om notat om lovgivning om ligestilling og ikke-forskelsbehandling"

Finanssektorens Arbejdsgiverforening (FA) har ingen bemærkninger til notatets opregning af lovgivning om ligestilling og ikke-forskelsbehandling.

Mvh

Finanssektorens Arbejdsgiverforening

Merete Preisler

Advokat

04-04-2006

PF

73

Til Beskæftigelsesministeriet

Randers, den 4. april 2006
J. nr. KA/41/2004-1139

Høringsvar om notat om lovgivning om ligestilling og ikke-forskelsbehandling.

Vi har modtaget Beskæftigelsesministeriets mail af 13. marts 2006 med notat om lovgivning om ligestilling og ikke-forskelsbehandling.

Kristelig Arbejdsgiverforening finder det ønskeligt, at der foretages en grundig gennemgang af det samlede regelsæt på de nævnte områder. Gennemgangen bør tage stilling til, hvilke af de nuværende beskyttelsesregler, der er hensigtsmæssige.

Det nuværende regelsæt fremstår overordnet som et "kludetæppe", hvor det er vanskeligt at afgrænse, hvor langt beskyttelsen af den enkelte medarbejder går i konkrete situationer. Beskyttelsesreglerne er formuleret og virker i praksis overbeskyttende i forhold til det, der var hensigten, og det er i nogle situationer uigennemskueligt, hvilken beskyttelse, der har været tilsigtet.

Som eksempel kan nævnes konsekvensen af indførelse af retten til at udskyde en del af forældreorloven i ligebehandlingsloven §7 stk. 3, som har afløst muligheden for at afholde aftalebestemt børnepasningsorlov efter reglerne i den tidligere børnepasningsorlovslov. Med den nuværende lovgivning, kan forældreorlov udskydes indtil barnets 9. år, og en stor del af ansatte på det danske arbejdsmarked med børn under denne alder har udskudt orlov tilgode. En medarbejder, der har fremsat krav om at udnytte sin ret til orlov efter disse bestemmelser, er beskyttet mod opsigelse fra fremsættelsen af kravet og indtil udløbet af varslingsfristen på 16 uger. Dvs. at mange småbørnsforældre reelt har mulighed for at beskytte sig mod opsigelse, ved overfor sin arbejdsgiver at fremsætte krav om afholdelse af udskudt forældreorlov.

Under de tidligere børnepasningsorlovsregler blev der skelnet mellem retsbaseret orlov og aftalebaseret orlov. Når medarbejderen afholdte aftalebaseret orlov, var der ikke omvendt bevisbyrde i afskedigelsessituationer.

Det er uklart, hvorvidt det har været tilsigtet, at medarbejdere i situationer, hvor det klart kan fornemmes på en virksomhed, at der f.eks. af økonomiske årsager skal foretages nedskæringer i personalet, skal være en gruppe, der kan beskytte sig mod opsigelse, ved at fremsætte ønske om afholdelse af forældreorlov.

For mange især små virksomheder, er beskyttelsesreglerne generelt firkantede og bureaukratiske, og det er ofte vanskeligt på de mindre virksomheder, at agere hensigtsmæssigt i forhold til både den enkelte medarbejder og det øvrige personale. I en del konkrete situationer, går beskyttelsen af en enkelt medarbejder ud over de øvrige, fordi lovgivningen ikke tydeligt har defineret, hvilken beskyttelse der har været tilsigtet.

Med venlig hilsen
Kristelig Arbejdsgiverforening

Karsten Høgild
direktør

df

75

Landsorganisationen i Danmark

Heskekøbstingsministeriet
Ved Stranden 8
1061 København K.
Att.: Agnete Andersen

Ministeriet for
Erhvervs- og
Selskabsforhold
København
Sagsnr. 15.01-06-36
Vores ref. P1.E
Deres ref. 7129-0012

Den 11. maj 2006

Høring om notat om lovgivning om ligestilling og ikke-forskelsbehandling

Ved skrivelse af 13. marts 2006 har ministeriet sendt ovennævnte notat i høring hos en række organisationer, herunder LO.

Af høringskrivelsen fremgår, at høringen udspringer af Politisk-Økonomisk Udvalgs spørgsmål 39 til ministeren, hvori man anmodes om at indhente de relevante organisationers og eksperters "ønsker til ændring af den nuværende lovgivning."

LO skal hertil indledningsvis bemærke, at en stor del af såvel den EU-retlige regulering som den nationale implementering på området er relativt ny, hvorfor det ikke på nuværende tidspunkt er muligt at gennemskue alle eventuelle huller og uhensigtsmæssigheder i reguleringen, som man måtte ønske ændret.

LO har derfor valgt at koncentrere sin besvarelse omkring de punkter, hvor der er en åbenlys uoverensstemmelse mellem den EU-retlige regulering af området og den danske implementering heraf.

Vidensindsamling og overvågning af kønsretlig ligestilling

I ligestillingsdirektivets art. 8, litra.a hedder det bl.a.:

"Medlemsstaterne udpeger et eller flere organer til fremme, evaluering og overvågning af samt til støtte for ligestilling af mænd og kvinder uden forskelsbehandling på grund af køn."

Det er på trods af utallige påtaler fra LO i implementeringsudvalget ikke indarbejdet i dansk ret. LO finder det afgørende, at der etableres et uvildigt og bredt sammensat organ, som kan overvåge og igangsætte nødvendige initiativer på politisk niveau.

I relation hertil vil det være naturligt at fremhæve, at LO i øvrigt også savner en samlet ministeriel og folketingsudvalgs politisk behandling på området, som i øjeblikket er spredt over utallige ministerier og folketingsudvalg. En samlet og koordineret indsats forudsætter således også krav til det politiske niveau.

Effektiv gennemførelse af ligelønsprincippet

Ligelønsdirektivets art. 6 pålægger medlemsstaterne at træffe de nødvendige foranstaltninger til at sikre gennemførelse af ligelønsprincippet.

Dette er endnu ikke sket i Danmark trods mange års diskussion herom. Den nuværende regering ophævede endog som en af sine første handlinger et længe tiltrængt tillæg herom, under henvisning til at det var et anliggende for arbejdsmarkedets parter.

I.O. anerkender om nogen parternes autonomi, men der findes områder, hvor en part er så modvillig til at indgå i konstruktiv dialog, at lovgivningsmagten må gribe ind for at sikre efterlevelsen af internationale forpligtelser. Den måde regeringen i lovforslag 155 nu foreslår direktivet implementeret på, er efter I.O.'s opfattelse langt fra tilstrækkelig.

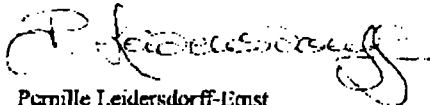
Loven får således alene gennemslag på en meget lille del af det private arbejdsmarked omfattende de største arbejdspladser, hvor man allerede i vidt omfang har udveksling af disse lønoplysninger og fokus på ligelønsproblemet, mens den ikke vil slå igennem, der hvor behovet er.

Viktimisering

Ved den nyligt gennemførte implementering af det nye ligebehandlingsdirektiv fik LO indføjet en præcisering af viktimiseringsbestemmelsen, som tilsigter at præcisere beskyttelsen af andre end den umiddelbart berørte (offret). LO erkender, at formuleringen i ligebehandlingsloven ikke er tilstrækkelig præcis, men dog meget bedre end i de øvrige ligestillede love.

Det er I.O.'s opfattelse, at alle EU-retlige viktimiseringsbestemmelser er rettet mod såvel offer som tillidsrepræsentanter som vidner, hvorfor en præcisering heraf burde fremgå af alle de her omhandlede beskyttelseslovgivninger.

Med venlig hilsen

Pernille Leidersdorff-Ernst

2 F

77

Tanja Skov

Fra: Birgitte Hjerrild/FTF [Birgitte.Hjerrild@ftf.dk]
Sendt: 3. april 2006 15:15
Til: Postkasse ARCenter
Emne: Høring om notat om lovgivning om ligestilling og ikke-forskelsbehandling.

Vedhæftede filer: Høringssvar kønsopdelt lønstatistik.doc; Høring om oversigt 060313.doc; C.2.6.25 Notat til P-Ø udvalget om besvarelse af P-Ø udvalgets spm. 38 om EU lovgivning og implementering.doc

Høringssvar kønsopdelt lønstat...

Høring om oversigt 060313.doc ...

C.2.6.25 Notat til P-Ø udvalge...

BESKÆFTIGELSESMINISTERIET
ARBEJDSRETSCENTRET
SAG NR

7129-0012
- 4 APR. 2006

BILAG

DOK. NR. 38

Kære Agnete Andersen

I nedenstående gives FTF's kommentarer til notatet om lovgivning om ligestilling og ikke-forskelsbehandling.

FTF har følgende bemærkninger:

Det er en generel forudsætning, at ny lovgivning, der implementerer EU-direktiver kan ske nationalt enten via lovgivning eller via de kollektive overenskomster. Desuden er det vigtigt at understrege, at implementering af EU-direktiver ikke må medføre forringelser af de eksisterende vilkår. FTF har tidligere, i forbindelse med høring over lovforslag om kønsopdelt lønstatistik, peget på de problemer, der efter FTF's opfattelse er omkring det fremsatte forslag. Lovforslaget medfører blandt andet, at kun 1/3 af arbejdsmarkedet omfattes af forslaget. Af disse, er hovedparten beskæftiget i den offentlige sektor, mens kun 300.000 vurderes at være omfattet af forslaget i den private sektor. Dette burde i sig selv kunne danne baggrund for en revurdering af lovforslaget. FTF's høringssvar til lovforslag om kønsopdelt lønstatistik vedlægges.

(See attached file: Høringssvar kønsopdelt lønstatistik.doc)

FTF mener, at løndækningen under barselsorlov skal forbedres således, at flere mænd ønsker at benytte sig af retten til barselsorlov. FTF mener, at der skal indføres en barselsperiode der udelukkende er reserveret til mænd.

FTF forbeholder sig desuden retten til, på et senere tidspunkt, at vende tilbage med flere punkter vedr. lovgivningen om ligestilling og ikke-forskelsbehandling.

Venlig hilsen

Birgitte Hjerrild
Konsulent
+45 33 36 88 56/+45 40 45 88 27

FTF - Hovedorganisation for 450.000 offentligt og privat ansatte Postboks 1169 · Niels Hemmingsens Gade 12 · DK-1010 København K.
Tlf. +45 33 36 88 00 · Fax +45 33 36 88 80 · www.ftf.dk Nyheder, Journalistik, Perspektiv - læs FTF's netmagasin resonans.ftf.dk

----- Videresendt af Anni Østergaard/FTF den 14-03-2006 08:34 -----

"Tanja Skov"

<TBI@bm.dk>

13-03-2006 15:09

Til

<kl@kl.dk>, <arf@arf.dk>,
<raadhuset@frederiksberg.dk>,
<info@okf.kk.dk>, <da@da.dk>,
<info@sala.dk>, <fa@fanet.dk>,
<kaf@kaf.dk>, <lo@lo.dk>,
<ftf@ftf.dk>, <ac@ac.dk>,
<row@krifa.dk>, <lh@lederne.dk>,
<info@cfu-net.dk>, <kto@kto.dk>,
<spi@advocom.dk>,
<center@humanrights.dk>,
<shk@sundhedskartellet.dk>,
<aeldresagen@aeldresagen.dk>,
<perst@perst.dk>,
<kontor@kvindesamfund.dk>,
<mail@aktivekvinder.dk>,
<kvr@kvinderaad.dk>

cc

Emne

Høring om notat om lovgivning om
ligestilling og
ikke-forskelsbehandling.

Høring om notat om lovgivning om ligestilling og ikke-forskelsbehandling.

Folketingets Politisk-Økonomiske udvalg har i spørgsmål 38 bedt om et notat med en oversigt over den danske lovgivning vedr. ligestilling og ikke-forskelsbehandling.

Spørgsmål 38 lyder således:

" Ministeren bedes oversende det på samrådet den 30. november 2005 lovede notat. Notatet skal indeholde en oversigt over al EU-lovgivning og implementeringen heraf i dansk lovgivning inden for ligestilling og ikke-forskelsbehandling samt en oversigt over EU-lovgivning på vej. Notatet skal samtidig indeholde en oversigt over den danske lovgivning vedr. ligestilling og ikke-forskelsbehandling."

Svar på spørgsmål 38:

Hermed følger notat indeholdende ministeriernes bidrag til besvarelse af spørgsmålet. Notatet vil gennem ministerierne blive forelagt NGO'er og eksperter i overensstemmelse med udvalgets spørgsmål 39.

Spørgsmål 39 lyder således:

"Med baggrund i det lovede notat vedr. EU-lovgivning og dansk lovgivning inden for ligestilling og ikke-forskelsbehandling bedes ministeren sende notatet i høring hos de relevante NGO'er og eksperter, med henblik på at få en tilbagemelding vedr. eventuelle ønsker til ændring af den nuværende lovgivning."

Vedlagte notat sendes hermed i høring som ønsket af P-Ø udvalget for så vidt angår Beskæftigelsesministeriets område med svarfrist 5. april 2006 til parcenter@bm.dk.

Med venlig hilsen

• Agnete Andersen
Konsulent, ARC, 33929963
AAN@BM.dk

(See attached file: Høring om oversigt 060313.doc) (See attached file: C.2.6.25 Notat til P-Ø udvalget om besvarelse af P-Ø udvalgets spm. 38 om EU lovgivning og implementering.doc)

Beskæftigelsesministeriet
Att.: Agnete Andersen
Ved Stranden 8
1061 København K

BESKÆFTIGELSESMINISTERIET
ARBEJDSRETSCENTRET
SAG NR.

4400

7129-0012
2 8 MRS. 2006

BILAG

DOK. NR.

34

Randers, den 27. marts 2006

4400/459-6300/2002-2529

ERB

Engboulvarden 30
8900 Randers
Tlf. 8911 2233
Fax 7227 7200

pol.sekr@krifa.dk
www.krifa.dk

Åbningstider:
mandag: 9-16.30
tirsdag-torsdag: 9-15
fredag: 9-14

Høring om notat om lovgivning om ligestilling og ikke-forskelsbehandling

Kristelig Fagbevægelse takker for muligheden for høring om ovenstående notat. Vore kommentarer er alene inden for de områder, der vedrører arbejdsmarkedet. Indledningsvis kan vi bemærke, at graviditetsdirektivet nu er implementeret i ligebehandlingsloven. Lov nr. 412 af 1. juni 1994 findes ikke mere, men den gamle lov er en del af forarbejderne til ligebehandlingsloven.

Generelt mener Kristelig Fagbevægelse, at direktiver bør implementeres ved, at den danske regering tager stilling til direktivet ved lovgivning. Der kan i lovgivningen aftales, hvilke områder organisationerne herefter kan lave organisationsaftaler på, ved overenskomstaftaler. Herefter har arbejdsmarkedets parter mulighed for at foretage implementering af de områder, de ønsker i de kollektive overenskomster.

Herved undgås også, at der i en periode er en restgruppe, der ikke er dækket af et direktiv. Alle lønmodtagere i Danmark er som bekendt ikke dækket af en overenskomst.

I Beskæftigelsesministeriets oplysninger om, hvilken lovgivning der hører under ministeriets område, er der mindst to relevante love, der ikke nævnes. Da der er tale om forskelsbehandlingslove, bør de med i notatet:

- Deltidsloven, lovbekendtgørelse nr. 815 af 26. september 2002
- Lov om tidsbegrænset ansættelse, lovbekendtgørelse nr. 370 af 28. maj 2003.

Det er foruroligende, at ministeriet ikke medtager disse to love, da uvidenheden om dem er stor på hele arbejdsmarkedet, også blandt arbejdsmarkedets parter. Flere af de landsdækkende overenskomster har bestemmelser, der er i strid med enten den ene eller den anden lov eller dem begge.

Disse to love er i øvrigt et typisk eksempel på den implementering, der er fortaget af direktiver. Først lader regeringen det være være op til arbejdsmarkedets parter at gennemføre direktivets bestemmelser, og - når dette ikke dækker alle - vedtages en lov.

Lovens opbygning bliver på denne måde ofte uoverskuelig. Den består af en række undtagelser inden man kommer frem til lovens reelle indhold.

Kristelig Fagbevægelse
er en fællesbenævnelse
for:
Kristelig Fagforening
og Kristelig A-kasse

Det gør det vanskeligt eller direkte umuligt for den enkelte borger, at orientere sig om sin retsstilling. Man bør med fremtidig implementering af EU-direktiver tage konsekvensen af tidligere erfaringer og straks implementere dem ved lov.

For så vidt angår de øvrige nævnte love, vil man fra EU's side forenkle og strømline reglerne, og det vil vi se frem til også sker i dansk lovgivning.

Venlig hilsen

Søren Fibiger Olesen
landsformand

Erik Bertelsen
politisk konsulent

Tanja SkovSAG NR. 7129-0012
21 APR. 2006**Fra:** Klaus Jørgensen [kj@lederne.dk]**Sendt:** 21. april 2006 12:46**Til:** Tanja Skov**Emne:** SV: Erindring - høring om notat om lovgivning om ligestilling og ikke-forskelsbehandling.

BLAG

DOK. NR. 50

Jeg kan hermed meddele, at Ledernes Hovedorganisation ikke har kommentarer til notatet i høring.

Venlig hilsen

Klaus Jørgensen
Arbejdsmarkedskonsulent
Ledernes Hovedorganisation
Vermlandsgade 65
2300 S
Telefon: 32 83 33 86
Mail: kj@lederne.dk

Fra: Tanja Skov [mailto:TBI@bm.dk]**Sendt:** 21. april 2006 10:49**Til:** arf@arf.dk; raadhuset@frederiksberg.dk; info@okf.kk.dk; info@sala.dk; ac@ac.dk; Ledernes Hovedorganisation; info@cfu-net.dk; shk@sundhedskartellet.dk; aeldresagen@aeldresagen.dk; kontor@kvindesamfund.dk; mail@aktivekvinder.dk**Emne:** Erindring - høring om notat om lovgivning om ligestilling og ikke-forskelsbehandling.

Beskæftigelsesministeriet sendte den 13. marts 2006 ovenstående notat i høring, med svarfrist 5. april 2006. Da vi endnu ikke har modtaget svar, bringes sagen herved i erindring.

Med venlig hilsen
Tanja Skov

21-04-2006

48

83

AAN

BESKÆFTIGELSESMINISTERIET
ARBEJDSRETSCENTRET
SAG NR.

7129-0012

28 APR. 2006

Tanja Skov

Fra: Hanne Johannessen [Hanne.Johannessen@stk.dk]
Sendt: 28. april 2006 12:02
Til: Postkasse ARCenter; Tanja Skov
Cc: dorete.dandanell@ac.dk; pbc@skaf-net.dk; Helmut.Madsen@stk.dk
Emne: Høring om notat om lovgivning om ligestilling og ikke-forskelsbehandling
Vedhæftede filer: SDOC4111.pdf

BILAG

DOK. NR.

53

Beskæftigelsesministeriet har - med mail af 21. april 2006 - rykket CFU for svar på notat om lovgivning om ligestilling og ikke-forskelsbehandling, som Beskæftigelsesministeriet har sendt i høring med mail af 13. marts 2006.

CFU skal i den forbindelse henvise til CFU's høringssvar til Beskæftigelsesministeriet af 31. oktober 2005 vedrørende lovforslag om ændring af ligelønsloven (ligelønsstatistik), som vi hermed vedhæfter.

Med venlig hilsen

f. Helmut Madsen
Hanne Johannessen
CFU
Løngangstræde 25, 4.
1469 København K

28-04-2006

84

CFU

Centralorganisationernes
Fællesudvalg
Løngangstræde 25, 4 sal
1468 København K
Tlf 3817 8100 Fax 3817 8130

Beskæftigelsesministeriet
Ved Stranden 8
1061 København K

31. oktober 2005
11250.52 HJE/A YE

Lovforslag om ændring af ligelønsloven

Beskæftigelsesministeriet har den 10. oktober 2005 fremsendt udkast til lovforslag om ændring af ligelønsloven i høring bl.a. med henblik på CFU's bemærkninger.

CFU finder det relevant, at der hurtigst muligt etableres initiativer til reducere af lønforskelle mellem mænd og kvinder begrundet i køn. CFU kan kun beklage regeringens hidtidige manglende aktivering af den i 25 året for ligelønsloven ved lov vedtagne ligelønsstatistik og ministerredegørelse. Således er nu realiseret en mangeårig uhensigtsmæssig forsinkelse i ligelønsarbejdet.

CFU finder det tilsvarende vigtigt, at arbejdet for at udjævne eventuelle lønforskelle mellem mænd og kvinder sker i et samarbejde mellem virksomheder og medarbejdere. Det harmonerer fint med de samarbejdsrelationer, der er aftalt mellem parterne i den statslige samarbejdsaftale, hvor det understreges, at udviklingen af personalepolitikken skal bidrage til, at alle medarbejdere – uanset køn mv., reelt får samme mulighed for ansættelses-, uddannelses- og fremmelses- samt arbejdsvilkår i øvrigt.

Således forventer CFU, at vedtagelsen af lovforslaget på statens område vil medvirke til at sikre, at der udarbejdes statistik og redegørelser bl.a. til brug for samarbejdsudvalget, når der her skal drøftes ligestillings spørgsmål og sikres, at ligestilling bliver en integreret del af institutionens personalepolitik.

22

85

Antallet af ansatte

Krav om dels mindst 35 ansatte, dels mindst 10 personer af hvert køn i en opgørelse er krav der får mange ansatte til at stå tilbage uden en kønsopdelte lønstatistik. Dette ses også i opgørelsen af at alene forventeligt ca. 800.000 personer omfattes svarende til kun 1/3 af arbejdsstyrken.

I den statslige sektor offentliggøres statistik på institutionsniveau for personalegrupper på køn for mindst 3 personer. Dvs. CFU's analyser af ligeløn i den statslige sektor baseres på adgangen via Personalestyrelsens hjemmeside – en adgang CFU ikke forventer begrænset som følge af omhandlede lovforslag.

CFU kan på baggrund af statistikmulighederne på det statslige område være forundret over, at tilsvarende ikke kan udbredes til det resterende arbejdsmarked.

Opgørelsesperiode

I lovforslagets bemærkninger anerkender regeringen behovet for at virksomhederne arbejder aktivt med lønforskellene mellem mænd og kvinder jf. almindelige bemærkninger om lovforslaget. Dette betyder så også, at de lønplysninger der offentliggøres bør sikres mindst mulige forsinkelse. Da det beskrives at statistikken omfatter en periode på 12 måneder vil dette betyde at de fra Danmarks Statistik rekvirerede data ikke nødvendigvis er retvisende for virksomheden ved modtagelsen. Således bør kvartalsvise opgørelser overvejes helt svarende til mulighederne i den statslige sektor.

Lønbegebet

CFU finder det ikke hensigtsmæssigt at lønstatistikker udarbejdes ud fra et mål for præsterede timer. Hermed overvurderes lønnen for ansatte under f.eks. barsel og sygdom. Således bør der alene gives mulighed for at virksomhedernes opgørelser baseres på den aftalte arbejdstid jf. bemærkningerne til § 5 a, stk. 2.

Anonymitet

CFU forstår mulighederne for at pålægge lønmodtagerrepræsentanter fortrolighed om den kønsopdelte lønstatistik alene omfatter de virksomheder der har ganske særlige årsager hertil jf. bemærkningerne til § 5 a, stk. 1. En bred anvendelse vil netop fraholde lønmodtagerrepræsentanter eller fagforbund fra at arbejde aktivt med at reducere lønforskellene mellem mænd og kvinder.

Redegørelser

CFU skal anerkende regeringens forslag om at virksomheder og medarbejdere kan aftale at udarbejde redegørelser og handlingsplaner jf. § 5 a, stk. 4. Dog finder CFU det væsentligt i den forbindelse, at Danmarks Statistik ikke begrænses i datatilstrømning med konsekvenser for et nationalt overblik over ligelønsproblematikken.

Offentliggørelse fra Danmarks Statistik

CFU finder det relevant, at Danmarks Statistik pålægges at anvende de indkomne kønsopdelte lønoplysninger. En retvisende national kønsopdelt statistik, vil bl.a. være et nødvendigt udgangspunkt for ministerredegørelserne.

EU-retlige aspekter

Det angives, at lovforslaget ikke indeholder EU-retlige aspekter. CFU ser imidlertid lovforslaget som værende et element i sikringen af ligeløn (EU's traktatgrundlag artikel 141), og lovforslaget skal derfor vurderes i forhold til EU's ligelønsdirektiv og den praksis EU-retten i øvrigt har fastlagt i forhold hertil.

I den forbindelse finder CFU derfor, at der bør foretages en vurdering af overensstemmelsen med EU-retten. Herunder lovforslagets metodefrihed, dels ved valg af lønbegreb, dels ved valg af udarbejdelse af en redegørelse eller en lønstatistik.

Tilsvarende bør det vurderes om ministeriets bemærkninger er i overensstemmelse med ligelønsdirektivet (75/117/EØF) artikel 1, hvor ligeløn defineres som "lige løn, herunder lige lønvilkår, for samme arbejde eller for arbejde, der tillægges samme værdi."

Ministerredegørelse

Det foreslås, at lovændringen indbefatter en revisionsklausul således at der er grundlag for en revision af bestemmelserne i forlængelse af beskæftigelses- og ligestillingsministernes redegørelse.

Redegørelsen bør i øvrigt indeholde oplysninger om det konkrete antal virksomheder og medarbejdere, der har været omfattet. Dette bl.a. for at kunne vurdere hvor store dele af arbejdsmarkedet, der beskrives i redegørelsen.

Med venlig hilsen

Helmut Madsen

KOMMUNALE TJENESTEMÆND
OG OVERENSKOMSTANSATTE
LØNGANGSTRÆDE 25, 1
1468 KØBENHAVN K
TLF. 33 11 97 00 - FAX 33 11 97 07
www.kto.dk - E-mail: kto@kto.dk
Bank konto: 0400-100-1002163

BESKÆFTIGELSESMINISTERIET
ARBEJDSREKSENTRERET
SAG NR. 7129-0012
28 MARS 2006

BILAG

DOK. NR.

33

Beskæftigelsesministeriet
Ved Stranden 8
1061 København K

Pr. e-mail parcenter@brn.dk

Sagsnr.: 466.6

HH

Direkte tlf.nr.: 3347 0624

27. marts 2006

Vedr.: Høringssvar vedr. notat om lovgivning om ligestilling og ikke-forskelsbehandling

KTO har modtaget Beskæftigelsesministeriets e-mail af 13. marts 2006 vedlagt et notat af 24. februar 2006 til Politisk-Økonomisk Udvalg med en oversigt over den danske lovgivning vedr. ligestilling og ikke-forskelsbehandling.

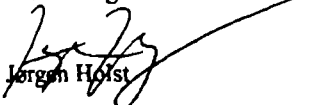
Notatet er fremsendt med henblik på at få en tilbagemelding vedr. eventuelle ønsker til ændringer af den nuværende lovgivning for så vidt angår den del af notatet, der vedrører Beskæftigelsesministeriets område.

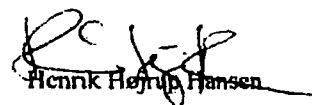
KTO skal helt generelt henvise til evt. høringssvar fra LO, FTF og AC.

Herudover bemærkes, at KTO forudsætter at ny lovgivning, der implementerer EU-direktiver som giver mulighed for implementering ved kollektiv aftale, sker med respekt for denne mulighed.

KTO skal i den forbindelse gøre opmærksom på, at for så vidt angår EU-direktiver, er parterne på det (amts)kommunale arbejdsmarked enig om, at EU-direktiver, der fastsætter regler om arbejdsretlig regulering mv. løbende skal søges implementeret på det (amts)kommunale område ved kollektive aftaler og overenskomster.

Med venlig hilsen

Jørgen Hofst

Henrik Højrup Hansen

BILAG

DOK. NR.

(43)

Beskæftigelsesministeriet
Ved Stranden 8
1061 København K

STRANDGADE 36 · 1401 KØBENHAVN K

TLF. 32 69 88 88

FAX 32 69 88 00

CENTER@HUMANRIGHTS.DK

WWW.MENNESKERET.DK

WWW.HUMANRIGHTS.DK

Att.: Agnete Andersen

DATE 5.4.2006

JHR.

540.80/11235

Vedr.: Beskæftigelsesministeriets notat om lovgivning om ligestilling og ikke-forskelsbehandling

Ved e-mail af 13. marts 2006 fremsendte Beskæftigelsesministeriet sit notat om lovgivning om ligestilling og ikke-forskelsbehandling til Institut for Menneskerettigheder med anmodning om instituttets eventuelle kommentarer hertil.

Instituttet har gennemgået notatet og kan konstatere, at oversigten over EU-reglerne og dansk lovgivning samt kommende EU regler inden for ligestilling og ikke-forskelsbehandling er fyldestgørende. Instituttet har dog følgende forslag til ændring af den nuværende lovgivning med henblik på at sikre en effektiv beskyttelse mod diskrimination og for at fremme ligebehandling.

1. Generelt forbud mod diskrimination inden og uden for arbejdsmarkedet

Som det fremgår af notatet om lovgivning om ligestilling og ikke-forskelsbehandling, har vi i Danmark en række love, som forbyder diskrimination på grund af henholdsvis alder, handicap, køn, race og etnicitet, religion og tro seksuel orientering og national eller social oprindelse. Den danske lovgivning giver imidlertid ikke lige beskyttelse på de forskellige diskriminationsområder. Forbuddet mod diskrimination på grund af alder, handicap, køn, race og etnicitet, religion og tro samt seksuel orientering og national eller social oprindelse omfatter efter lovgivningen udelukkende arbejdsmarkedet,

Forbuddet mod diskrimination på grund af køn, race og etnisk oprindelse gælder både inden og uden for arbejdsmarkedet, idet lov om ligestilling af mænd og kvinder omfatter al offentlig forvaltning, erhvervsmæssig og almen virksomhed, mens lov om etnisk ligebehandling omfatter offentlig og privat virksomhed.

Det følger af Danmarks menneskeretlige forpligtelser, at staten er forpligtet til at afskaffe diskrimination og sikre implementering af ligebehandlingsprincippet i dansk lov og i praksis. Men som det ser ud i dag, er der en række områder, hvor den nugældende lovgivning og administrative praksis kan siges at diskriminere forskellige udsatte grupper i Danmark.

For at sikre effektiv beskyttelse mod diskrimination på grund af alder, handicap, køn, race og etnicitet, religion og tro, seksuel orientering, politisk anskuelse samt national eller social oprindelse anbefaler Institut for Menneskerettigheder, at der tillægges en horisontal tilgang til det lovgivningsmæssige forbud mod diskrimination.

En horisontal tilgang indbefatter, at der indføres et generelt forbud mod diskrimination dækkende alle diskriminationsgrunde. Dermed komplementeres det nugældende forbud mod diskrimination uden for arbejdsmarkedet, som i dag udelukkende omfatter køn, race og etnisk oprindelse.

Så længe diskrimination på grund af religion, tro, politisk anskuelse, seksuel orientering, alder, handicap, national eller social oprindelse udelukkende er forbudt inden for arbejdsmarkedet, vil der i Danmark herske en hierarkisering af diskriminationsårsagerne, som signalerer, at disse grunde er mindre væsentlige end diskriminationsfelterne køn, race og etnisk oprindelse.

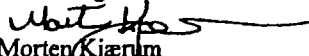
2. Fælles klageadgang

På ikke-diskriminationsområdet findes i Danmark særlige klageorganer på to områder. Det ene er Ligestillingsnævnet, og det andet er Klagekomitéen for Etnisk Ligebehandling ved Institut for Menneskerettigheder. Personer, der vil klage over diskrimination på grund af alder, handicap, religion, tro, seksuel orientering, politisk anskuelse og national eller social oprindelse har således ikke samme klagemuligheder som personer, der oplever diskrimination på grund af køn, race eller etnisk oprindelse.

Det er instituttets holdning, at der er flere forhold, der taler for at have et fælles klageorgan med kompetence til at behandle klager over diskrimination af samtlige grunde. Institutet mener, at et horisontalt klageorgan kan bidrage til at sikre effektiv beskyttelse mod diskrimination og fremme af ligebehandling. Det vil endvidere styrke beskyttelsen af det enkelte individ, der føler sig krænket, idet klageorganet kan bidrage til at skabe bedre viden om diskrimination og til en øget bevidsthed om disse problemstillinger. Herudover kan et fælles klageorgan bidrage til, at borgeren får sin sag behandlet hurtigere og mindre omkostningsfuldt end ved domstolene.

Instituttets anbefaling om etablering af et horisontalt klageorgan skal ses i sammenhæng med anbefalingen om at indføre et generelt forbud mod diskrimination både inden og uden for arbejdsmarkedet.

Med venlig hilsen

Morten Kjærum
Direktør

Beskæftigelsesministeriet
Ved Stranden 8
1061 København K

Att.: Agnete Andersen, konsulent

KRONPRINSESSEGADE 28
1306 KØBENHAVN K
TLF. 33 96 97 98
FAX 33 36 97 30

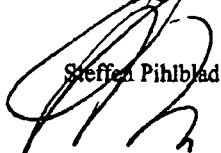
DATO: 04-04-2006
J.NR.: 04-013202-06-0717
REF.: inst-rl

Høring om notat om lovgivning om ligestilling og ikke-forskelsbehandling

Ved mail af 13. marts 2006 har Beskæftigelsesministeriet anmodet om Advokatrådets bemærkninger til ovennævnte udkast.

Udkastet har været forelagt for Advokatrådets Erhvervsudvalg, hvorefter bemærkes, at udkastet ikke giver Advokatrådet anledning til at fremkomme med bemærkninger.

Med venlig hilsen

Steffen Pihlblad

Connie Dorthe Hansen

Fra: Malene Stampe [mst@advocom.dk]
Sendt: 4. april 2006 14:42
Til: Postkasse ARCenter
Cc: Katja Feilberg
Emne: Advokatrådets høringssvar

Vedhæftede filer: WorkCentre_C226_20060404_144031.pdf

BESKÆFTIGELSESMINISTERIET
ARBEJDSRETSCENTRET
SAG NR. 3129-0012
- 4 APR. 2006

WorkCentre_C226_
20060404_14403...

BILAG

DOK. NR.

40

Til Agnete Andersen

Vedlagt fremsendes Advokatrådets høringssvar vedrørende høring over notat om lovgivning om ligestilling og ikke-forskelsbehandling.

Høringssvaret er tillige sendt med almindelig post d.d.

(See attached file: WorkCentre_C226_20060404_144031.pdf)

Venlig hilsen
Malene Stampe
Advokat

Advokatsamfundet
Kronprinsessegade 28
1306 København K
Tlf.: 33 96 97 98
Tlf.: 33 96 97 72 (direkte)

Tanja Skov

 BESKÆFTIGelsesMINISTERIET
 ARBEJDSMIDTBEHOLDNINGEN
 SAG NR. 7129-2012

21 APR. 2006

Fra: shk@dsr.dk

Sendt: 21. april 2006 14:42

Til: Tanja Skov

BILAG

DOK. NR. 49

Cc: shk@dsr.dk

Emne: Vedr.: Erindring - høring om notat om lovgivning om ligestilling og ikke-forskelsbehandling.

Sundhedskartellet er ikke bemærkninger til høringen.

Denne mail er sendt fra Sundhedskartellet og indeholder oplysninger alene til brug for adressaten.

Hvis du ved en fejltagelse har modtaget mailen, må vi be' dig returnere den uden at tage kopi.

Tak for din hjælp.

Sundhedskartellet
 Sankt Annæ Plads 30
 Postboks 2277
 1025 København K
 Telefon nr. 33 15 15 55
 shk@sundhedskartellet.dk
 www.sundhedskartellet.dk

"Tanja Skov" <TBI@bm.dk>

"Tanja Skov" Til: <arf@arf.dk>, <raadhuset@frederiksberg.dk>, <TBI@bm.dk> <info@okf.kk.dk>, <info@sala.dk>, <ac@ac.dk>, <lh@lederne.dk>, <info@cfu-net.dk>, <shk@sundhedskartellet.dk>, <aeldresagen@aeldresagen.dk>, <kontor@kvindesamfund.dk>, <mail@aktivekvinder.dk>
 cc:
 Vedr.: Erindring - høring om notat om lovgivning om ligestilling og ikke-forskelsbehandling.

21-04-2006
 10:48

Beskæftigelsesministeriet sendte den 13. marts 2006 oventstående notat i høring, med svarfrist 5. april 2006. Da vi endnu ikke har modtaget svar, bringes sagen herved i erindring.

Med venlig hilsen
 Tanja Skov

21-04-2006

40

93

ada

Tanja Skov

Fra: Ida Krarup [IDA@perst.dk]
Sendt: 7. april 2006 08:46
Til: Rasmus Darling
Cc: Carl Erik Johansen; Pernille Kjeldgård; Camilla Vejgård Hartling; Berit Ploug; Anne Rosendal; Jette Frederiksen; Marianne Ho; Karina Nørvang Eriksen; Postkasse ARCenter
Emne: VS: høring af de ministerier, der har lovgivning om ikke- forskelsbehandling

Kære Rasmus.

Personalestyrelsen har ingen bemærkninger.

Mvh Ida

Ida Krarup
Specialkonsulent
Direkte tlf. 33 92 26 16
Mobil tlf. 22 47 54 09
E-post: ida@perst.dk

Personalestyrelsen
Frederiksholms Kanal 6
DK-1220 København K
Tlf. 33 92 40 49
Fax. 33 91 00 69
perst@perst.dk
www.perst.dk

BESKÆFTIGELSESMINISTERIET
ARBEJDSRETSCENTRET
SAG NR. 7129-0012

10 APR. 2006

BILAG

DOK. NR. 45

Fra: Rasmus Darling
Sendt: 15. marts 2006 10:05
Til: Marianne Ho
Emne: VS: høring af de ministerier, der har lovgivning om ikke- forskelsbehandling

Hej Marianne,

I forlængelse af jeres tidligere afgivne høringssvar vedr. lovgivning om ikke-forskelsbehandling, har P-Ø-udvalget anmodet om, at det notat der blev udarbejdet i forbindelse med den oprindelige besvarelse sendes i høring hos relevante NGO'er og eksperter, og Ligestillingsafdelingen anmoder i den forbindelse om, at de enkelte ministerier hører "deres" NGO'er og eksperter, mhp. deres evt. bemærkninger.

Fristen til Ligestillingsafdelingen er den 12. april, men hvis I kan levere et bidrag senest den 7. april (fredag inden påskeugen), vil det være fint.

Mvh
Rasmus

Fra: Trine Søberg Jakobsen
Sendt: 14. marts 2006 13:51
Til: Rasmus Darling

07-04-2006

94

Emne: VS: høring af de ministerier, der har lovgivning om ikke- forskelsbehandling

FINANSMINISTERIET

Trine Søberg Jakobsen
Fuldmægtig, UPC
Direkte telefon (+45) 33 92 38 05
Personlig e-post tsj@fm.dk
Hjemmeside www.fm.dk

Fra: Sysser Davidsen
Sendt: 7. marts 2006 14:43
Til: Trine Søberg Jakobsen
Cc: Torben Steen Hansen
Emne: VS: høring af de ministerier, der har lovgivning om ikke- forskelsbehandling - T.O.

Fra: Finansministeriet, UPC
Sendt: 7. marts 2006 14:27
Til: Torben Steen Hansen; Sysser Davidsen
Emne: VS: høring af de ministerier, der har lovgivning om ikke- forskelsbehandling

Fra: Finansministeriets postkasse
Sendt: 7. marts 2006 13:54
Til: Finansministeriet, UPC
Emne: VS: høring af de ministerier, der har lovgivning om ikke- forskelsbehandling

Fra: Kirsten Fastrup [mailto:Kirsten.Fastrup@lige.dk]
Sendt: 6. marts 2006 13:17
Til: Beskæftigelsesministeriet; Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender; Finansministeriets postkasse; inm@imn.dk; Justitsministeriet; Transport- og Energi ministeriet; Undervisningsministeriet; Økonomi- og Erhvervsministeriet
Emne: høring af de ministerier, der har lovgivning om ikke- forskelsbehandling

Høring angående svar på spm. 39, stillet af Folketingets Politisk-Økonomiske Udvalg om høring af organisationer mv. om lovgivning vedr. ikke-forskelsbehandling.

MVH

Kirsten Fastrup
Ligestillingsafdelingen

07-04-2006

sp

95

BESKÆFTIGELSESMINISTERIET
ARBEJDSRETSCENTRET
SAG NR. 7129-0012
21 APR. 2006

Tanja Skov

Fra: Dansk Kvindesamfund [danskkvindesamf@email.dk]
Sendt: 21. april 2006 11:01
Til: Tanja Skov
Emne: Re: Erindring - høring om notat om lovgivning om ligestilling og ikke-forskelsbehandling.

BILAG

DOC NR. 48

Vedhæftede filer: Ligestillingsafdelingen høringssvar april 06.doc

Kære Tanja Skov

Vi havde den opfattelse, at høringssvaret skulle tilgå Ligestillingsafdelingen, så derfor har vi ikke sendt til jer. Men her er en kopi.

Med venlig hilsen
Charlotte Møller

— Original Message —

From: Tanja Skov

To: arf@arf.dk ; raadhuset@frederiksberg.dk ; info@okf.kk.dk ; info@sala.dk ; ac@ac.dk ; lh@ledeme.dk ; info@cfu-net.dk ; shk@sundhedskartellet.dk ; aeldresagen@aeldresagen.dk ; kontor@kvindesamfund.dk ; mail@aktivekvinder.dk

Sent: Friday, April 21, 2006 10:48 AM

Subject: Erindring - høring om notat om lovgivning om ligestilling og ikke-forskelsbehandling.

Beskæftigelsesministeriet sendte den 13. marts 2006 ovenstående notat i høring, med svarfrist 5. april 2006. Da vi endnu ikke har modtaget svar, bringes sagen herved i erindring.

Med venlig hilsen
Tanja Skov

21-04-2006

96

Ligestillingsafdelingen
Holmens Kanal 22
1060 København K

11. april 2006

Dansk Kvindesamfunds ønsker til ændringer af den nuværende lovgivning om ligestilling og ikke-forskelsbehandling.

Tak for det tilsendte materiale. Dansk Kvindesamfund har følgende kommentarer, som tager udgangspunkt i, at EU- og dansk lovgivning ikke er implementeret fuldt ud i den danske praksis på ligestillingsområdet. Dansk Kvindesamfund så gerne en større konsekvens og stringens på området. Der bør desuden arbejdes på, at ligestilling indføres i grundloven ved den næste revision.

I internationalt perspektiv er Danmark ikke fuldt ud på omgangshøjde, - det til trods for, at der eksisterer en generel holdning om, at Danmark er længere fremme end de fleste andre lande. Der er derfor mange områder at tage fat på, når ligestilling mellem kønnene er endemålet. Det drejer sig både om at bevare den allerede etablerede ligestilling og at tage nye initiativer. Der er behov for, at staten i sine initiativer tager stilling til og aktivt arbejder for at sikre en ligelig kønsfordeling på offentlige poster og i det private erhvervsliv. Der bør stadig udvikles et kønsperspektiv i forhold til lovgivning og sociale tiltag gennem et aktivt arbejde for kønsmainstreaming. Udover dette må der arbejdes målrettet for at forebygge de overgreb, som kvinder udsættes for i det offentlige rum og i den private sfære.

Det er vigtigt, at ligestilling anerkendes som et positivt princip, der bidrager til samfundsudviklingen og demokratiet på en konstruktiv og meget dynamisk måde. Danmark bør i højere grad lære af vellykkede erfaringer i andre lande og gerne bidrage internationalt med gode eksempler.

DET OFFENTLIGE RUM.

Der skal gøres en klar indsats for at sikre reel ligestilling i ledelses- og beslutningsprocesser. Udviklingen på dette område er stort set gået i stå i Danmark som følge af den ligestillingspolitiske strategi, at ligestilling kommer af sig selv. Sanktionerne mod manglende ligestilling er meget svage i Danmark. Vi må konstatere, at ligestilling kræver vilje og målrettet politisk indsats, som netop international ligestillingslovgivning giver mulighed for. Princippet om mainstreaming skaber grundlag for, at ligestilling indgår i al lovgivning og beslutningsprocesser, men princippet har ikke stor gennemslagskraft endnu.

F.eks. blev 13 mænd og 1 kvinde udnævnt til Strukturkommissionen, selvom Ligestillingslovgivningen indeholder regler for fordeling af køn i kommissionsarbejde.

Netop Strukturreformen har stor direkte indflydelse på mange kvinders liv. Det er de offentligt ansatte kvinder, der helt bogstaveligt kommer i daglig berøring med befolkningen. Sygeplejersker, jordemødre, lærerinder, hjemmehjælpere, sosu-assistenter, fysioterapeuter, socialrådgivere, pædagoger, sagsbehandlere, sekretærer, omstillingsdamer og mange andre kvinder udfører den service, kommuner og regioner tilbyder. Modtagere af samfundets offentlige service er også overvejende kvinder, fordi kvinderne stadig har det største ansvar for familiens ve og vel. Kvinderne bruger også sundhedsvæsnet på en anden måde end mændene, og kvinderne bliver ældre end mændene, og er derfor afhængige af velfærdsydelse i en større del af deres liv. Det er derfor meget betænkeligt, at princippet om mainstreaming ikke er blevet brugt i hele arbejdet med udarbejdelse af Strukturreformen eller i hele omstruktureringen.

Den manglende mainstreaming af Strukturreformen betyder også, at Lov om svangerskabshygienje er reduceret til en enkelt paragraf, der ikke sikrer alle fødende kvinder ret til at føde med en jordemoder eller sikrer fødesteder jævnt fordelt i landet. Reformen åbner muligheder for, at regioner og kommuner kan arbejde bedre sammen på dette område, og med sundhedsfremme generelt, men der er ikke afsat midler til udvikling og etablering af dette samarbejde, og fagfolk og brugere er ikke inddraget. Opretholdelse af princippet om mainstreaming kunne have belyst potentialerne i en sammenhængende svangerskabshygienje.

Det samme gælder hele barselsforløbet. Barselslovgivningen bør sikre øremærket barsel til fædre i tilstrækkelig grad, fuld lønkomensation og fuld pensionsopsparing under barsel. Barsel må ikke være en privat eller strukturel forhindring for fuld ligestilling, heller ikke på det private arbejdsmarked. Dansk Kvindesamfund anbefaler derfor fortsat en sammenhængende barselslovgivning og en fælles, central barselsfond, der dækker alle på barselsorlov.

En gennemtænkt og sammenhængende lovgivning og praksis omkring barsel og børnefamiliernes vilkår vil i høj grad fremme ligestilling, rette op på den skæve kønsfordeling på arbejdsmarkedet og skabe bedre grundlag for fremtidens velfærdssamfund.

Den skæve kønsfordeling findes overalt i samfundet, f.eks. i bestyrelser i erhvervslivet og i ledelse generelt, inden for mange fag og uddannelser. Når et område anses for "domineret af kvinder" følger ofte stærkere kontrol, større krav, strammere økonomiske vilkår, tab af rettigheder og af status, som det ses hos pædagoger, lærere - og nu også på universiteterne.

Kønsopdelingen på arbejdsmarkedet har heller ikke ændret sig væsentligt.

Dansk Kvindesamfund anbefaler at bruge kønskvotering som et af midlerne til at opnå ligestilling. I "Vejledning om initiativer til fremme af ligestilling" lader kønskvotering til at være forbudt, og i "Bekendtgørelse om initiativer til fremme af ligestilling" nævnes kønskvotering slet ikke. Muligheden for velbegrundet og midlertidigt at anvende kønskvotering findes flere steder i den internationale ligestillingslovgivning. Kønskvotering er ikke et middel til forskelsbehandling, men netop en mulighed for at udvikle de samarbejdsformer og rollemodeller, som reel ligestilling giver mulighed for. Forsøg med kønskvotering ved opstilling af kandidater til råd/nævn/kommissioner/bestyrelser/arbejdsgrupper, ved visse uddannelser, projektledelse, tænketanke eller på arbejdsmarkedet kunne ellers være særdeles interessante at følge.

Regeringen har stillet forslag om en kønsopdelt lønstatistik, som dog ikke i tilstrækkeligt omfang vil give noget dækkende billede af fordelingen af løn kønnene imellem. Indberetningen har et beskedent omfang og medtager ikke frynsegoder, ligesom statistikken ikke vil give noget reelt grundlag for at rejse ligelønssager.

INTEGRATION

Kvinder med anden etnisk herkomst end dansk mangler opmærksomhed i ligestillingsdebatten. Det er vigtigt, at der gøres en indsats for, at disse kvinder kommer ud på arbejdsmarkedet og via job og kontakt med andre på arbejdspladsen bliver integreret i samfundet. Dette opnås ikke ved at fastholde kvinderne i rengøringsjobs og kioskarbejde eller udelukkende opfordre kvinderne til at få selvstændig virksomhed og derved ikke få kontakt med andre i et kollegialt fællesskab. Ved at komme ud og blande sig i det danske samfund vil de kvinder, der har behov for det, også blive mere bevidste om, hvilke krav de kan stille til ligestilling, både på arbejdsmarkedet og i hjemmet.

Det skal endnu engang understreges, at kravet om 7 års ægteskab må ændres, således at migranter, der flytter til Danmark efter indgået ægteskab med en dansk medborgere, ikke skal tvinges at blive i ægteskabet for at kunne få opholdstilladelse. Lovgivningen på udlændingeområdet har mange negative konsekvenser for især minoritetskvindernes levevilkår, og kvindernes mulighed for at opnå ligestilling. Det kan f.eks. iagttages i de tilfælde, hvor manden er voldelig. På trods af den nuværende undtagelsesparagraf for voldsramte minoritetskvinder, er der meget få kvinder, der har reel mulighed for at forlade volden i hjemmet uden at skulle sendes tilbage til deres hjemland, måske uden deres børn.

Dansk Kvindesamfund går derfor ind for, at denne gruppe skal have obligatorisk danskundervisning og undervisning om det danske samfund for at fremme kvindernes integrationsmuligheder og forebygge den sociale isolation, mange af disse kvinder lever i. (Se f.eks. "Fanget mellem lov og liv - rapport om voldsramte minoritetskvinder i Norden, Center for ligestillingsforskning ved Roskilde Universitetscenter)

Dansk Kvindesamfund er bekymrede over, at Politiet i København af sparehensyn har måttet nedlægge den enhed, der tog sig af menneskehandel, bordeldrift o.l. Det er et meget uheldigt signal overfor bagmændene og overfor det internationale samarbejde mod disse former for kriminel udnyttelse af mennesker.

Dansk Kvindesamfund ser ikke den manglende integrationsproblematik som et spørgsmål, der kun påvirker kvinder med anden etnisk baggrund. Forholdene smitter på mange måder af på etnisk danske kvinders situation, set fra et ligestillingsperspektiv.

DET PRIVATE RUM.

Der er behov for at sætte vold og overgreb ind i et ligestillings, borgerrets- og politisk perspektiv. Vold/overgreb opfattes som områder, hvor de individuelle valg er bestemmende for ens livsform, og at man dermed selv definerer sine rettigheder - med andre ord: et privat anliggende. Strategien for indgriben fra det offentlige side bliver derfor behandling af de skader, som "valgene" giver. Der er brug for, at Danmark, i lighed med andre nordiske lande, Spanien etc., signalerer det uacceptable i såvel lovgivning som praksis.

Straffeloven er et eksempel på en lovgivning, der er kønsneutral, idet den sidestiller vold mod kvinder med anden vold. Der er brug for en kønsmainstreaming af al lovgivning.

SANKTIONSMULIGHEDER.

Der eksisterer et Ligestillingsnævn, som behandler klager over forskelsbehandling, men Dansk Kvindesamfund kunne ønske sig en bedre profilering af Nævnet, så folk blev gjort opmærksom på deres klagemuligheder. Ligestillingsnævnet er desuden beregnet på, at den enkelte borger kan klage, mens det er svært at klage over generelle og strukturelle former for kønsdiskrimination.

Klager til Forbrugerombudsmanden over kønsdiskrimination i det offentlige rum giver sjældent noget resultat. Det samme gælder klager til politiet over f.eks. pornificerede reklamer. Klageinstanserne kan ikke henvise til en konsekvent praksis.

Problemet med den nuværende ligestillingslov er især de meget svage sanktionsmuligheder. Det gælder på alle niveauer, men er især betænkeligt når staten ikke overholder reglerne. F.eks. får Ligestillingsministeren et habilitetsproblem, fordi hun på én og samme gang skal medvirke ved nedsættelse af kommissioner og håndhævelse af kønsfordelingen i disse.

Der er derfor behov for, at der oprettes et særligt ombud for ligestilling.

Dansk Kvindesamfund anbefaler også, at Folketinget nedsætter et Ligestillingsudvalg, der løbende skal sikre, at al lovgivning mainstreames. Et Folketingsudvalg for ligestilling vil fremme de politiske partiers løbende udvikling af ligestillingspolitikken.

VIDEN OM LIGESTILLING.

Lovgivning og praksis skal sikre, at mennesker og institutioner på centrale poster, f.eks. politikere og medier, kender til lovgivning, principper for ligestilling og kønsmainstreaming. Det er nødvendigt at inddrage kønsaspektet, når demokratiet sættes til debat i folkeskoler og på uddannelser. Som det er nu, er det hovedsagelig samvittighedsfulde embedsfolk, der arbejder efter principperne, fordi det indgår i deres arbejde.

Med venlig hilsen

Dansk Kvindesamfund
v. Karen Hallberg
Edith Hansen
Tinne Stubbe Østergaard

100

5. april 2006

Til Beskæftigelsesministeriet

Høring om notat om lovgivning om ligestilling og ikke-forskelsbehandling

Kvinderådet har følgende kommentarer og ønsker til ændring af den nuværende lovgivning inden for Beskæftigelsesministeriets område:

Lige løn

Det er Kvinderådets opfattelse, at ligelønsdirektivet (75/117/EØF) ikke er implementeret tilstrækkeligt effektivt i den gældende danske lov om ligeløn. Regeringens lovforslag (L99), der nu behandles i Folketinget, sikrer heller ikke lønmodtagernes muligheder for at kontrollere deres løn ud fra en ligelønsbetragtning. Vi ønsker en lov om lige løn, der forpligter arbejdsgiverne til at udarbejde kønsopdelte lønstatistikker, således at alle lønmodtagere får det nødvendige redskab stillet til rådighed (jf. Kvinderådets høringssvar til L99).

Ligebehandling

Kvinderådet mener, at ligebehandlingsinstitutionerne på kønsområdet bør styrkes. I vores høringssvar til implementering af ligebehandlingsdirektivet 2002/73/EF påpegede vi, at vi ikke finder direktivets artikel 8a tilstrækkeligt gennemført. Ifølge 8a skal medlemsstaterne udpege et eller flere organer til fremme, evaluering og overvågning af, samt til støtte for ligebehandling af kvinder og mænd uden forskelsbehandling på grund af køn. Vi mener, at det eksisterende Ligestillingsnævn skal tilføres ressourcer for i fuldt omfang at leve op til sin rolle. Endvidere ønsker vi oprettet et uafhængigt Videnscenter om Ligestilling, der gennem indsamling og formidling af viden kan kvalificere udviklingen af ligestillingspolitikken i Danmark.

Mainstreaming

Forpligtelsen til at indarbejde kønsligestilling i al planlægning og forvaltning fremgår både af ligebehandlingsloven og ligestillingsloven. Vi mener, at det stadig går meget trægt med at efterleve denne forpligtelse; muligvis fordi køn og ligestilling ikke opfattes som et vidensområde men som holdningsspørgsmål. Et Videnscenter om Ligestilling og et Ligestillingsudvalg i Folketinget vil efter vores opfattelse kunne fremme opmærksomheden på mainstreamingforpligtelsen og kompetencerne til at kunne gennemføre mainstreaming i praksis.

Barselsorlov

En af de helt store barrierer for ligestilling af kvinder og mænd på arbejdsmarkedet er den ulige fordeling af barselsorlov. Kvinderådet mener, der bør indføres en model svarende til den islandske, hvor begge forældre sikres en lige lang periode samt en periode, der kan fordeles efter behov.

Randi Iversen, forkvinde

Kvinderådet

Niels Hemmingsens Gade 10, postboks 1069, 1008 K. Tlf. 33 12 80 87. E-mail kvr@kvinderaad.dk

501

101

DEN DANSKE DOMMERFORENING
FORMANDEN

BESKÆFTIGELSESMINISTERIET
ARBEJDETSRETTSCENTRET
SAG NR.

7129-0012
- 3 APR. 2006

Beskæftigelsesministeriet
Ved Stranden 8
1061 København K.

BILAG

DOK. NR.

36

Retten i Korsør
Kriminalretten
Kirkepladsen 14,
4220 Korsør
Tlf. 58 36 09 99
Fax 58 36 09 98

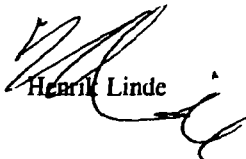
31. marts 2006
J.nr. 35/2006

Deres j.nr. 7129-0012

I et brev af 13. marts 2006 har Beskæftigelsesministeriet anmodet foreningen om bemærkninger til et notat om lovgivning om ligestilling og ikke-forskelsbehandling.

Foreningen har ikke bemærkninger til notatet.

Med venlig hilsen

Henrik Linde

Ligestillingsafdelingen

101

103

30. maj 2006

**Notat til Politisk-Økonomisk Udvalg
om
Resultatet af Ligestillingsafdelingens høring af NGO'er og eksperter til
brug for besvarelse af P-Ø udvalgets spørgsmål 39.**

I spørgsmål nr. 39 (Alm. del) beder P-Ø udvalget om, at det notat, som ministeren for ligestilling har udarbejdet om EU-lovgivning og dansk lovgivning om ikke-forskelsbehandling sendes i høring hos relevante NGO'er og eksperter "med henblik på at få en tilbagemelding vedr. eventuelle ønsker til ændring af den nuværende lovgivning".

Det bemærkes, at høringen angår evt. ændring af lovgivning.

Ligestillingsafdelingen har sendt notatet i høring til
Institut for Menneskerettigheder,
Dansk Kvindesamfund,
Kvinderådet og
KVINFO

med anmodning om eventuelle bidrag fsv. angår lov om ligestilling af kvinder og mænd, altså rettet direkte mod ligestillingsloven (ligestillingsministerens eget ressort) og ikke anden lovgivning.

1. Ønsker om ændringer af lov om ligestilling af kvinder og mænd.

Institut for Menneskerettigheder:

Efterlyser et generelt forbud mod forskelsbehandling for alle former for diskrimination. Forbuddet mod diskrimination på grund af alder, handicap, køn, race og etnicitet, religion og tro samt seksuel orientering og national eller social oprindelse omfatter efter lovgivningen udelukkende arbejdsmarkedet, mens forbuddet mod diskrimination på grund af køn, race og etnisk oprindelse gælder både inden for og uden for arbejdsmarkedet.

Der bør være ét fælles klageorgan, der kan behandle klager over diskrimination af samtlige diskriminationsgrunde – i dag har vi Ligestillingsnævnet for kønsdiskrimination og Klagekomiteen for Etnisk Ligebehandling.

Dansk Kvindesamfund:

Behov for oprettelse af et ombud for ligestilling (skal formentlig ske ved ændring af lov om ligestilling).

Kvinderådet:

Kønssammensætningen af kommunale og regionale udvalg bør sikres en effektiv overvågning (L 452 af 22. maj 2006 om ændring af lov om ligestilling (Kommunale og regionale udvalg)

Der bør oprettes et Videnscenter for Ligestilling.

KVINFO:

Ligestillingslovens bestemmelser om den kønsmæssige sammensætning af offentlige udvalg, statslige bestyrelser mv. bør udvides til også at omfatte private virksomheder.

Private virksomheder bør også pålægges at udarbejde ligestillingsredegørelser.

2. Ønsker om lovændringer inden for andre ministeriers ressort:

Institut for Menneskerettigheders forslag er omtalt ovenfor.

Dansk Kvindesamfund: Ligestilling bør indføres i Grundloven, øremærket barsel til fædre i barsellovgivningen, fuld lønkomensation og pensionsopsparring under barsel, en fælles central barselfond, bedre lovgivning om ligelønsstatistik, ændring af lovgivningen fsv. angår minoritetskvinders mulighed for at blive i landet, straffelovgivningen bør specifikt angå vold mod kvinder.

Kvinderådet: Ingen

KVINFO: Ingen

3. Forslag til administrative tiltag, også inden for andre ministeriers ressort:

Kvinderådet: Mainstreamingforpligtelsen bør efterleves bedre, herunder i lovforberedende arbejde, Ligestillingsnævnet bør tilføres flere ressourcer,

Dansk Kvindesamfund: Staten bør mere aktivt arbejde for at sikre ligelig kønsfordeling på offentlige poster og i det private erhvervsliv (struktureformen nævnes som eksempel), mere aktivt arbejde for køns-mainstreaming, forebyggelse af overgreb mod kvinder, både i det offentlige rum og i den private sfære, flere midler til svangerskabshygiejne, rette op på den skæve kønsfordeling på arbejdsmarkedet, kønskvotering bør anvendes i videre omfang – bekendtgørelsen om ligestillingsfremmende initiativer er ikke tilstrækkelig, krav om bedre kønsopdelt statistik, kvinder med anden etnisk herkomst mangler opmærksomhed i ligestillingsdebatten, obligatorisk danskundervisning for etniske minoritetskvinder, bekymring over, at Politiet har nedlagt en enhed, der tog

sig af menneskehandel mv., signalering af at vold er uacceptabel i såvel lovgivning som praksis, bedre profilering af Ligestillingsnævnet, staten overholder ikke reglerne ved sammensætningen af udvalg, mv., inddrage kønsaspektet, når demokratiet sættes til debat i folkeskoler og i uddannelser.

KVINFO: Muligheden i ligestillingsloven om iværksættelse af særlige foranstaltninger for det ene køn og kønskvotering bør anvendes i videre omfang, mainstreaming bør intensiveres, blandt andet ved etablering af en taskforce til overvågning af ligestillingsvurdering af lovforslag (kommunalreformen nævnes som eksempel), udarbejdelse af kønsopdelt statistik bør udvides, der skal afsættes midler til vidensopbygning inden for forskning, kvaliteten af ligestillingsregørelser bør forbedres, herunder fastsættelse af måltal, behov for opbygning af viden om ligestilling i Folketinget (ligestillingsudvalg).

KVINFOs hørings svar vedr. notat om lovgivning om ligestilling og ikke-forskelsbehandling

KVINFO har valgt at dele hørings svaret op i 3 afsnit, der behandler flg. 3 punkter:

1. De centrale ligestillingslove. Ønsker vedr. skærpelse eller yderligere implementering
2. Forskellige definitioner af ligestillingslovgivning
3. Idekatalog til ny lovgivning, der tager højde for et bredere ligestillingsbegreb

Det skal understreges at hørings svaret alene relaterer sig til kønsligestilling og således ikke forholder sig til hverken etnisk ligestilling eller seksuel ligestilling.

Ad 1.

De centrale ligestillingslove. Ønsker vedr. skærpelse eller yderligere implementering

Vedr. lovbekendtgørelse nr. 1527 af 19. december 2004

I lovbekendtgørelsens § 3 gives den enkelte ressortminister mulighed for at tillade særlige foranstaltninger til fremme af ligestilling. Denne mulighed, som bl.a. kunne være positiv særbehandling, kvotering eller andre ligestillingsredskaber er kun anvendt i yderst sjældne tilfælde. Det kunne være ønskeligt om denne paragraf i højere grad kunne bringes i anvendelse på områder hvor det ene køn er stærkt underrepræsenteret.

I lovbekendtgørelsens § 4 slås fast, at offentlige myndigheder bl.a. skal indarbejde ligestilling i al planlægning og forvaltning. Med erfaring fra bl.a. lovarbejdet vedr. kommunalreformen ville det være ønskeligt, at der blev iværksat en overvågning fx ved etablering af en særlig taskforce med kompetence indenfor ligestillingsvurdering af samtlige nye lovforslag, for at sikre at al lovgivning fremover bliver ligestillingsvurderet.

En forudsætning for arbejdet med mainstreaming er at der både er adgang til formidlet kønsopdelt statistik inden for alle områder og at der opbygges en forskningskompetence og viden på området.

Hvad angår kønsopdelt statistik har Danmark tilsluttet sig FN's Beijing Declaration and Platform action og er derfor ifølge deklARATIONEN forpligtet på flg. mål:

- Alle offentlige myndigheder, inkl. de statistikproducerende enheder, skal have en strategi for gender mainstreaming
- Al individstatistik skal opdeles på køn og alder
- Kønsrelevant statistik skal gøres lettilgængelig for offentligheden
- Dataindsamlingen skal forbedres, sådan at den dækker alle områder af kvinders og mænds liv, også deres deltagelse i uformelle sammenhænge

Se §§ 206-207 Beijing Platform for Action:

<http://www.un.org/womenwatch/daw/beijing/platform/institu.htm>

Som situationen er i dag lever Danmark ikke op til ovenstående mål.

Hvad angår opbygning af viden og forskningskompetence foregår det i dag i et alt for utilstrækkeligt omfang og i meget spredt fægtning på forskellige universiteter og sektorforskningsinstitutioner uden koordination og institutionel forankring. Hvis

201

107

mainstreamingstrategien skal lykkes forudsætter det, at der afsættes midler til den nødvendige vidensopbygning og forskning på området.

På det politiske niveau er der ligeledes behov for opbygning af viden på området, så de politiske beslutningstagere i bl.a. folketinget bliver bedre klædt på til at træffe kvalificerede beslutninger på området. Oprettelsen af et ligestillingsudvalg i Folketinget vil kunne imødekomme dette behov, samtidig med at det vil signalere, at der er tale om et vigtigt og prioriteret politikområde.

I lovbekendtgørelsens §5 slås fast, at ministerier, statslige institutioner, statslige virksomheder, kommunalbestyrelser og amter skal udarbejde ligestillingsredegørelser hvert andet år. Som praksis er, indsamles materialet, for derefter at blive offentliggjort på ligestillingsministeriets hjemmeside. Materialet er meget uhomogent og uensartet og det ville være ønskeligt om praksisen på området blev strammet, så der:

- blev fulgt op på de instanser, som i deres redegørelser ikke lever op til kravene
- blev sat nogle overordnede måltal og strategier for ønsket ligestilling, som instanserne blev bedt om at arbejde hen imod. Det kunne fx være strategier for nedbrydning af den horisontale og vertikale kønsarbejdsdeling.
- at kravet om ligestillingsredegørelser også kom til at omfatte alle private virksomheder og organisationer.

Desuden vil det være ønskeligt, at kap. 4 der omhandler udvalg og bestyrelser i staten udvides til også at omfatte private virksomheder. Nyt lovforslag er fremsat d. 22. februar, så loven også kommer til at gælde for kommunale og regionale udvalg.

Vedr. lovbekendtgørelse nr. 756 af 21. august 2003

I lovbekendtgørelsens §1 stk. 3 slås det fast at enhver arbejdsgiver skal yde kvinder og mænd lige løn for samme arbejde eller for arbejde, der tillægges samme værdi.

På trods af loven eksisterer der i dag ikke ligeløn hverken på det offentlige eller private arbejdsmarked. Kvinder og mænd udfører sjældent præcist det samme arbejde på det stærkt kønsopdelte danske arbejdsmarked og løsningen af de resterende ligelønsproblemer beror derfor først og fremmest på en kønsneutral aflønning af arbejde af samme værdi. Et problem som er blevet yderligere vigtigt efter indførelse af ny løn.

Det ville derfor være ønskeligt:

- at ligelønsdefinitionen lægges til grund for al lovgivning på området
- at den kønsopdelte lønstatistik udvides, så den også omfatter hele den private sektor
- at der indføres kønsneutral jobvurdering

Ad 2

Forskellige definitioner af ligestillingslovgivning

Der eksisterer i dag mindst 3 forskellige definitioner på hvad ligestillingslovgivning er. Forskellen baserer sig primært på om der anlægges en bred eller snæver optik på hvad ligestillingspolitik er eller bør inkludere.

Traditionel dansk ligestillingsdefinition

En traditionel bred ligestillingsdefinition, bl.a. funderet i de danske kvindeorganisationers ligestillingspolitik, finder man fx i kommissoriet for Kvindekommissionen af 1965. Her opererede man med en lang række underudvalg, der skulle undersøge kvinders livsvilkår i forhold til uddannelse, arbejdsmarked, politik, familie og sundhed. Fokus lå på at afdække de åbenlyse barrierer for kvinders deltagelse i det offentlige liv, specielt gennem opbygning af offentlig børne- og ældrepleje.

Moderne international ligestillingsdefinition

En mere moderne og bredere ligestillingsdefinition, bl.a. præget af en række internationale organisationers ligestillingspolitik, finder man fx i FNs kvindekongventioner og Beijing Platform for Action samt i Europarådets rekommandationer. Her er den traditionelle ligestillingsdagsorden udvidet med emner som vold mod kvinder, prostitution og trafficking. Fokus ligger på en kompleks forståelse af, at køn(sforskelle) strukturerer alle livs- og politikområder, hvilket har medført udvikling af den nye ligestillingsstrategi: **Kønsmainstreaming**.

EU's ligestillingsdefinition

Blandt de internationale organisationer har EU haft en særlig betydning for ligestillingslovgivningen siden 1972 gennem de forpligtende ligestillingsdirektiver vedr. arbejdsmarkedsrelaterede forhold.

Den officielle danske ligestillingspolitik, som den fremgår af Ligestillingsministeriets hjemmeside afspejler alle tre definitioner. Fx indeholder rubrikken lovgivning kun de EU-afledte love samt FNs kvindekongvention CEDAW, mens rubrikken indsatsområder dækker ledelse i private erhverv, kommuner og akademia samt ligestilling af etniske minoritetskvinder (bl.a. foranlediget af CEDAW-kritikken), vold mod og handel med kvinder (bl.a. foranlediget af Europarådet), nye ligestillingstemaer som fx seksualisering/pornificering og mænd (bl.a. foranlediget af græsrodsfeminismen) plus klassikerne kønsarbejdsdeling og uligeløn.

Ad 3

Idekatalog til ny lovgivning, der tager højde for et bredere ligestillingsbegreb

Nedenstående idekatalog indeholder en række punkter, som alle har været til diskussion på den ligestillingspolitiske dagsorden i Danmark enten i form af udmeldninger fra de politiske partier, kvindeorganisationer eller andre organisationer eller som allerede i dag er delvist udmøntet i forskellige handlingsplaner eller andre administrative tiltag.

Formålet er at pege på centrale ligestillingspolitiske områder, der i dag enten ikke er omfattet af den eksisterende lovgivning eller som kunne kalde på en skærpelse af den eksisterende lovgivning.

Idekataloget er opdelt i de tre hovedafsnit: Grundloven, internationale konventioner og andre love.

Grundloven

A. Ændring af paragraffer med direkte kønsdiskrimination

011

1. § 81 i Grundloven

"Enhver våbenfør mand er forpligtiget til med sin person at bidrage til fædrelandets forsvar efter de nærmere bestemmelser, som loven foreskriver."

2. § 2. i Tronfølgeoven

"Ved en konges død overgår tronen til hans søn eller datter, således at søn går forud for datter, og i tilfælde af, at der er flere børn af samme køn, den ældre går forud for den yngre."

B. Opdatering af Grundlovens menneskerettighedsafsnit

1. Forbud mod kønsdiskrimination. Et sådant forbud er blevet global standard efter FNs menneskerettighedserklæring 1948

2. Udfoldelse af ligestillingsbegrebet og kvinders menneskerettigheder med udgangspunkt i EU's Charter om grundlæggende rettigheder, vedtaget 2000 og indskrevet i Traktat om forfatning for Europa, vedtaget 2004 og FNs Konvention om udryddelse af alle former for diskrimination mod kvinder, vedtaget 1979, udvidet 1992 og 2001.

Det ville bl.a. omfatte ret til betalt barselsorlov og til forældreorlov samt reproduktive rettigheder og forbud mod trafficking og andre former for seksuel udnyttelse af og vold mod kvinder.

C. Indførelse af regler om ligelig politisk repræsentation

Stadigt flere lande, også i Europa indfører kvoteringsregler i deres grundlove. Jf. Global Database of Quotas for Women <http://www.quotaproject.org/index.cfm>

Inkorporering af internationale konventioner i dansk lov

A. FNs Konvention om udryddelse af alle former for diskrimination mod kvinder

Inkorporeringen har ikke betydning for gyldigheden, men ville eksponere konventionen både i det juridiske system og i offentligheden. Dette er blevet yderligere relevant med vedtagelsen af tillægsprotokollen om klageadgang.

Andre love

A. Politisk repræsentation

Stadigt flere lande, også i Europa indfører kvoteringsregler i deres valglove. Jf. Global Database of Quotas for Women <http://www.quotaproject.org/index.cfm>

B. Barsels- og børnepasningsorlov

1. Fædre skal have ret til en del af barselsorloven. Forslagene om den øremærkede fædreorlov varierer fra fire uger til tre måneder.

2. Der skal gives fuld løn under barselsorlov.

3. Der skal oprettes en tidsbank, som ansatte kan trække på, mens de har børn, og investere i før og efter.

D. Pension

1. Der indføres pensionsberegninger, der kompenserer for kvinders større andel af børnepasningen ved at indregne omsorgsforsørgelse.

2. Der indføres pensionsberegninger, der kompenserer for kvinders større andel af barsels- og børnepasningsorlov ved at tage udgangspunkt i normalindkomstår.

E. Prostitution, trafficking og sexturisme

Det er et af de mest omdiskuterede felter med en stribe forslag fra kriminalisering af prostitutionskunder, udvidet opholdstilladelse til udenlandske handlede prostituerede, adfærdskodeks for udsendte danskere til udvidet seksualundervisning i folkeskolen.

Se fx.

Regeringens handlingsplan til bekæmpelse af kvindehandel med tillæg om handel med børn

http://www.lige.dk/Files/PDF/handlingsplan_kvindehandel.pdf

<http://www.lige.dk/files/PDF/handelmedborn.pdf>

Til salg. Socialdemokraternes bud på en forstærket indsats mod prostitution og handel med kvinder. <http://socialdemokratiet.dk/default.aspx?func=article.view&id=140841>

Udtalelse vedtaget af SF's hovedbestyrelse den 4. september 2005. Køb af sex skal kriminaliseres. <http://www.sf.dk/index.php?menu=1715>

F. Vold og voldtægt

1. Indførelse af Østrigmodellen

Modellen er bl.a. beskrevet i Justitsministeriets Rapport om fjernelse af truende personer fra hjemmet ("østrigmodellen") og straffelovens § 265

<http://www.jm.dk/image.asp?page=image&objno=70407>

2. Indførelse af mægling i voldtægtssager

Forslaget er bl.a. beskrevet i:

Hvor ku' du gøre det? : konfliktmægling ved seksuelle overgreb ved Karin Sten Madsen, Center for Voldtægtsofre, Rigshospitalet, 2005

3. Indførelse af omvendt bevisbyrde i voldtægtssager

4. Indførelse af begrebet uagtsom voldtægt i voldtægtslovgivningen

12. april 2006

Jytte Nielsen/KVINFO

511

111

KVINFOs høringssvar vedr. notat om lovgivning om ligestilling og ikke-forskelsbehandling

Hermed fremsendes KVINFOs høringssvar vedr. ønsker til skærpelse eller yderligere implementering af lov om ligestilling af kvinder og mænd.

Vedr. lovbekendtgørelse nr. 1527 af 19. december 2004

I lovbekendtgørelsens § 3 gives den enkelte ressortminister mulighed for at tillade særlige foranstaltninger til fremme af ligestilling. Denne mulighed, som bl.a. kunne være positiv særbehandling, kvotering eller andre ligestillingsredskaber er kun anvendt i yderst sjældne tilfælde. Det kunne være ønskeligt om denne paragraf i højere grad kunne bringes i anvendelse på områder hvor det ene køn er stærkt underrepræsenteret.

I lovbekendtgørelsens § 4 slås fast, at offentlige myndigheder bl.a. skal indarbejde ligestilling i al planlægning og forvaltning. Med erfaring fra bl.a. lovarbejdet vedr. kommunalreformen ville det være ønskeligt, at der blev iværksat en overvågning fx ved etablering af en særlig taskforce med kompetence indenfor ligestillingsvurdering af samtlige nye lovforslag, for at sikre at al lovgivning fremover bliver ligestillingsvurderet.

En forudsætning for arbejdet med mainstreaming er at der både er adgang til formidlet kønsopdelt statistik inden for alle områder og at der opbygges en forskningskompetence og viden på området.

Hvad angår kønsopdelt statistik har Danmark tilsluttet sig FNs Beijing Declaration and Platform action og er derfor ifølge deklARATIONEN forpligtet på flg. mål:

- Alle offentlige myndigheder, inkl. de statistikproducerende enheder, skal have en strategi for gender mainstreaming
- Al individstatistik skal opdeles på køn og alder
- Kønsrelevant statistik skal gøres lettilgængelig for offentligheden
- Dataindsamlingen skal forbedres, sådan at den dækker alle områder af kvinders og mænds liv, også deres deltagelse i uformelle sammenhænge

Se §§ 206-207 Beijing Platform for Action:

<http://www.un.org/womenwatch/daw/beijing/platform/institu.htm>

Som situationen er i dag lever Danmark ikke op til ovenstående mål.

Hvad angår opbygning af viden og forskningskompetence foregår det i dag i et alt for utilstrækkeligt omfang og i meget spredt fægtning på forskellige universiteter og sektorforskningsinstitutioner uden koordination og institutionel forankring. Hvis mainstreamingstrategien skal lykkes forudsætter det, at der afsættes midler til den nødvendige vidensopbygning og forskning på området.

På det politiske niveau er der ligeledes behov for opbygning af viden på området, så de politiske beslutningstagere i bl.a. folketinget bliver bedre klædt på til at træffe kvalificerede beslutninger på området. Oprettelsen af et ligestillingsudvalg i Folketinget vil kunne imødekomme dette behov, samtidig med at det vil signalere, at der er tale om et vigtigt og prioriteret politikområde.

I lovbekendtgørelsens §5 slås fast, at ministerier, statslige institutioner, statslige virksomheder, kommunalbestyrelser og amter skal udarbejde ligestillingsredegørelser hvert andet år. Som praksis er, indsamles materialet, for derefter at blive offentliggjort på ligestillingsministeriets hjemmeside. Materialet er meget uhomogent og uensartet og det ville være ønskeligt om praksisen på området blev strammet, så der:

- blev fulgt op på de instanser, som i deres redegørelser ikke lever op til kravene
- blev sat nogle overordnede måltal og strategier for ønsket ligestilling, som instanserne blev bedt om at arbejde hen imod. Det kunne fx være strategier for nedbrydning af den horisontale og vertikale kønsarbejdsdeling.
- at kravet om ligestillingsredegørelser også kom til at omfatte alle private virksomheder og organisationer.

Desuden vil det være ønskeligt, at kap. 4 der omhandler udvalg og bestyrelser i staten udvides til også at omfatte private virksomheder. Nyt lovforslag er fremsat d. 22. februar, så loven også kommer til at gælde for kommunale og regionale udvalg.

12. april 2006

Elisabeth Møller Jensen/KVINFO

M!!

113

Ligestillingsafdelingen
Holmens Kanal 22
1060 København K

11. april 2006

Dansk Kvindesamfunds ønsker til ændringer af den nuværende lovgivning om ligestilling og ikke-forskelsbehandling.

Tak for det tilsendte materiale. Dansk Kvindesamfund har følgende kommentarer, som tager udgangspunkt i, at EU- og dansk lovgivning ikke er implementeret fuldt ud i den danske praksis på ligestillingsområdet. Dansk Kvindesamfund så gerne en større konsekvens og stringens på området. Der bør desuden arbejdes på, at ligestilling indføres i grundloven ved den næste revision.

I internationalt perspektiv er Danmark ikke fuldt ud på omgangshøjde, - det til trods for, at der eksisterer en generel holdning om, at Danmark er længere fremme end de fleste andre lande. Der er derfor mange områder at tage fat på, når ligestilling mellem kønnene er endemålet. Det drejer sig både om at bevare den allerede etablerede ligestilling og at tage nye initiativer. Der er behov for, at staten i sine initiativer tager stilling til og aktivt arbejder for at sikre en ligelig kønsfordeling på offentlige poster og i det private erhvervsliv. Der bør stadig udvikles et kønsperspektiv i forhold til lovgivning og sociale tiltag gennem et aktivt arbejde for kønsmainstreaming. Udover dette må der arbejdes målrettet for at forebygge de overgreb, som kvinder udsættes for i det offentlige rum og i den private sfære.

Det er vigtigt, at ligestilling anerkendes som et positivt princip, der bidrager til samfundsudviklingen og demokratiet på en konstruktiv og meget dynamisk måde. Danmark bør i højere grad lære af vellykkede erfaringer i andre lande og gerne bidrage internationalt med gode eksempler.

DET OFFENTLIGE RUM.

Der skal gøres en klar indsats for at sikre reel ligestilling i ledelses- og beslutningsprocesser. Udviklingen på dette område er stort set gået i stå i Danmark som følge af den ligestillingspolitiske strategi, at ligestilling kommer af sig selv. Sanktionerne mod manglende ligestilling er meget svage i Danmark. Vi må konstatere, at ligestilling kræver vilje og målrettet politisk indsats, som netop international ligestillingslovgivning giver mulighed for. Princippet om mainstreaming skaber grundlag for, at ligestilling indgår i al lovgivning og beslutningsprocesser, men princippet har ikke stor gennemslagskraft endnu.

F.eks. blev 13 mænd og 1 kvinde udnævnt til Strukturkommissionen, selvom Ligestillingslovgivningen indeholder regler for fordeling af køn i kommissionsarbejde.

Netop Strukturreformen har stor direkte indflydelse på mange kvinders liv. Det er de offentligt ansatte kvinder, der helt bogstaveligt kommer i daglig berøring med befolkningen. Sygeplejersker, jordemødre, lærerinder, hjemmehjælpere, sosu-assistenten, fysioterapeuter, socialrådgivere, pædagoger, sagsbehandlere, sekretærer, omstillingsdamer og mange andre kvinder udfører den service, kommuner og regioner tilbyder. Modtagere af samfundets offentlige service er også overvejende kvinder, fordi kvinderne stadig har det største ansvar for familiens ve og vel. Kvinderne bruger også sundhedsvæsnen på en anden måde end mændene, og kvinderne bliver ældre end mændene, og er derfor afhængige af velfærdsydelser i en større del af deres liv. Det er derfor meget betænkeligt, at princippet om mainstreaming ikke er blevet brugt i hele arbejdet med udarbejdelse af Strukturreformen eller i hele omstruktureringen.

Den manglende mainstreaming af Strukturreformen betyder også, at Lov om svangerskabshygienje er reduceret til en enkelt paragraf, der ikke sikrer alle fødende kvinder ret til at føde med en jordemoder eller sikrer fødesteder jævnt fordelt i landet. Reformen åbner muligheder for, at regioner og kommuner kan arbejde bedre sammen på dette område, og med sundhedsfremme generelt, men der er ikke afsat midler til udvikling og etablering af dette samarbejde, og fagfolk og brugere er ikke inddraget. Opretholdelse af princippet om mainstreaming kunne have belyst potentialerne i en sammenhængende svangerskabshygienje.

Det samme gælder hele barselsforløbet. Barselslovgivningen bør sikre øremærket barsel til fædre i tilstrækkelig grad, fuld lønkomensation og fuld pensionsopsparing under barsel. Barsel må ikke være en privat eller strukturel forhindring for fuld ligestilling, heller ikke på det private arbejdsmarked. Dansk Kvindesamfund anbefaler derfor fortsat en sammenhængende barselslovgivning og en fælles, central barselsfond, der dækker alle på barselsorlov.

En gennemtænkt og sammenhængende lovgivning og praksis omkring barsel og børnefamiliernes vilkår vil i høj grad fremme ligestilling, rette op på den skæve kønsfordeling på arbejdsmarkedet og skabe bedre grundlag for fremtidens velfærdssamfund.

Den skæve kønsfordeling findes overalt i samfundet, f.eks. i bestyrelser i erhvervslivet og i ledelse generelt, inden for mange fag og uddannelser. Når et område anses for "domineret af kvinder" følger ofte stærkere kontrol, større krav, strammere økonomiske vilkår, tab af rettigheder og af status, som det ses hos pædagoger, lærere - og nu også på universiteterne.

Kønsopdelingen på arbejdsmarkedet har heller ikke ændret sig væsentligt.

Dansk Kvindesamfund anbefaler at bruge kønskvotering som et af midlerne til at opnå ligestilling. I "Vejledning om initiativer til fremme af ligestilling" lader kønskvotering til at være forbudt, og i "Bekendtgørelse om initiativer til fremme af ligestilling" nævnes kønskvotering slet ikke. Muligheden for velbegrunderet og midlertidigt at anvende kønskvotering findes flere steder i den internationale ligestillingslovgivning. Kønskvotering er ikke et middel til forskelsbehandling, men netop en mulighed for at udvikle de samarbejdsformer og rollemønstre, som reel ligestilling giver mulighed for. Forsøg med kønskvotering ved opstilling af kandidater til råd/nævn/kommissioner/bestyrelser/arbejdsgrupper, ved visse uddannelser, projektledelse, tænketanke eller på arbejdsmarkedet kunne ellers være særdeles interessante at følge.

Regeringen har stillet forslag om en kønsopdelt lønstatistik, som dog ikke i tilstrækkeligt omfang vil give noget dækkende billede af fordelingen af løn kønnene imellem. Indberetningen har et beskedent omfang og medtager ikke frynsegoder, ligesom statistikken ikke vil give noget reelt grundlag for at rejse ligelønssager.

INTEGRATION

Kvinder med anden etnisk herkomst end dansk mangler opmærksomhed i ligestillingsdebatten. Det er vigtigt, at der gøres en indsats for, at disse kvinder kommer ud på arbejdsmarkedet og via job og kontakt med andre på arbejdspladsen bliver integreret i samfundet. Dette opnås ikke ved at fastholde kvinderne i rengøringsjobs og kioskarbejde eller udelukkende opfordre kvinderne til at få selvstændig virksomhed og derved ikke få kontakt med andre i et kollegialt fællesskab. Ved at komme ud og blande sig i det danske samfund vil de kvinder, der har behov for det, også blive mere bevidste om, hvilke krav de kan stille til ligestilling, både på arbejdsmarkedet og i hjemmet.

Det skal endnu engang understreges, at kravet om 7 års ægteskab må ændres, således at migranter, der flytter til Danmark efter indgået ægteskab med en dansk medborgere, ikke skal tvinges at blive i ægteskabet for at kunne få opholdstilladelse. Lovgivningen på udlændingeområdet har mange negative konsekvenser for især minoritetskvindernes levevilkår, og kvindernes mulighed for at opnå ligestilling. Det kan f.eks. iagttages i de tilfælde, hvor manden er voldelig. På trods af den nuværende undtagelsesparagraf for voldsramte minoritetskvinder, er der meget få kvinder, der har reel mulighed for at forlade volden i hjemmet uden at skulle sendes tilbage til deres hjemland, måske uden deres børn.

Dansk Kvindesamfund går derfor ind for, at denne gruppe skal have obligatorisk danskundervisning og undervisning om det danske samfund for at fremme kvindernes integrationsmuligheder og forebygge den sociale isolation, mange af disse kvinder lever i. (Se f.eks. "Fanget mellem lov og liv – rapport om voldsramte minoritetskvinder i Norden, Center for ligestillingsforskning ved Roskilde Universitetscenter)

Dansk Kvindesamfund er bekymrede over, at Politiet i København af sparehensyn har måttet nedlægge den enhed, der tog sig af menneskehandel, bordeldrift o.l. Det er et meget uheldigt signal overfor bagmændene og overfor det internationale samarbejde mod disse former for kriminel udnyttelse af mennesker.

Dansk Kvindesamfund ser ikke den manglende integrationsproblematik som et spørgsmål, der kun påvirker kvinder med anden etnisk baggrund. Forholdene smitter på mange måder af på etnisk danske kvinders situation, set fra et ligestillingsperspektiv.

DET PRIVATE RUM.

Der er behov for at sætte vold og overgreb ind i et ligestillings, borgerrets- og politisk perspektiv. Vold/overgreb opfattes som områder, hvor de individuelle valg er bestemmende for ens livsform, og at man dermed selv definerer sine rettigheder – med andre ord: et privat anliggende. Strategien for indgriben fra det offentliges side bliver derfor behandling af de skader, som "valgene" giver. Der er brug for, at Danmark, i lighed med andre nordiske lande, Spanien etc., signalerer det uacceptable i såvel lovgivning som praksis.

Straffeloven er et eksempel på en lovgivning, der er kønsneutral, idet den sidestiller vold mod kvinder med anden vold. Der er brug for en kønsmainstreaming af al lovgivning.

SANKTIONSMULIGHEDER.

Der eksisterer et Ligestillingsnævn, som behandler klager over forskelsbehandling, men Dansk Kvindesamfund kunne ønske sig en bedre profilering af Nævnet, så folk blev gjort opmærksom på deres klagemuligheder. Ligestillingsnævnet er desuden beregnet på, at den enkelte borger kan klage, mens det er svært at klage over generelle og strukturelle former for kønsdiskrimination.

Klager til Forbrugerombudsmanden over kønsdiskrimination i det offentlige rum giver sjældent noget resultat. Det samme gælder klager til politiet over f.eks. pornificerede reklamer. Klageinstanserne kan ikke henvise til en konsekvent praksis.

Problemet med den nuværende ligestillingslov er især de meget svage sanktionsmuligheder. Det gælder på alle niveauer, men er især betænkeligt når staten ikke overholder reglerne. F.eks. får Ligestillingsministeren et habilitetsproblem, fordi hun på én og samme gang skal medvirke ved nedsættelse af kommissioner og håndhævelse af kønsfordelingen i disse.

Der er derfor behov for, at der oprettes et særligt ombud for ligestilling.

Dansk Kvindesamfund anbefaler også, at Folketinget nedsætter et Ligestillingsudvalg, der løbende skal sikre, at al lovgivning mainstreames. Et Folketingsudvalg for ligestilling vil fremme de politiske partiers løbende udvikling af ligestillingspolitikken.

VIDEN OM LIGESTILLING.

Lovgivning og praksis skal sikre, at mennesker og institutioner på centrale poster, f.eks. politikere og medier, kender til lovgivning, principper for ligestilling og kønsmainstreaming. Det er nødvendigt at inddrage kønsaspektet, når demokratiet sættes til debat i folkeskoler og på uddannelser. Som det er nu, er det hovedsagelig samvittighedsfulde embedsfolk, der arbejder efter principperne, fordi det indgår i deres arbejde.

Med venlig hilsen

Dansk Kvindesamfund
v. Karen Hallberg
Edith Hansen
Tinne Stubbe Østergaard

11. april 2006

Ligestillingsafdelingen
Att. Kirsten Fastrup

Kvinderådets høringssvar vedr. ligestilling og ikke-forskelsbehandling,

Hermed følger Kvinderådets kommentarer og ønsker til Lov om ligestilling af kvinder og mænd (lovbekendtgørelse 1527, 2004) samt EU's ligestillingsdirektiv (2004/13/EF).

Lov om ligestilling af kvinder og mænd

Mainstreaming (§ 4)

Forpligtelsen til at indarbejde kønsligestilling i al planlægning og forvaltning fremgår både af ligebehandlingsloven og ligestillingsloven. Vi mener, at det stadig går meget trægt med at efterleve denne forpligtelse; muligvis fordi køn og ligestilling ikke opfattes som vidensområde men som holdningsspørgsmål. Et Videnscenter om Ligestilling og et Ligestillingsudvalg i Folketinget vil efter vores opfattelse kunne fremme opmærksomheden på mainstreamingforpligtelsen og kompetencerne til at kunne gennemføre mainstreaming i praksis.

Kønsanalyse og kønsvurdering bør efter vores opfattelse integreres fra starten af det lovforberedende arbejde, dvs. også i kommissioner som Velfærdskommissionen og Familie- og Arbejdslivskommissionen, hvis analyser ligger til grund for senere lovforslag.

Kønssammensætningen i offentlige udvalg mv. (Kap. 4)

Kvinderådet finder det positivt, at ligestillingsministeren har fremsat forslag om ligelig kønssammensætning i kommunerne. Vi ønsker, jf. Kvinderådets høringssvar til lovforslaget, at der sikres effektiv overvågning af, om kommunerne efterlever dette i praksis. Det er vores erfaring, at den gældende forpligtelse til at sikre ligelig kønssammensætning efter ligestillingslovens § 8 ikke altid efterleves.

Videnscenter om Ligestilling og Ligestillingsnævn (ophævet Kap. 5 + Kap.6)

Kvinderådet mener, at ligebehandlingsinstitutionerne på kønsområdet bør styrkes. I vores høringssvar til implementering af ligebehandlingsdirektivet 2002/73/EF påpegede vi, at vi ikke finder direktivets artikel 8a tilstrækkeligt gennemført. Ifølge 8a skal medlemsstaterne udpege et eller flere organer til fremme, evaluering og overvågning af, samt til støtte for ligebehandling af kvinder og mænd uden forskelsbehandling på grund af køn. Vi mener, at det eksisterende Ligestillingsnævn skal tilføres ressourcer for i fuldt omfang at leve op til sin rolle. Endvidere ønsker vi oprettet et uafhængigt Videnscenter om Ligestilling, der gennem indsamling og formidling af viden kan kvalificere udviklingen af ligestillingspolitikken i Danmark.

EU's ligestillingsdirektiv (2004/13/EF)

Kvinderådet beklager, at ligestillingsdirektivet blev så snævert, som tilfældet er. Vi mener, at der er behov for et bredere direktiv omfattende samme områder som CEDAW (FNs kvindekonvention).

Kvinderådet har med tilfredshed noteret sig forslaget om en Gender Equality Pact, bl.a. foreslået af Danmark, og vi ser frem til at blive inddraget i de videre drøftelser om fremme af kønsligestilling i EU.

Med venlig hilsen

Randi Iversen
Forkvinde

Kvinderådet, Niels Hemmingsens Gade 10, postboks 1069, 1008 K, tlf.33 12 80 87
e-mail kvr@kvinderaad.dk

HK

3F

41

120

Folketinget
Det Politisk-Økonomiske Udvalg
Christiansborg
1240 København K

Telefon: 33 13 41 00
Telefax: 33 13 41 01
E-mail: mk@folketinget.dk
www.folketinget.dk

Henvendelse på baggrund af høring om ligestilling og ikke-forskelsbehandling

Beskæftigelsesministeriet har den 13. marts 2006 sendt et notat om lovgivning om ligestilling og ikke-forskelsbehandling i høring. Høringen udspringer af Det Politisk-Økonomiske Udvalgs spørgsmål 39 til ligestillingsministeren. LO har på vegne af medlemsorganisationerne sendt et høringssvar til Beskæftigelsesministeriet den 11. maj 2006. LO peger på en række uoverensstemmelser mellem EU-lovgivningens krav og den danske gennemførelse.

HK/Danmark støtter LO's synspunkter. Men da høringen har en meget bred og åben karakter, ønsker HK/Danmark at komme med nogle supplerende og uddybende bemærkninger.

Oprettelse af et Ligestillingsudvalg i Folketinget

HK har noteret, at der med B 83 er stillet forslag om at oprette et Ligestillingsudvalg i Folketinget. HK støtter dette forslag. Der mangler et samlet fokus i Folketinget på ligestilling, og det vil et Ligestillingsudvalg bidrage til at rette op på.

Bl.a. vil det sikre, at større tværgående initiativer (Velfærdskommissionens rapport, kommunalreform mv.) bliver behandlet ud fra et ligestillingssynspunkt.

Ligestillingsudvalgets arbejde skal tilrettelægges, så det støtter bestræbelserne på at mainstream lovgivningen og dens gennemførelse.

Ligestillingsudvalget bør kunne bidrage til, at ligestillingsvurderinger af lovforslag bliver bedre og mere omfattende end i dag.

Oprettelse af et Ligestillingsudvalg kræver alene en ændring af Folketingets forretningsorden, men vil medvirke til at fremme ligestillingen i dansk lovgivning.

Direktiver om ligestilling og ikke-forskelsbehandling indeholder normalt en bestemmelse om beskyttelse mod repressalier (også kaldet viktimisering).

Disse bestemmelser synes overvejende gennemført for svagt og dermed EU-stridigt.

Med lov nr. 1385 af 21. december 2005, der gennemførte en ændring af ligebehandlingsdirektivet 2002/73/EF, lykkedes det at sikre en bedre lovtekst. Selv om teksten burde have været endnu tydeligere, så åbner den for beskyttelse af ikke bare klageren, men også personer, der f.eks. aflægger vidneudsagn eller på anden måde støtter klageren.

Desværre er den samme beskyttelse ikke sikret på tilsvarende måde i anden dansk lovgivning. Det ses, hvis man sammenligner formuleringerne i den nye lov nr. 1385 af 21. december 2005 (= A) og Lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet mv., jf. lovbekendtgørelse nr. 31 af 12. januar 2005 (= B):

(A) § 15, stk. 1: "*En lønmodtager, herunder lønmodtagerrepræsentant, der afskediges eller udsættes for anden ufordelagtig behandling eller følge, fordi der er fremsat krav om ligebehandling efter §§ 2-4, skal tilkendes en godtgørelse fra arbejdsgiveren.*"

(B) § 7, stk. 2: "*En person, der udsættes for ufordelagtig behandling eller følge, fordi denne har fremsat krav om ligebehandling efter §§ 2-4, kan tilkendes en godtgørelse.*"

Ifølge (B) kan godtgørelse alene tilkendes klageren, mens (A) åbner mulighed for, at f.eks. også vidner kan omfattes.

Det siger sig selv, at der ikke opnås en effektiv beskyttelse, hvis vidner omkostningsfrit kan udsættes for repressalier. Lovgivningsbestemmelser om beskyttelse mod viktimisering bør rettes til, der hvor det er nødvendigt for at sikre den effektive beskyttelse, som EU-retten kræver. Det skal klart fremgå, at ikke-beskyttelsen ikke kun omfatter klageren.

Oprettelse af et Videncenter for Ligestilling

Det er HK/Danmark's opfattelse, at Danmark savner en slagkraftig institution, der kan opsamle og sprede viden om kønsligestilling. Det kan sikres ved at oprette et Videncenter for Ligestilling, der bl.a. skal have til opgave at fremme, analysere og overvåge ligestillingen i Danmark. Centeret bør sikres tilstrækkelige ressourcer og oprettes ved lov.

Effektiv gennemførelse af ligelønsprincippet

Ligelønsdirektivets (75/117/EF) artikel 6 pålægger medlemsstaterne at træffe nødvendige foranstaltninger for at sikre gennemførelsen af ligelønsprincippet og drage omsorg for, at der findes effektive midler, der gør det muligt at påse, at dette princip overholdes. Dette effektivitetsprincip indebærer, at det ikke må gøres praktisk umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt at håndhæve sine ligelønsrettigheder.

Dette effektivitetsprincip er ikke implementeret i den danske ligelønslov i dag. Regeringens forslag til ændring af ligelønsloven (L 99) vil heller ikke sikre lønmodtagerne mulighed for at kontrollere, om ligelønsprincippet er overholdt.

Det er HK's opfattelse, at virksomhederne skal forpligtes til at give sine ansatte reel mulighed for at kontrollere, om deres individuelle løn er i overensstemmelse med ligelønsprincippet. Denne kontrol skal muliggøres ved, at de ansatte får adgang til lønoplysninger og virksomhedens kriterier for lønfastsættelse.

MSI

3

123

For uddybende synspunkter se LO's hørings svar (L 99, bilag 1) og henvendelse fra HK/Danmark og 3F (L 99, bilag 8).

Fremme af dialog med arbejdsmarkedets parter og deres aktive arbejde for ligestilling mv.

Det er HK's vurdering, at artikel 8b i direktiv 2002/73/EF (ændringsdirektivet til ligebehandlingsdirektivet) skal gennemføres i dansk lovgivning. Artiklen forpligter medlemsstaten til på passende måde at fremme arbejdsmarkedets parters dialog og aktive arbejde til fremme af ligestilling. Beskæftigelsesministeriet har udtalt, at der ikke er tradition for at lovimplementere denne type regler, og det er heller ikke sket i de øvrige love om forskelsbehandling, hvor underliggende direktiver har tilsvarende bestemmelser.

HK deler ikke synspunktet og mener, at direktiverne med disse artikler tydeliggør og forstærker arbejdsmarkedets parter rolle. Der skal derfor gennemføres regler, som præciserer samspillet og arbejdsdelingen mellem staten og parterne i arbejdet med at fremme ligestilling. Derved har alle aktører bedre mulighed for at tilrettelægge deres arbejde, og der er mere åbenhed og bedre påvirkningsmulighed med henblik på at fremme ligestilling.

Et tilsvarende synspunkt kan anføres vedrørende forskelsbehandlingsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 31 af 12. januar 2005.

Forbud mod forskelsbehandling på grund af alder: betingelsesløs afskedigelse af 65-årige er næppe lovlig

Forskelsbehandlingslovens § 5a, stk. 4, jf. lovbekendtgørelse nr. 31 af 12. januar 2005, åbner mulighed for betingelsesløst at afskedige ansatte, der fylder 65 år.

Efter EU-Domstolens afgørelse i Mangold-sagen (Sag C 144/04) er det yderst tvivlsomt, om det er i overensstemmelse med beskæftigelsesdirektivet (2002/78/EF). Dommen slog fast, at direktivets artikel 6 er til hinder for en (tysk) lovgivning, som betingelsesløst undtog arbejdstagere over 52 år fra en lovgivning, som forbyder indgåelse af tidsbegrænsede kontrakter uden objektiv grund.

Ny lovgivning vedrørende unge under 18 år er for vidtgående

HK/Danmark kunne ikke støtte den nye lovgivning, der undtager unge under 18 år fra forbudet om forskelsbehandling på grund af alder (Lov nr. 240 af 27. mart 2006).

Det er vores opfattelse, at ubetingede overenskomstbestemmelser om lav løn til unge er i strid med beskæftigelsesdirektivet (2002/78/EF).

Der skal være proportionalitet mellem lønniveau og de begrænsede opgaver, den unge beskæftiges med. Den lave løn skal kunne begrundes med arbejdsmiljøhensyn, uddannelseshensyn e.l., jf. direktivets artikel 6. Med Mangold-sagen, jf. ovenfor, er dette synspunkt blevet yderligere underbygget.

Delt bevisbyrde i afskedigelsessager, der vedrører fravær af særlige familiemæssige årsager

Ifølge § 4 i den nye lov om ret til fravær af særlige familiemæssige årsager (lov nr. 223 af 22. marts 2006) må en arbejdsgiver ikke afskedige en lønmodtager, fordi denne har fremsat krav om udnyttelse af retten til fravær, udnytter retten til fravær eller har været fraværende efter bestemmelserne i denne lov.

Afskediges en lønmodtager i strid hermed, har denne krav på en godtgørelse fra arbejdsgiveren.

351

✓

125

Men det vil kunne være vanskeligt for lønmodtageren at bevise, at afskedigelsen faktisk finder sted af de grunde, der nævnes i § 4.

Som det kendes fra lovgivningen om ligestilling og ikke-forskelsbehandling, bør bevisbyrden indrettes, således at den svage part sikres en effektiv beskyttelse. Der bør derfor indføres delt bevisbyrde i sager efter § 4.

Bedre håndhævelse af forbudet mod etnisk forskelsbehandling

Klagekomitéen for Etnisk Ligebehandling blev oprettet i 2003 under Institut for Menneskerettigheder med grundlag i lov nr. 374 af 28. maj 2003 om etnisk ligebehandling.

Formålet er at sikre en let og hurtig adgang til at få behandlet sager om forskelsbehandling ud fra race eller etnisk oprindelse.

Det er dog tvivlsomt, om Klagekomitéen har tilstrækkelige beføjelser til at løse opgaven. Der bevilges kun fri proces i få tilfælde, og Klagekomitéen finder selv, at lovgrundlaget er for snærende og bør justeres, således at der sikres friere adgang til at indstille en klager til fri proces.¹

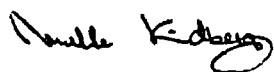
HK/Danmark er enig i dette og vil generelt pege på, at det er tvivlsomt, om den danske håndhævelse af forbudet mod etnisk forskelsbehandling er i overensstemmelse med EU-retten.

På kønsligestillingsområdet sikres en bedre håndhævelse end på det etniske område (eksempelvis ret til gratis inkasso via Kammeradvokaten i tilfælde, hvor Ligestillingsnævnet har tilkendt klager en godtgørelse, men hvor den indklagede ikke vil betale).

Det er næppe i overensstemmelse med det såkaldte ækvivalensprincip, der groft sagt siger, at medlemsstaterne ikke må sikre EU-baserede krav (her etnisk ligebehandling) ringere end krav (her kønsligestilling) i national ret.²

Etnisk ligebehandling er i stigende grad et væsentligt samfundspolitisk anliggende, og hertil kommer, at en forbedret håndhævelse kan være EU-retligt nødvendig. HK skal derfor opfordre til, at lovgrundlaget for Klagekomitéen revideres med henblik på at sikre bedre håndhævelse. En friere adgang til at indstille klager til fri proces er ét forslag, men andre udvidede beføjelser må også overvejes. Et nyt og styrket klageorgan bør have beføjelser, der svarer til Ligestillingsnævnets.

Venlig hilsen
HK/Danmark

Mette Kindberg

¹ Forslaget vedrørende fri proces findes i Klagekomitéens årsberetning for 2005, s. 5.

² Jf. Andersen, Nielsen og Precht: "Ligestillingslovene", bd. 1, 5. udgave (2005), s. 280-82.

1 251

2

127

Folketinget
Politisk Økonomisk Udvalg
Christiansborg
1240 København K.

Høring om notat om lovgivning om ligestilling og ikke-forskelsbehandling.

Ved skrivelse af 13. marts 2006 har Beskæftigelsesministeriet sendt ovennævnte notat til høring hos en række organisationer, herunder LO. På vegne af LO's medlemsorganisationer har LO den 11. maj fremsendt besvarelse, der i kort form fremhæver de punkter, hvor der er en åbenlys uoverensstemmelse mellem den EU-retlige regulering af ligebehandlings- og ligelønsdirektivet og den danske implementering heraf.

3F ønsker at forholde sig lidt bredere til Ligestillingsafdelingens notat om lovgivning om ligestilling og ikke-forskelsbehandling. Derfor denne supplerende henvendelse.

Etnisk ligebehandling

Klagekomitéen for Etnisk Ligebehandling

Klagekomitéen for Etnisk Ligebehandling har ikke den gennemslagskraft, som er nødvendig. Blandt andet betyder komiteens manglende mulighed for at afhøre vidner, at komitéen alene kan afgøre sager, hvor der foreligger en tilståelse eller hvor der ellers ikke er tvivl om sagens fakta. Komiteen har efter Institut for Menneskerettigheders oplysninger, alene anbefalet fri proces i 6 ud af 142 sager, den har haft under behandling siden sin etablering i 2003. Dette lille tal skal ikke anses for at være udtryk for, at der ikke har været tale om diskrimination i andre af de modtagne klager, men bevidner alene, at komitéen har et mandat der er for snævert. Der henvises i denne forbindelse til Institut for Menneskerettigheders udtalelse til Integrationsministeriet til brug for ministeriets besvarelse af Kommissionens henvendelse af 12. maj 2005, om anvendelsen af direktiv 2000/43/EF om ligebehandling af alle uanset race eller etnisk oprindelse.

Til sikring af en effektiv klageadgang, som beskrevet i direktivet om ligebehandling mht. beskæftigelse og erhverv artikel 9, bør der oprettes et klageorgan med kompetence til, at træffe endelige administrative afgørelser og udmåle godtgørelse. Et organ med kompetencer svarende til dem Ligestillingsnævnet har, er nødvendigt.

Udover at sikre ofre for diskrimination på arbejdsmarkedet en hurtig og effektiv adgang til at få deres sag behandlet, vil oprettelsen af et diskriminationsklageorgan med afgørelseskompetence have andre fordele. For det første vil man kunne opnå en præventiv effekt, og for det andet vil et klageorgan, der har mulighed for at gå til bunds i sagerne, producere viden om omfanget og karakteren af diskrimination på

arbejdsmarkedet, hvilket vil være et samfundsnyttigt instrument til påvisning af eksistensen og afdækning af behovet for eventuelle nye indsatser.

Dialog med NGO'ere samt beskyttelsesniveauet

I artikel 14 i direktivet, opfordres medlemsstaterne til at indgå dialog med NGO'ere, og direktivets artikel 8, stk. 2, foreskriver, at direktivernes gennemførelse ikke må lede til en svækkelse af beskyttelsesniveauet, der ligger forud for gennemførelsen.

Regeringens fratagelse af økonomisk støtte til DRC - som på EU niveau blev anset for at være et specialiseret antidiskriminationsorgan, (jf. rapporten "Specialised bodies to promote equality and/or combat discrimination" udarbejdet af PLS Rambøll Management for Kommissionen og udgivet i maj 2002), samt MS og Dansk flygtningehjælp såvel som til andre danske NGO'ere samt nedlukningen af Nævnet for Etnisk Ligestilling, har reelt ført til en svækkelse af beskyttelsesniveauet. Støtten samt en styrkelse af samarbejdet med NGO'erne bør genetableres.

Ligeløn

Erstatningsloft

Som direktiv 76/2007/EØF ser ud efter ændringerne i direktiv 2002/73/EF bestemmes det i artikel 6, stk. 2:

"2. Medlemsstaterne indfører i deres nationale retsorden de nødvendige bestemmelser for at sikre en reel og effektiv erstatning eller godtgørelse efter medlemsstatens afgørelse for tab og skader, der er påført en person som følge af forskelsbehandling i strid med artikel 3, således at det har en præventiv virkning og står i et rimeligt forhold til det tab, den pågældende har lidt. En sådan erstatning eller godtgørelse kan ikke begrænses til et på forhånd fastsat maksimum, medmindre arbejdsgiveren kan bevise, at den eneste skade, som en ansøger til et job har lidt som følge af forskelsbehandling i dette direktivs betydning er, at den pågældendes ansøgning ikke er blevet behandlet."

Som det fremgår af det citerede, omfatter direktivets krav om effektiv og præventiv erstatning forskelsbehandling i strid med direktivets artikel 3. Det samme gælder kravet om ophævelse af eventuelle lofter for erstatning.

I det ændrede direktivs artikel 3, stk. 1 bestemmes det:

"1. Anvendelse af princippet om ligebehandling betyder, at der i den offentlige eller den private sektor, herunder offentlige organer, ikke må finde direkte eller indirekte forskelsbehandling sted på grund af køn, for så vidt angår:

a) vilkårene for adgang til lønnet beskæftigelse, udøvelse af selvstændig erhvervsvirksomhed og erhvervsmæssig beskæftigelse, herunder udvælgelseskriterier og ansættelsesvilkår, uanset branche og uanset niveau i erhvervshierarkiet, herunder i henseende til forfremmelse

b) adgang til alle typer af og niveauer for erhvervsvejledning, erhvervsuddannelse, erhvervsmæssig videreuddannelse og omskoling, herunder praktisk arbejds erfaring

c) ansættelses- og arbejdsvilkår, herunder afskedigelse, samt løn, som omhandlet i direktiv 75/117/EØF

d) medlemskab af og deltagelse i en arbejdstager- eller arbejdsgiverorganisation eller en organisation, hvis medlemmer udøver et bestemt erhverv, herunder de fordele, sådanne organisationer giver medlemmerne." (min fremhævelse)

Som princippet om ligebehandling defineres i artikel 3, omfatter det også ligeløn. Dette medfører, at kravene i artikel 6, stk. 2 ikke kun har relevans for ligebehandlingsloven men tillige ligelønsloven. Det bliver dermed nødvendigt at ændre ligelønsloven på to punkter:

- Loftet for erstatning i ligelønslovens § 3, stk. 3 skal fjernes (se artikel 6, stk. 2, 2. pkt.)
- Der skal indføres en bestemmelse om godtgørelse svarende til ligebehandlingslovens § 14.

Er en arbejdstager blevet underbetalt i strid med ligelønsloven, har hun, som loven er formuleret i dag, krav på forskellen mellem hendes og sammenligningspersonens løn jf. lovens § 2. Loven hjemler ikke mulighed for godtgørelse her ud over.

Erstatningen i henhold til den nuværende ligelønslov har ikke præventiv effekt, eftersom arbejdsgiver ved en tabt sag alene kan blive forpligtet til at betale sagsøgeren ligeløn. Han bliver således lige hårdt ramt, uanset om han overholder loven fra starten eller senere bliver dømt til at overholde loven.

Artikel 6, stk. 2 i direktivet som citeret ovenfor stiller krav om reel og effektiv erstatning med præventiv virkning. Navnlig kravet om præventiv virkning medfører, at også ligelønsloven må ændres så loven giver mulighed for at ikende en godtgørelse til den underbetalte arbejdstager ud over erstatning for lønforskellen.

Tilskyndelse til implementering af ligestilling

Direktivets artikel 8b skal sikre et aktivt arbejde med ligestilling på det danske arbejdsmarked. Ministeren skal respektere parternes autonomi - et grundlæggende princip for reguleringen af arbejdsmarkedet. Respekten for parternes selvforvaltning har betydning for, hvorledes ministeren skal leve op til sine forpligtelser i henhold til direktivet, men det fritager ikke ministeren for disse forpligtelser.

I henhold til artikel 8b, 1 stk. 1 skal ministeren tilskynde til dialog om ligestilling mellem arbejdsmarkedets parter samt tilskynde til konkrete tiltag i forbindelse med dialogen.

I henhold til artikel 8b, 1. stk. 2 skal ministeren tilskynde parterne til at indarbejde regler om ligestilling og ligeløn i overenskomsterne. Også hvor staten selv er arbejdsgiver.

Artikel 8b, stk. 3 pålægger ministeren at tilskynde arbejdsgiverne til på organiseret og systematisk vis at fremme ligestilling på arbejdspladsen.

Endelig pålægger artikel 8b, stk. 4 regeringen at tilskynde arbejdsgiverne til at udarbejde information om ligestilling til arbejdstagerne. Informationen skal vedrøre situationen på den konkrete virksomhed.

I sit svar på spørgsmål nr. 5 i forbindelse med indarbejdelsen af mainstreamingdirektivet afviste ministeren at tage tiltag som krævet i artikel 8b.

Arbejdsvurderingssystemer

Ligelønsreglernes adressater er først og fremmest arbejdsgivere og arbejdstagere. Staten pålægges derfor at viderebefordre reglerne enten ved henstilling, som det er tilfældet med ILO-konvention nr. 100 eller ved lov, som det er tilfældet med EF-traktatens art. 141 og direktiv 75/117. Statens forpligtelse stopper imidlertid ikke der. Staten har også en ikke klart defineret pligt til aktivt at arbejde for ligeløn. EF-traktatens art. 141 indeholder et krav om, at medlemsstaterne skal gennemføre ligelønnen.

130
1

I år 2001 fik Arbejdsministeriet udarbejdet en undersøgelse af jobvurdering som et middel til opnåelse af ligeløn, herunder om jobvurdering kan bruges som et middel til at opnå ligeløn på områder, der er kendetegnet ved, at mænd og kvinder ikke laver samme arbejde.

Rapporten konkluderede, at tværgående kønsneutrale jobvurderinger sammen med statistisk materiale vil kunne give en bedre forståelse af, hvordan forskellene mellem kvinders og mænds lønninger opstår, og navnlig hvordan disse forskelle opstår på tværs af sektorer og brancher. Bevidsthed om disse forhold er nødvendig, for at der kan ske en væsentlig reduktion af løngabet. Rapporten anbefalede derfor, at der arbejdes videre med, hvordan kønsneutral jobvurdering kan indføres på danske arbejdspladser. Beskæftigelsesministeriet har alene gjort nogle meget spage forsøg i den retning.

Beskæftigelsesministeriet må forpligtes til aktivt at fremme anvendelsen af kønsneutral arbejdsvurdering på det danske arbejdsmarked. Der bør indarbejdes et krav i lovgivningen om, at arbejdsvurderingssystemer af alle typer indrettes så de udelukker forskelsbehandling på grund af køn.

Arbejdsmarkedets opsplitning på køn forringer virksomhedernes rekrutteringsgrundlag, øger risikoen for flaskehalsproblemer, er et stort talentspild, og udgør dermed den vigtigste kilde til uligeløn. Så tydeligt beskrives tabene ved et kønsopdelt arbejdsmarked i regeringens redegørelse "Kvinder og mænds uddannelse og job".

8 specialkonsulenter i Aalborg, skal altså være den akse, som skal løfte byrden at gøre noget ved det kønsopdelte arbejdsmarked, i forhold til den samlede beskæftigelsesindsats i de nye kommuners jobcentre. Uden mandat og kompetence, uden forankring i Arbejdsmarkedsstyrelsen og kobling til den overordnede arbejdsmarkedspolitiske indsats i Danmark. Det er ikke godt nok.

Lønoplysninger

I ligelønsdirektivets artikel 6 bestemmes det:

"Medlemsstaterne træffer i overensstemmelse med deres nationale forhold og deres retssystemer de nødvendige foranstaltninger for at sikre gennemførelsen af ligelønsprincippet. De drager omsorg for, at der findes effektive midler, der gør det muligt at påse, at dette princip overholdes."

Det er usikkert hvorledes denne bestemmelse skal tolkes. Det er dog vigtigt at være opmærksom på, at EU-retten er dynamisk, samt at kravene til medlemslandenes lovgivning skærpes med tiden.

I bestemmelsen kræves det, at der findes effektive midler, der gør det muligt at påse, at ligelønsprincippet overholdes. Bestemmelsen sikrer selvfølgelig arbejdstager en mulighed for at indbringe en ligelønssag for domstolene eller faglig voldgift. Det ligger imidlertid lige for at tolke bestemmelsen således, at arbejdstageren også uden at anlægge retssag skal have mulighed for at påse, at hun får ligeløn. En sådan tolkning må føre til, at arbejdstager i en eller anden form må have ret til at få adgang til oplysninger om virksomhedens lønfastsættelse samt om nødvendigt sine kollegers lønoplysninger.

Det er tvivlsomt, om lovforslaget om lønstatistik med alle sine begrænsninger sikrer Danmarks overholdelse af ligelønsdirektivets artikel 6. Under alle omstændigheder er forslaget ganske uegnet til at sikre overvågning af og arbejde frem imod at sikre lige løn for arbejde af samme værdi.

131

Evaluering, overvågning og kvalificering

Uafhængigt videnscenter

Lov om ligestilling af kvinder og mænd rummer en række bestemmelser der skal fremme ligestillingen.

Det gælder kapitel 3 om offentlige myndigheders forpligtelse til at mainstreame deres arbejde og om redegørelser for ligestilling. Og det gælder kapitel 4 om kønssammensætningen i offentlige udvalg, kommissioner og lign. Nu også udvidet med det kommunale og regionale niveau.

Disse bestemmelser taler i sig selv for, at der (gen)etableres et uafhængigt videnscenter, med ombudslydende mandat. Af direktiv 73/2002 (mainstreamingdirektivet) fremgår det:

"8a, 1. Medlemsstaterne udpeger et eller flere organer til fremme, evaluering og overvågning af, samt til støtte for ligebehandling af kvinder og mænd uden forskelsbehandling på grund af køn. Sådanne organer kan indgå som en del af institutioner, der på nationalt plan har til opgave at forsvare menneskerettighederne eller beskytte enkeltpersoners rettigheder.

2. Medlemsstaterne sikrer, at disse organer også har kompetence til:

- a) at bistå ofre for forskelsbehandling i forbindelse med deres klager over forskelsbehandling, uden at det berører de rettigheder, ofrene, foreningerne, organisationerne og andre juridiske personer, jf. artikel 6, stk. 3, har*
- b) foretage uafhængige undersøgelser af forskelsbehandling*
- c) offentliggøre rapporter og fremsætte henstillinger om spørgsmål vedrørende forskelsbehandling."*

I forbindelse med indarbejdelsen af direktivet valgte ministeren ikke at oprette et nyt evaluerings- og overvågningsorgan, men pegede i stedet på, at der allerede eksisterer en række institutioner, der kan opfylde funktionen. De eksisterende institutioner kan imidlertid ikke opfylde den rolle, som organet i 8a er tiltænkt. Der bør snarest muligt oprettes et egentligt ombudsorgan til opfyldelse af kravet i artikel 8a.

Kulegravning og sammenskrivning

Der bør nedsættes en kommission til udredning af ligestillings- og ikke-diskriminationsområdet samt navnlig til udarbejdelse af en samlet ligestillings- og ikke-diskriminationslovgivning. Inspiration kan hentes i det omfattende udredningsarbejde, der er pågået de seneste 15 år i Sverige herunder den nyligt fremlagte SOU 2006:22, "En sammanhållen diskrimineringslagstiftning"

Udvalg

Der er tidligere fremsat forslag til nedsættelse af et ligestillingsudvalg på linie med de øvrige af Folketingets stående udvalg. I dag er ligestillingsforslag henvist til behandling i mange forskellige Folketingsudvalg. Hermed bliver der tale om en fragmenteret behandling af ligestillingsspørgsmålene, som gør det vanskeligt for de involverede medlemmer at erhverve sig den faglige dybde og indsigt i ligestillingsforholdene såvel her i landet som i udlandet. Nedsættelse af udvalget vil derfor give mulighed for at skabe et fokuseret og samlet overblik over ligestillingsområdet.

151

132

Mainstreaming

Offentlige myndigheder skal inden for deres område arbejde for ligestilling og indarbejde ligestilling i al planlægning og forvaltning. Således § 4 i Lov om ligestilling mellem mænd og kvinder. Denne mainstreamingforpligtelse opfyldes kun i meget ringe grad. Det er nødvendigt at prioritere yderligere ressourcer til at kvalificere mainstreamingarbejdet i Danmark. Blandt andet kan peges på en nødvendig efteruddannelse af etatens embedsfolk på den ene side og sanktionsmuligheder for manglende efterlevelse af lovens bogstav på den anden side.

Aldersdiskriminering

Forbuddet mod aldersdiskriminering på arbejdsmarkedet bliver tilsyneladende kun respekteret i ringe grad. En effektiv overholdelse bør sikres eventuelt ved oprettelse af en ombudsfunktion.

Den netop vedtagne Lov om ændring af lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet m.v. gør det atter muligt at fyre unge under 18. Lovændringen er formentlig i strid med EU-retten jf. EF-domstolens dom i C-144/04, Mangold.

Venlig hilsen

Jane Korczak

1281

133
4

Justitsministeriet

251
1

134

Justitsministeriet

Lovafdelingen

Ligestillingsafdelingen
Att.: Kirsten Fastrup
Holmens Kanal 22
1060 København K

Dato: 03.05.2006
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh.: Thomas Tordal-Mortensen
Sagsnr.: 2006-730-0298
Dok.: TTM40135

+ bilag

Ved brev af 6. marts 2006 (J.nr. C.2.6.25) anmodede Ligestillingsafdelingen Justitsministeriet om at sende et notat med en oversigt over EU-lovgivning og dansk lovgivning om ligestilling og ikke-forskelsbehandling i høring hos relevante NGO'er og meddele Ligestillingsafdelingen resultatet af høringen, herunder ministeriets eventuelle bemærkninger til brug for Ligestillingsafdelingens udarbejdelse af svar til det Politisk-Økonomiske Udvalg.

Justitsministeriet kan oplyse, at ministeriet har sendt notatet i høring hos Institut for Menneskerettigheder, Amnesty International, Dokumentations- og Rådgivningscenteret om Racediskrimination, Horesta, Dansk Retspolitisk Forening og Retssikkerhedsfonden med anmodning om udtalelser vedrørende Justitsministeriets lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af race mv.

Justitsministeriet har modtaget svar fra Institut for Menneskerettigheder og fra Dokumentations- og Rådgivningscenteret om Racediskrimination. Kopi af svarene vedlægges.

Institut for Menneskerettigheder har oplyst Justitsministeriet om, at instituttet også er blevet hørt af Ligestillingsafdelingen og har sendt identiske høringssvar til Ligestillingsafdelingen og Justitsministeriet. Instituttets høringssvar indeholder ikke særlige bemærkninger til Justitsministeriets lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af race mv.

Dokumentations- og Rådgivningscenteret om Racediskrimination har bl.a. anført, at Folketinget bør tage spørgsmålet om en inkorporering af FN's menneskeretskonventioner op igen.

Hertil kan Justitsministeriet oplyse, at det tidligere er tilkendegivet overfor Folketinget, at det er regeringens holdning, at FN's menneskeretskonventioner ikke skal inkorporeres i dansk ret, idet dansk ret allerede opfylder kravene i konventionerne, og idet konventionerne allerede i dag anvendes af myndighederne og domstolene.

Dokumentations- og Rådgivningscenteret om Racediskrimination har endvidere anført, at der bør ske en registrering af alle anmeldelser om overtrædelse af lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af race mv., og af antallet af sager som rejses af anklagemyndigheden.

Hertil kan Justitsministeriet oplyse, at ministeriet i samarbejde med Rigsadvokaten vil overveje mulighederne for en tættere overvågning af håndhævelsen af loven.

Med venlig hilsen

Thomas Tordal-Mortensen

Justitsministeriet, Lovafdelingen
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Att.: Christina Toftegaard Nielsen

INSTITUT FOR
MENNESKERETTIGHEDER

STRANDGADE 56 · 1401 KØBENHAVN K
TLF. 32 69 88 88
FAX 32 69 88 00
CENTER@HUMANRIGHTS.DK
WWW.MENNESKERET.DK
WWW.HUMANRIGHTS.DK

Akt.nr. 2

DATE 12.4.2006

J.NR.
540.30/11464

Vedr.: Anmodning om bemærkninger til Ligestillingsafdelingens notat af 24. februar 2006 om lovgivning om ligestilling og ikke-forskelsbehandling

Ved brev af 5. april 2006 har Institut for Menneskerettigheder modtaget ovennævnte anmodning.

Instituttet har gennemgået notatet og kan konstatere, at oversigten over EU-reglerne og dansk lovgivning samt kommende EU regler inden for ligestilling og ikke-forskelsbehandling er fyldestgørende. Instituttet har dog følgende forslag til ændring af den nuværende lovgivning med henblik på at sikre en effektiv beskyttelse mod diskrimination og for at fremme ligebehandling.

1. Generelt forbud mod diskrimination inden og uden for arbejdsmarkedet

Som det fremgår af notatet om lovgivning om ligestilling og ikke-forskelsbehandling, har vi i Danmark en række love, som forbyder diskrimination på grund af henholdsvis alder, handicap, køn, race og etnicitet, religion og tro seksuel orientering og national eller social oprindelse. Den danske lovgivning giver imidlertid ikke lige beskyttelse på de forskellige diskriminationsområder. Forbuddet mod diskrimination på grund af alder, handicap, køn, race og etnicitet, religion og tro samt seksuel orientering og national eller social oprindelse omfatter efter lovgivningen udelukkende arbejdsmarkedet,

Forbuddet mod diskrimination på grund af køn, race og etnisk oprindelse gælder både inden og uden for arbejdsmarkedet, idet lov om ligestilling af mænd og kvinder omfatter al offentlig forvaltning, erhvervsmæssig og almen virksomhed, mens lov om etnisk ligebehandling omfatter offentlig og privat virksomhed.

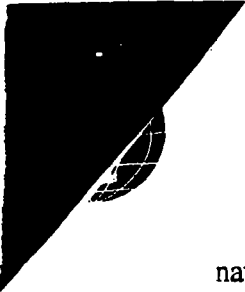
Det følger af Danmarks menneskeretlige forpligtelser, at staten er forpligtet til at afskaffe diskrimination og sikre implementering af ligebehandlingsprincippet i dansk lov og i praksis. Men som det ser ud i dag, er der en række områder, hvor den nugældende lovgivning og administrative praksis kan siges at diskriminere forskellige udsatte grupper i Danmark.

For at sikre effektiv beskyttelse mod diskrimination på grund af alder, handicap, køn, race og etnicitet, religion og tro, seksuel orientering, politisk anskuelse samt

21 APR. 2006 Justitsministeriet
Lovafdelingen

2006 NR. 730 - 0298

137

national eller social oprindelse anbefaler Institut for Menneskerettigheder, at der tillægges en horisontal tilgang til det lovgivningsmæssige forbud mod diskrimination.

En horisontal tilgang indbefatter, at der indføres et generelt forbud mod diskrimination dækkende alle diskriminationsgrunde. Dermed komplementeres det nugældende forbud mod diskrimination uden for arbejdsmarkedet, som i dag udelukkende omfatter køn, race og etnisk oprindelse.

Så længe diskrimination på grund af religion, tro, politisk anskuelse, seksuel orientering, alder, handicap, national eller social oprindelse udelukkende er forbudt inden for arbejdsmarkedet, vil der i Danmark herske en hierarkisering af diskriminationsårsagerne, som signalerer, at disse grunde er mindre væsentlige end diskriminationsfelterne køn, race og etnisk oprindelse.

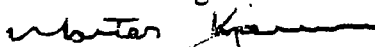
2. Fælles klageadgang

På ikke-diskriminationsområdet findes i Danmark særlige klageorganer på to områder. Det ene er Ligestillingsnævnet, og det andet er Klagekomitéen for Etnisk Ligebehandling ved Institut for Menneskerettigheder. Personer, der vil klage over diskrimination på grund af alder, handicap, religion, tro, seksuel orientering, politisk anskuelse og national eller social oprindelse har således ikke samme klagemuligheder som personer, der oplever diskrimination på grund af køn, race eller etnisk oprindelse.

Det er instituttets holdning, at der er flere forhold, der taler for at have et fælles klageorgan med kompetence til at behandle klager over diskrimination af samtlige grunde. Institutet mener, at et horisontalt klageorgan kan bidrage til at sikre effektiv beskyttelse mod diskrimination og fremme af ligebehandling. Det vil endvidere styrke beskyttelsen af det enkelte individ, der føler sig krænket, idet klageorganet kan bidrage til at skabe bedre viden om diskrimination og til en øget bevidsthed om disse problemstillinger. Herudover kan et fælles klageorgan bidrage til, at borgeren får sin sag behandlet hurtigere og mindre omkostningsfuldt end ved domstolene.

Instituttets anbefaling om etablering af et horisontalt klageorgan skal ses i sammenhæng med anbefalingen om at indføre et generelt forbud mod diskrimination både inden og uden for arbejdsmarkedet.

Med venlig hilsen

Morten Kjærum

Direktør

Resume

DRC har følgende centrale pointer:

DRC har modtaget en høringsanmodning fra Justitsministeriet vedrørende den del af lovgivningen som er hjemmehørende hos dette ministerium. Da vi ikke er blevet hørt af andre ministeriet har DRC valgt at afgive nogle kommentarer i dette høringssvar, som er af mere genrel karakter, udover vores kommentarer til lov om forbud mod forskelsbehandling pga. race m.v.. I forbindelse med lov om etnisk ligebehandling og lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet m.v. vil vi sende konkrete kommentarer direkte til Ligestillingsafdelingen.

DRC finder, at det ville være formålstjeneligt, at Folketinget samlede ligestillingsarbejdet under et udvalg – forløbet af denne høringsrunde synes i sig selv at understrege behovet for at få et samlet overblik over de forskellige regler på området, herunder hvilke NGO'ere som det er relevant at høre.

DRC finder at den nationale lovgivning i vidt omfang er blevet styrket af de fælleseuropæiske og internationale regler som findes på området. Det ville dog være ønskeligt, såfremt det danske Folketing i højere grad selv kom til at spille en aktiv rolle omkring arbejdet med at sikre ligestilling pga. alder, etnicitet, handicap, køn, seksuel orientering eller tro m.v.

DRC har en række konkrete forslag til forbedring af lovgrundlaget, idet beskyttelsen på de forskellige diskriminationsområder er meget forskellig, og der derfor kunne være behov for en større gennemgang forud for et eller flere lovgivningsinitiativ, med det formål at gøre beskyttelsen mod eksempelvis aldersdiskrimination lige så effektiv som beskyttelsen mod etnisk diskrimination og kønsdiskrimination – som d.d. er de områder som har det højeste beskyttelsesniveau.

1. Indledning

Ved skrivelse af d. anmodet Justitsministeriet om en udtalelse fra DRC vedrørende Lov om forbud mod forskelsbehandling pga. race. m.v., senest d. 12 april 2006

Ministeriet har i denne forbindelse henvist til nogle spørgsmål fra Folketinget, samt et notat udarbejdet over forskellige love vedr. ligestilling, herunder ikke mindst love om har tilknytning til EU retten.

DRC skal takke Justitsministeriet for det tilsendte og for anmodningen om at fremkomme med bemærkninger til Lov om forbud mod forskelsbehandling pga. race. m.v.

I det følgende vil der derfor først komme kommentarer til Justitsministeriet ansvarsområde, og derefter kommentarer til nogle generelle områder.

2. Lov om forbud mod forskelsbehandling pga. race. m.v.

Loven er oprindeligt indsat i dansk ret mhp. ratifikation af FN's konvention om afskaffelse af alle former for racediskrimination (RDK), særligt artikel 5, som bl.a. omhandler adgangen til offentligt tilgængelige steder, butikker m.v. Uanset at konventionen ikke stiller krav om gennemførelse af et forbud mod sådan diskrimination i form af straffesanktioner (forbuddet kunne også have været i civilretlig form), valgt man i 1971 at gennemføre loven i en form, så det er op til politi og anklagemyndighed at føre disse sager. Dermed også forklaringen på at denne lov hører hjemme

under justitsministeriets ansvarsområde, i modsætning til de øvrige love som findes på Kønsligestillingsområdet, samt lov om etnisk ligebehandling og lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet (som er civile bestemmelser, bortset fra forbuddet mod diskriminerende stillingsannoncer).

Det fremgår af Danmarks 16/17 periodiske rapport til FN fra juni 2005, at man har et meget begrænset overblik over eventuelle sager på området, idet man alene har kunne identificere 4 sager i perioden 2002 til 2004 (alle fra København). Det fremgår også direkte, at man ikke har oplysninger fra resten af landet.

DRC har bl.a. kendskab til domfældelser fra Ålborg i denne periode og finder allerede af denne grund, at der er behov for en langt bedre registreringss indsats. Både for så vidt angår sager som er blevet rejst af anklagemyndigheden (og har ført eller ikke ført til domfældelse), men også i forhold til eventuelle anmeldelser som er blevet forsøgt indgivet til myndighederne men afvist/opgivet uden videre strafferetlige tiltag.

Dette har i særlig høj grad være problematisk gennem årene i forbindelse med sager om afvisninger ved diskoteker, barer m.v., men kan også tænkes at forekomme i forbindelse med diskrimination på nogle af de andre områder som er beskyttet af lov om forbud mod forskelsbehandling pga. race m.v., eksempelvis i forbindelse med transport, samt lige adgang til bolig, uddannelse m.v.

På baggrund af en helt ny afgørelse fra FN's racediskriminationskomite er netop spørgsmålet om politi/anklagemyndighedens mangelfulde indsats kommet i fokus – i sagen **Mohammed Hassan Gelle (represented by counsel, the Documentation and Advisory Centre on Racial Discrimination) VS. Denmark** af 6. marts 2006 blev det fastslået at Danmark ikke havde sikret overholdelsen af artikel 2, 4 og 6 i FN's konvention til afskaffelse af alle former for racediskrimination (RDK).

Det er i sidste ende Folketingets ansvar, at Danmark overholder de FN konventioner som vi har ratificeret og det er derfor også Folketingets ansvar, at sikre at politi/anklagemyndighed har de fornødne redskaber til at sikre denne overholdelse. Derfor må det som udgangspunkt være afgørende at sikre ressourcer til at skabe sig et overblik over, hvilke sager der måtte findes – herunder både dem som er blevet ført videre til domstolene, men måske i særdeleshed de politianmeldelser, som ikke er blevet fremmet af anklagemyndigheden. Uden disse oplysninger kan hverken Justitsministeriet eller Folketinget på nogen måde påse om Danmark lever op til de internationale forpligtelser vi har påtaget os.

Det bemærkes, at dette område nu også bliver relevant i forbindelse med den EU retlige gennemførelse af kønsligestillings direktivet 2004/113/EF på områder, som går udover arbejdsmarkedet – dvs. bl.a. adgang til offentlige steder, varer og tjenester m.v.

Dette taler for at der sikres et gennemgribende oplysningsgrundlag forud for den forventede gennemførelse, som skal være sket seneste i 2007.

3. Lov om Inkorporering af FN konventioner

I forlængelse af de ovenstående kommentare er det helt centralt, at påpege at Danmark har gennemført den Europæiske Menneskerettighedskonvention ved en indkorporeingslov, samt at et større udvalgsarbejde under Justitsministeriet ført frem til en anbefaling om at inkorporere flere FN konventioner herunder også RDK. Desværre er anbefalingerne fra den meget velunderbyggede betænkning aldrig blevet ført fremlagt som et lovforslag til Folketinget. På baggrund heraf synes

der at være et stort behov for at sikre at Folketinget tager dette spørgsmål frem igen og sikre at ikke kun den europæiske men også den globale dagsorden bliver sikret i en dansk sammenhæng.

4. Samling af ligestillingsindsatsen

DRC finder, at det ville være formålstjeneligt, at Folketinget samlede ligestillingsarbejdet under et udvalg – forløbet af denne høringsrunde synes i sig selv at understrege behovet for at få et samlet overblik over de forskellige regler på området, herunder hvilke NGO'ere som det er relevant at høre.

DRC har i flere omgange oplevet, at myndigheder helt har overset at foretage høringer af NGO'ere (hvor de skulle have gjort det) eller har overset muligheden for at høre DRC, selv om der er tale om lovforslag m.v. som specifikt vedrører vores område. På denne baggrund finder vi det helt afgørende at Folketinget i langt højere grad sikre sig at få de relevante bidrag.

Dette er særlig vigtigt, fordi DRC finder at den nationale lovgivning i vidt omfang er blevet og fremover vil blive styrket af de fælleseuropæiske og internationale regler som findes på området. Det ville dog være ønskeligt, såfremt det danske Folketing i højere grad selv kom til at spille en aktiv rolle omkring arbejdet med at sikre ligestilling pga. alder, etnicitet, handicap, køn, seksuel orientering eller tro m.v.

Der er i dag meget store forskelle på den beskyttelse som tilbydes ofre for diskrimination på de forskellige områder. Der er eksempelvis en langt højere grad af beskyttelse i kraft af Klagenævnet vedrørende kønsligestilling end der er i forbindelse med Klagekomiteen under Institut for Menneskerettigheder, som har et langt svager lovgivningsmæssigt mandat. Endvidere er der områder som alder og handicap, der slet ikke har noget klageorgan, hvor ofre for diskrimination af disse grunde kan henvende sig. Tilsvarende eksempler kan nævnes på en lang række andre områder.

Folketinget bør derfor tage initiativ til, at sikre en mere ensartet beskyttelse, uanset hvilken form for diskrimination man bliver udsat for. Dette skal naturligvis være ud fra princippet om det højeste (og ikke den laveste) fællesnævner for beskyttelsesniveau. Også af denne grund bør der ske en mere samlet og fokuseret indsats fra Folketinget side.

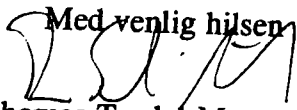
Justitsministeriet
Lovafdelingen

Ligestillingsafdelingen
Holmens Kanal 22
1060 København K

C. 2. 6. 25 - 214
SCN
KF - U4
Dato: 29. maj 2006
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh.: Thomas Tordal-Mortensen
Sagsnr.: 2006-730-0298
Dok.: TTM40157

Hermed videresendes mail fra Retssikkerhedsfonden af 18. maj. Det har desværre ikke været muligt at fremsende mailen elektronisk. Retssikkerhedsfonden er orienteret om videresendelsen.

Med venlig hilsen

Thomas Tordal-Mortensen

142

Randi Graabek

Fra: Retssikkerhedsfonden [post@retssikkerheds-fonden.dk]
Sendt: 18. maj 2006 10:52
Til: Justitsministeriet
Emne: Lovafdelingen - ligestilling
Vedhæftede filer: Peter Pagh kommentar.doc; Brev til JM om forskelsbehandling.doc

Vedhæftet er besvarelsen af Justitsministeriets høring angående ligestilling og ikke-diskrimination bilagt en kommentar fra professor dr.jur. Peter Pagh.

Med venlig hilsen

Ole Espersen

13/5/06

143

Kommentar fra professor dr.jur. Peter Pagh i anledning af høringen om lovgivning om ligestilling og ikke-forskelsbehandling:

Jeg har fem mere principielle bemærkninger.

1. Brugen af klagenævn har efter min opfattelse udviklet sig som en ikke gennemtænkt knopskydning, hvilket i sig selv giver anledning til så mange kompetenceproblemer i relation til den indbyrdes afgrænsning af de mange klagenævns kompetence, at det forekommer retssikkerhedsmæssigt betænkeligt.

2. Det fortjener efter min opfattelse en selvstændig overvejelse, i hvilket omfang klagenævn er en retssikkerhedsmæssig betryggende form i sager, der ikke har karakter af administrativ rekurs, men har karakter af partstvister. Jeg er på det rene med, at dette er sket i mange tilfælde, men det bliver det ikke nødvendigvis bedre af. Og et klagenævn om diskrimination må nødvendigvis få en sådan karakter

3. Det fortjener efter min opfattelse selvstændige overvejelser, om procesformen ved klagenævn på betryggende måde kan afgøre erstatningskrav - i en del tilfælde er en sådan kompetence udtrykkelig afskåret fra klagenævn, i andre tilfælde har man valgt ikke at gøre klagenævns afgørelser om erstatning eksigible - og så vidt jeg hurtigt erindrer, er det kun i relation til offentlige myndigheder, at erstatningskrav er gjort eksigible.

4. Efter min opfattelse er det en fejl, at det ikke samtidigt med domstolsreformen er overvejet, i hvilket omfang domstolene bør indgå i en løsning af det nuværende uoverskuelige klagesystem. Problemet er, at der på bl.a. forbrugerområdet, miljøområdet og i relation til etniske minoriteter fra EU og internationale aftaler er et udtrykkeligt krav om billig og let og adgang til uafhængig prøvelse - og at der tilsvarende nationalt på alle mulige områder popper krav op om klageadgang - idet domstolene opleves som en næsten uovervindelig og meget dyr skranke. På en række områder med Klagenævnet for Udbud som et af de mere ekstreme, har det betydet, at advokatregningerne langt overstiger en almindelig byretssag. Tilsvarende vil der også på den offentlige omkostningsside kunne rejses berettiget tvivl om, at klagenævnene skulle være billigere end domstolene - i en del tilfælde synes det næsten at forholde sig omvendt.

5. Jeg vil ikke med det anførte afvise, at klagenævn i nogle tilfælde er en velvalgt procesform - men som det fungerer nu, er det efter min opfattelse uheldig for både klagende borgere (der ikke altid ved, hvem de skal klage til), for både klager og de der er forpligtet af klagenævns afgørelser (som ikke altid har en betryggende oplysning).

Så mere konkret er jeg ikke overbevist om, at et nyt klagenævn er den rette løsning.

Med venlig hilsen
Peter

Justitsministeriet
Lovafdelingen
Slotsholmen 10
1240 København K

Ref.: dok raj 400208

I skrivelse af 5.april 2006 anmodede Justitsministeriet om en udtalelse vedrørende lovgivningen om forbuddet mod forskelsbehandling pga. race mv. Anmodningen har sit grundlag i et ønske fra Folketinget om en oversigt over dansk lovgivning om ligebehandling generelt.

Retssikkerhedsfonden har ingen bemærkninger til den nævnte lov med henblik på eventuelle enkeltstående ændringer af denne.

Deltagere i fondens Forum for retssikkerhed har imidlertid rejst nogle principielle spørgsmål. Disse skal ses på den baggrund, at de forskellige dele af lovgivningen vedrørende forbuddet mod diskrimination og sikring af ligebehandling er gennemført på forskellige tidspunkter og med forskellig baggrund. Nogle er gennemført på basis af FN forpligtelser, andre baseret på vedtagelser i EU og andre igen på rent nationalt grundlag. I nogle tilfælde er der knyttet klageorganer til lovgivningen, mens dette ikke er tilfældet i andre. Undertiden kan det være vanskeligt, for dem der ønsker at benytte sig af lovgivningen, at erhverve en sikker orientering om, hvilket organ der er kompetent ("eller mest kompetent"). Netop fordi det er personer, der ofte er uden noget stærkere netværk i landet, er det væsentligt, at der er klarhed på disse områder, og at de retsmidler, der står til rådighed, er effektive. Det er på denne baggrund, at vi anser en stykvis revision af enkeltdele af lovgivningen for mindre hensigtsmæssig, hvorimod et generelt arbejde med henblik på klargøring og harmonisering utvivlsomt vil være formålstjenligt.

En af deltagerne, professor dr.jur. Peter Pagh, har givet udtryk for, at der i et vist omfang har været tale om en ikke-gennemtænkt knopskydning af klagenævn, og at der ikke altid er foregået tilstrækkelig dybtgående overvejelser om, hvorvidt disse er egnede til brug i sager, der ikke har

Fondens formål:

Retssikkerhedsfonden er almennyttig. Dens formål er at fremme viden om samt forståelse og respekt for retsstatsprincippernes betydning for den demokratiske stat. Dette skal ske blandt andet ved at støtte og inspirere til forskning og formidling, afholdelse af seminarer m.v.

Der er i fondens regi etableret et "Forum for retssikkerhed", hvori der udveksles erfaringer vedrørende udviklinger inden for aktuelle retssikkerhedsområder. Der søges tilrettelagt en indsats på forskellige områder blandt andet ved udarbejdelse af beskrivelser af udviklingen og diskussioner om dens mulige implikationer for væsentlige retssikkerhedsspørgsmål. Såvel Forum for retssikkerhed som Retssikkerhedsfonden kan tage aktuelle emner op med politikere og myndigheder.

Nybrogade 8
1203 København K

Tlf.: 33 15 30 70
Fax.: 33 15 30 61
Mail:
post@retssikkerheds-fonden.dk

Dato: 4.05.2006
Navn: Ole Espersen
Side 1 af 3

Fondens bestyrelse:

Professor em. dr. jur. (formand)
Ole Espersen ●
Professor Vagn Greve ●
Advokat Christian Harlang ●
Landsdommer
Holger Kallehaug ●
Seniorkonsulent, cand. jur.
Lars Adam Rehof ●
Cand. mag. lic. jur.
Preben Wilhjelm ●

Medlemmer af Forum for retssikkerhed:

Professor
Lennart Lyngge Andersen ●
Professor dr. jur.
Flemming Balvig ●
Adjunkt ph.d. Thomas Elholm ●
Advokat Bjørn Elmquist ●
Fængselsinspektør H. J. Engbo ●
Professor em. dr. jur. (formand)
Ole Espersen ●
Professor Vagn Greve ●
Professor dr. jur.
Jens Vedsted Hansen ●
Advokat Christian Harlang ●
Professor dr. med. Niels Høiby ●
Advokat Thorkild Høyer ●
Dr. med. Torben Ishøj ●
Landsdommer
Holger Kallehaug ●
Professor Ole Krarup ●
Tidligere byretspræsident
Claus Larsen ●
Advokat Helle Lokdam ●
Professor dr. phil. Anker Brink Lund ●
Professor Brian Patrick McGuire ●
Professor dr. jur. Peter Pagh ●
Cand. jur. Ulrich Horst Petersen ●
Seniorkonsulent, cand. jur.
Lars Adam Rehof ●
Overlæge Bente Rich ●
Juridisk konsulent, cand. jur.
Therese Rytter ●
Statsautoriseret revisor
Lars Skovgaard-Sørensen ●
Professor Eva Smith ●
Advokat Tyge Trier ●
Professor Per Ole Tråskmann ●
Cand. mag. lic. jur.
Preben Wilhjelm ●
Specialkonsulent,
Mandana Zarrehparvar ●

211

145

Retssikkerhedsfonden

Forum for retssikkerhed

karakter af administrativ rekurs, men af partstvister. Professor Pagh rejser også spørgsmålet om, hvorvidt processformen ved klagenævn på betryggende måde kan afgøre erstatningskrav. Professor Pagh's udtalelse vedlægges til orientering.

Andre deltagere er ikke uenige i disse betragtninger men finder på den anden side, at forskellige grunde taler for, at der netop indenfor ligebehandlingsområdet er behov, og undertiden internationale krav om, en særlig nem adgang til behandling af klager. En række konventioner har således formuleret krav herom.

For at undgå retsusikkerhed er det imidlertid væsentligt, at der stilles grundlæggende (yderligere) krav til et klagenævn, herunder navnlig

- kompetence
(herunder afgrænsning i forhold til domstole og andre myndigheder)
- uvildighed (sammensætning)
- retsgarantierne
- procesform
(herunder officialvirksomhed/kontradiktion, begrundelsespligt m.v.)
- mulighed for advokatbeskikkelse
- omkostninger (klagegebyr?)

I øvrigt bør domstolsbehandling også overvejes som et alternativ, især såfremt det lykkes at gøre domstolsbehandling lettere tilgængelig i fremtiden.

En del af de ovenfor nævnte retssikkerhedsmæssige problemer, især med hensyn til kompetenceafgrænsninger, ville løses, såfremt der blev etableret et fælles klageorgan for al forbudt diskrimination. Det vil utvivlsomt sikre en mere effektiv beskyttelse mod diskrimination. Det vil være lettere at anvende for forurettede parter, og organet må formodes at ville oparbejde en betydelig større erfaring og effektivitet end tilfældet er i den nuværende situation. Det bør i denne forbindelse fremhæves, at en række problemstillinger jo er ganske ligartede uanset hvad diskriminationsgrunden måtte være, og hvilket organ man skal klage til. Det gælder fx spørgsmålet om, hvorvidt en forskelsbehandling kan være retmæssig, fordi den har en objektiv og fornuftig baggrund.

Også spørgsmålet om tilladeligheden af positive særforanstaltninger frembyder problemer, hvor en samlet større ekspertise og erfaring, end der muligvis opnås under den nuværende tilstand, vil være fordelagtig.

Et andet spørgsmål, end det lige berørte vedrørende en samlet behandling af diskriminationsklager, er naturligvis spørgsmålet om, hvorvidt der bør lovgives mod diskrimination i generel form for alle minoriteter. Dette er

Nybrogade 8
1203 København K

Tlf.: 33 15 30 70

Fax.: 33 15 30 61

Mail:

post@retssikkerheds-fonden.dk

Dato: 4.05.2006

Navn: Ole Espersen

Side 2 af 3

Fondens bestyrelse:

Professor em. dr. jur. (formand)
Ole Espersen •
Professor Vagn Greve •
Advokat Christian Harlang •
Landsdommer
Holger Kallehaug •
Seniorkonsulent, cand. jur.
Lars Adam Rehof •
Cand. mag. lic. jur.
Preben Wilhelm •

Medlemmer af Forum for retssikkerhed:

Professor
Lennart Lyngge Andersen •
Professor dr. jur.
Flemming Balvig •
Adjunkt ph.d. Thomas Elholm •
Advokat Bjørn Elmquist •
Fængselsinspektør H. J. Engbo •
Professor em. dr. jur. (formand)
Ole Espersen •
Professor Vagn Greve •
Professor dr. jur.
Jens Vedsted Hansen •
Advokat Christian Harlang •
Professor dr. med. Niels Høiby •
Advokat Thorild Høyer •
Dr. med. Torben Ishøj •
Landsdommer
Holger Kallehaug •
Professor Ole Krarup •
Tidligere byretspræsident
Claus Larsen •
Advokat Helle Lokdom •
Professor dr. phil. Anker Brink Lund •
Professor Brian Patrick McGuire •
Professor dr. jur. Peter Pagh •
Cand. jur. Ulrich Horst Petersen •
Seniorkonsulent, cand. jur.
Lars Adam Rehof •
Overlæge Beate Rich •
Juridisk konsulent, cand. jur.
Therese Rytner •
Statsautoriseret revisor
Lars Skovgaard-Sørensen •
Professor Eva Smith •
Advokat Tyge Trier •
Professor Per Ole Tröskemann •
Cand. mag. lic. jur.
Preben Wilhelm •
Specialkonsulent
Mandana Zarehpasvat •

Fondens formål:

Retssikkerhedsfonden er almennyttig. Dens formål er at fremme viden om samt forståelse og respekt for retsstatsprincippernes betydning for den demokratiske stat. Dens skal ske blandt andet ved at støtte og inspirere til forskning og formidling, afholdelse af seminarer m.v.

Der er i fondens regi etableret et "Forum for retssikkerhed", hvori der udveksles erfaringer vedrørende udviklinger inden for aktuelle retssikkerhedsområder. Der søges tilrettelagt en indsats på forskellige områder blandt andet ved udarbejdelse af beskrivelser af udviklingen og diskussioner om dens mulige implikationer for væsentlige retssikkerhedsspørgsmål. Såvel Forum for retssikkerhed som Retssikkerhedsfonden kan tage aktuelle emner op med politikere og myndigheder.

som bekendt sket i en lang række vestlige lande, men der har endnu ikke i Danmark været et politisk flertal herfor, fx i form af en ratifikation af protokol nr. 12 til Den europæiske menneskerettighedskonvention. Der er således eksempelvis væsentlig forskel på området for beskyttelsen indenfor og udenfor arbejdsmarkedet. Det må anses som en mangel, at der hverken i Grundloven eller i anden lovgivning findes et generelt diskriminationsforbud, som beskytter alle minoritetsgrupper. EU kommissionens forslag om et Europæisk år (2007) for lige muligheder for alle bør være en væsentlig baggrund for at overveje dette.

Med venlig hilsen

Ole Espersen

Nybrogade 8
1203 København K

Tlf.: 33 15 30 70

Fax.: 33 15 30 61

Mail:

post@retssikkerheds-fonden.dk

Dato: 4.05.2006

Navn: Ole Espersen

Side 3 af 3

Fondens bestyrelse:

Professor em. dr. jur. (formand)
Ole Espersen •
Professor Vagn Greve •
Advokat Christian Harlang •
Landsdommer
Holger Kallehauge •
Seniorkonsulent, cand. jur.
Lars Adam Rehof •
Cand. mag. lic. jur.
Preben Wilhjelm •

*Medlemmer af Forum for
retssikkerhed:*

Professor
Lennart Lyng Andersen •
Professor dr. jur.
Flemming Balvig •
Adjunkt ph.d. Thomas Elholm •
Advokat Bjørn Elmquist •
Fængselsinspektør H. J. Engbo •
Professor em. dr. jur. (formand)
Ole Espersen •
Professor Vagn Greve •
Professor dr. jur.
Jens Vedsted Hansen •
Advokat Christian Harlang •
Professor dr. med. Niels Høiby •
Advokat Thorkild Høyer •
Dr. med. Torben Ishøy •
Landsdommer
Holger Kallehauge •
Professor Ole Krarup •
Tidligere byretspræsident
Claus Larsen •
Advokat Helle Lokdam •
Professor dr. phil. Anker Brink Lund •
Professor Brian Patrick McGuire •
Professor dr. jur. Peter Pagh •
Cand. jur. Ulrich Horst Petersen •
Seniorkonsulent, cand. jur.
Lars Adam Rehof •
Overlæge Bente Rich •
Juridisk konsulent, cand. jur.
Therese Rytter •
Statsautoriseret revisor
Lars Skovgaard-Sørensen •
Professor Eva Smith •
Advokat Tyge Trier •
Professor Per Ole Tråskmann •
Cand. mag. lic. jur.
Preben Wilhjelm •
Specialkonsulent
Mandana Zarrehparvar •

Fondens formål:

Retssikkerhedsfonden er almennyttig. Dens formål er at fremme viden om samt forståelse og respekt for retsstatsprincippernes betydning for den demokratiske stat. Dette skal ske blandt andet ved at støtte og inspirere til forskning og formidling, afholdelse af seminarer m.v.

Der er i fondens regi etableret et "Forum for retssikkerhed", hvori der udveksles erfaringer vedrørende udviklinger inden for aktuelle retssikkerhedsområder. Der søges tilrettelagt en indsats på forskellige områder blandt andet ved udarbejdelse af beskrivelser af udviklingen og diskussioner om dens mulige implikationer for væsentlige retssikkerhedsspørgsmål. Såvel Forum for retssikkerhed som Retssikkerhedsfonden kan tage aktuelle emner op med politikere og myndigheder.

147

**Ministeriet for Flygtninge,
Indvandrere og Integration**

148

Ligestillingsafdelingen
Att.: Kirsten Fastrup
Holmens Kanal 22
1060 København K.

Dato:
Kontor: Integrationskontoret
J.nr.: 2005/5030-74
Sagsbeh.: AHL
Fil-navn: Høringssvar-
Ligestillingsafdelingen

Ved brev af 6. marts 2006 har Ligestillingsafdelingen anmodet om, at Integrationsministeriet udsendte Ligestillingsafdelingens notat af 24. februar 2006 i høring blandt relevante NGO'er og eksperter med henblik på en eventuel tilbagemelding vedrørende eventuelle ønsker til ændring af den nuværende lovgivning.

I den anledning kan Integrationsministeriet oplyse, at følgende NGO'er og eksperter er blevet hørt:

- Institut for Menneskerettigheder
- Rådet for Etniske Minoriteter
- Foreningen for Etnisk Ligestilling
- Dokumentations- og Rådgivningscentret om Racediskrimination
- Dansk Flygtningehjælp
- Dansk Røde Kors
- Amnesty International

Integrationsministeriet har modtaget høringssvar fra Institut for Menneskerettigheder, Rådet for Etniske Minoriteter og Dansk Røde Kors. De to sidstnævnte har meddelt, at de ikke har bemærkninger.

Foreningen for Etnisk Ligestilling har meddelt, at de for tiden ikke har mulighed for at svare. Dokumentations- og Rådgivningscenteret om Racediskrimination har meddelt, at høringen vil blive besvaret hurtigst muligt, men har endnu ikke fremsendt et høringssvar. Dansk Flygtningehjælp og Amnesty International har ikke reageret på henvendelsen.

Integrationsministeriet har ikke selv har bemærkninger til Ligestillingsafdelingens notat af 24. februar 2006.

Integrationsministeriet vedlægger de indkomne høringsvar, idet det bemærkes, at eventuelt senere modtagne høringsvar vil blive videresendt til Ligestillingsafdelingen, når de modtages.

Der henvises til Ligestillingsafdelingens j.nr.: C.2.6.25.

Med venlig hilsen

Nina Willadsen

Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og
Integration
Holbergsgade 6
1057 København K

Att.: Anders Hess Larsen

DATE 12.4.2006

J.NR.
540.60/11463

Vedr.: Anmodning om bemærkninger til Ligestillingsafdelingens notat af 24. februar 2006 om lovgivning om ligestilling og ikke-forskelsbehandling

Ved brev af 11. april 2006 har Institut for Menneskerettigheder modtaget ovennævnte anmodning.

Instituttet har gennemgået notatet og kan konstatere, at oversigten over EU-reglerne og dansk lovgivning samt kommende EU regler inden for ligestilling og ikke-forskelsbehandling er fyldestgørende. Instituttet har dog følgende forslag til ændring af den nuværende lovgivning med henblik på at sikre en effektiv beskyttelse mod diskrimination og for at fremme ligebehandling.

1. Generelt forbud mod diskrimination inden og uden for arbejdsmarkedet

Som det fremgår af notatet om lovgivning om ligestilling og ikke-forskelsbehandling, har vi i Danmark en række love, som forbyder diskrimination på grund af henholdsvis alder, handicap, køn, race og etnicitet, religion og tro seksuel orientering og national eller social oprindelse. Den danske lovgivning giver imidlertid ikke lige beskyttelse på de forskellige diskriminationsområder. Forbuddet mod diskrimination på grund af alder, handicap, køn, race og etnicitet, religion og tro samt seksuel orientering og national eller social oprindelse omfatter efter lovgivningen udelukkende arbejdsmarkedet,

Forbuddet mod diskrimination på grund af køn, race og etnisk oprindelse gælder både inden og uden for arbejdsmarkedet, idet lov om ligestilling af mænd og kvinder omfatter al offentlig forvaltning, erhvervsmæssig og almen virksomhed, mens lov om etnisk ligebehandling omfatter offentlig og privat virksomhed.

Det følger af Danmarks menneskeretlige forpligtelser, at staten er forpligtet til at afskaffe diskrimination og sikre implementering af ligebehandlingsprincippet i dansk lov og i praksis. Men som det ser ud i dag, er der en række områder, hvor den nugældende lovgivning og administrative praksis kan siges at diskriminere forskellige udsatte grupper i Danmark.

For at sikre effektiv beskyttelse mod diskrimination på grund af alder, handicap, køn, race og etnicitet, religion og tro, seksuel orientering, politisk anskuelse samt

national eller social oprindelse anbefaler Institut for Menneskerettigheder, at der tillægges en horisontal tilgang til det lovgivningsmæssige forbud mod diskrimination.

En horisontal tilgang indbefatter, at der indføres et generelt forbud mod diskrimination dækkende alle diskriminationsgrunde. Dermed komplementeres det nugældende forbud mod diskrimination uden for arbejdsmarkedet, som i dag udelukkende omfatter køn, race og etnisk oprindelse.

Så længe diskrimination på grund af religion, tro, politisk anskuelse, seksuel orientering, alder, handicap, national eller social oprindelse udelukkende er forbudt inden for arbejdsmarkedet, vil der i Danmark herske en hierarkisering af diskriminationsårsagerne, som signalerer, at disse grunde er mindre væsentlige end diskriminationsfelterne køn, race og etnisk oprindelse.

2. Fælles klageadgang

På ikke-diskriminationsområdet findes i Danmark særlige klageorganer på to områder. Det ene er Ligestillingsnævnet, og det andet er Klagekomitéen for Etnisk Ligebehandling ved Institut for Menneskerettigheder. Personer, der vil klage over diskrimination på grund af alder, handicap, religion, tro, seksuel orientering, politisk anskuelse og national eller social oprindelse har således ikke samme klagemuligheder som personer, der oplever diskrimination på grund af køn, race eller etnisk oprindelse.

Det er instituttets holdning, at der er flere forhold, der taler for at have et fælles klageorgan med kompetence til at behandle klager over diskrimination af samtlige grunde. Instituttet mener, at et horisontalt klageorgan kan bidrage til at sikre effektiv beskyttelse mod diskrimination og fremme af ligebehandling. Det vil endvidere styrke beskyttelsen af det enkelte individ, der føler sig krænket, idet klageorganet kan bidrage til at skabe bedre viden om diskrimination og til en øget bevidsthed om disse problemstillinger. Herudover kan et fælles klageorgan bidrage til, at borgeren får sin sag behandlet hurtigere og mindre omkostningsfuldt end ved domstolene.

Instituttets anbefaling om etablering af et horisontalt klageorgan skal ses i sammenhæng med anbefalingen om at indføre et generelt forbud mod diskrimination både inden og uden for arbejdsmarkedet.

Med venlig hilsen

Morten Kjærum
Direktør

Integrationsministeriet
Integrationskontoret
E-mail: ahl@inm.dk

Dato: 24. april 2006
Kontor: Sekretariatet
J.nr.: 2006/5020-
Sagsbeh.: PSK
Fil-navn: REM/Høringer/INM_
ligestilling

Høring om ændringsforslag til nuværende lovgivning vedr. ligestilling og ikke-forskelsbehandling

Rådet for Etniske Minoriteter takker for lejligheden til at fremkomme med ønsker til ændring af nuværende lovgivning vedrørende ligestilling og ikke-forskelsbehandling under Integrationsministeriets ressort.

Rådet for Etniske Minoriteter har ingen bemærkninger.

Med venlig hilsen

Formand Sükrü Ertosun

153

Maria Dalsby Danielsen

Fra: Uzma Ahmed Andresen [uzma@get2net.dk]**Sendt:** 24. april 2006 21:12**Til:** Anders Hess Larsen**Emne:** SV: Høring: Ønsker til ændring af nuværende lovgivning vedrørende ligestilling og ikke-forskelsbehandling under Integrationsministeriets ressort

Kære Anders Hess Larsen,

Vi siger tak fordi vi er blevet spurgt om et høringssvar. Vi er glade for at I vil høre vores mening. Vi bliver dog nød til at melde fra i denne omgang, da vi står imellem to bestyrelser. Vi har haft generalforsamling d. 22. april, og den nye bestyrelse har endnu ikke konstitueret sig.

Vi håber dog at I har lyst til at høre vores mening næste gang, det bliver relevant.

Med venlig hilsen

Uzma Ahmed Andresen

Formand for Foreningen for Etnisk Ligestilling

51 76 59 17

-----Oprindelig meddelelse-----

Fra: Anders Hess Larsen [mailto:ahl@inm.dk]**Sendt:** 11. april 2006 16:16**Til:** center@humanrights.dk; Rådet for Etniske Minoriteter; Kontakt@etniskligestilling.dk; drc@drcenter.dk; info@flygtning.dk; info@drk.dk; amnesty@amnesty.dk**Cc:** Nina Willadsen; Frederik Gammeltoft; kuk@humanrights.dk; Ann-Sofie@redcross.dk; sbech@amnesty.dk; bsvendsen@amnesty.dk; anne.lacour@drc.dk; tghc@drc.dk; affra@asharqtv.dk; Mette C.L. Fjording**Emne:** Høring: Ønsker til ændring af nuværende lovgivning vedrørende ligestilling og ikke-forskelsbehandling under Integrationsministeriets ressort

Til

Institut for Menneskerettigheder
Rådet for Etniske Minoriteter
Foreningen for Etnisk Ligestilling
Dokumentations- og Rådgivningscentret om Racediskrimination
Dansk Flygtningehjælp
Dansk Røde Kors

Amnesty International

Integrationsministeriet skal anmode om at modtage bemærkninger til vedhæftede høring om eventuelle ønsker til ændring af den nuværende lovgivning vedrørende ligestilling og ikke-forskelsbehandling under Integrationsministeriets ressort senest tirsdag den 25. april 2006. Bemærkningerne bedes sendt via e-mail til Anders Hess Larsen, ahl@inm.dk

Med venlig hilsen

Anders Hess Larsen

Fuldmægtig

Kontoret for Integrationspolitik

Ministeriet for Flygtninge,
Indvandrere og Integration

154

Holbergsgade 6
1057 København K
Tlf.: 33 92 33 80
Fax: 33 11 12 39
E-post: inm@inm.dk
Web: www.inm.dk

Direkte: 33 95 41 05
Mobil: 50 50 72 27
E-post: ahl@inm.dk

281

155

Maria Dalsby Danielsen

Fra: Bo Hansen [boh@drk.dk]
Sendt: 27. april 2006 14:25
Til: Anders Hess Larsen
Cc: Preben Søgaard Hansen
Emne: Høringssvar J.nr.: 2005/5030-74

Til Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration
Kontoret for Integrationspolitik
Att.: Anders Hess Larsen

Afgivelse af høringssvar til "ændring af nuværende lovgivning vedrørende ligestilling og ikke-forskelsbehandling under Integrationsministeriets ressort".

Dansk Røde Kors er blevet inviteret til at komme med et høringssvar senest den 25. april.

På baggrund af det foreliggende materiale har vi ingen kommentarer.

Med venlig hilsen
Bo Hansen
Chef for udviklingssektionen
Dansk Røde Kors
Tlf.: 35 25 93 64
e-mail: boh@drk.dk

156

Supplement til Integrationsministeriets svar vedr. ændringer af
ligebehandlingslovgivningen

Høringsvar til Integrationsministeriet vedrørende Deres j.nr.2005/5030-74

Resume

DRC har følgende centrale pointer:

DRC har modtaget en høringsanmodning fra Justitsministeriet og nu også Integrationsministeriet vedrørende den del af lovgivningen som er hjemmehørende hos disse ministerier. Da vi ikke er blevet hørt af andre ministerier har DRC valgt at afgive nogle kommentarer i dette høringssvar, som er af mere genrel karakter, udover vores kommentarer til lov om etnisk ligebehandling. I forbindelse lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet m.v. vil vi sende konkrete kommentarer direkte til Ligestillingsafdelingen i Socialministeriet, idet vi ikke har modtaget nogen høringsanmodning fra Beskæftigelsesministeriet.

DRC finder, at det ville være formålstjeneligt, at Folketinget samlede ligestillingsarbejdet under et udvalg – forløbet af denne høringsrunde synes i sig selv at understrege behovet for at få et samlet overblik over de forskellige regler på området, herunder hvilke NGO'ere som det er relevant at høre.

DRC finder, at den nationale lovgivning i vidt omfang er blevet styrket af de fælleseuropæiske og internationale regler som findes på området. Det ville dog være ønskeligt, såfremt det danske Folketing i højere grad selv kom til at spille en aktiv rolle omkring arbejdet med at sikre ligestilling pga. alder, etnicitet, handicap, køn, seksuel orientering eller tro m.v.

DRC har en række konkrete forslag til forbedring af lovgrundlaget, idet beskyttelsen på de forskellige diskriminationsområder er meget forskellig, og der derfor kunne være behov for en større gennemgang forud for et eller flere lovgivningsinitiativer, med det formål at gøre beskyttelsen mod eksempelvis aldersdiskrimination lige så effektiv som beskyttelsen mod etnisk diskrimination og kønsdiskrimination – som d.d. er de områder, som har det højeste beskyttelsesniveau.

1. Indledning

Ved skrivelse af d. 18. april 2006 anmodet Integrationsministeriet om en udtalelse fra DRC.

221

157

Ministeriet har i denne forbindelse henvist til nogle spørgsmål fra Folketinget, samt et notat udarbejdet over forskellige love vedr. ligestilling, herunder ikke mindst love som har tilknytning til EU retten.

DRC skal takke Integrationsministeriet for det tilsendte og for anmodningen om at fremkomme med bemærkninger til Lov om etnisk ligebehandling, samt andre spørgsmål vedr. ligestilling og ikkeforskelsbehandling som henhører under dette ministeriums ressort.

Hertil bemærkes det indledningsvis, at netop Integrationsministeriet har det overordnede ansvar for bekæmpelse af racisme og fremmedhad, samt ikke-diskrimination i Danmark. Dette kommer bl.a. til udtryk ved, at Ministeriet i forlængelse af FN's Verdenskonference mod Racisme i Durban har udarbejdet en handlingsplan som omfatter disse spørgsmål i november 2003. Ser man konkret på handlingsplanen, er indholdet fokuseret på integration, hvilket efter DRC's opfattelse er udmærket, men det er bare ikke det samme som ikke-diskrimination.

DRC har derfor i samarbejde med andre NGO'er udarbejdet en alternativ NGO handlingsplan for bekæmpelse af racisme, etnisk diskrimination og fremmedfrygt (også fra 2003). Den vil blive fremsendt til Folketinget.

Alt i alt indeholder NGO handlingsplanen 48 forslag til initiativer, herunder lovgivning, hvilket skal sammenlignes med Ministeriet's handlingsplan der alene indeholder 14 initiativer – initiativer, der som nævnt, primært fokuserer på integration og beskæftigelse, men desværre stort set er uden initiativer vedr. diskrimination og ligebehandling.

2. Lov om etnisk ligebehandling.

Loven er oprindeligt indsat i dansk ret i 2003 mhp gennemførelsen af EU direktivet om ligebehandling pga. race og etnisk oprindelse 43/2000/EF.

Selv om loven har været gældende i mere end 2 år, ses der endnu ikke at være faldet afgørelser, hvor den nye lov har vist sig at være en beskyttelse mod etnisk diskrimination. Sagerne er meget lang tid undervejs – hvilket bl.a. skyldes den nye klagekomite, som kommenteres i næste punkt – og den første sag, som er blevet afgjort i Københavns Byret i december 2005 er blevet tabt. DRC har derfor ud af "egen lomme" måtte betale for at anke sagen og få den videreført til Landsretten. Dette på trods af at sagen oprindeligt – som den første – har fået fri proces med henvisning til Klagekomiteens udtalelse om, at lov om etnisk ligebehandling var overtrådt i denne sag.

DRC finder, at forløbet af denne første sag viser to ting, dels at der er store problemer forbundet med anvendelse af den nye bevisbyrde-regel som følger af direktivet 43/2000/EF, og dels at der er store problemer forbundet med det svage mandat, som man har givet klagekomiteen – især hvis man sammenligner med det mandat, som man har givet Kønsligestillingsklagenævnet.

Det er dog ikke det eneste problem i forhold til lov om etnisk ligebehandling. Det viser sig også at der er opstået problemer i forholdet mellem lov om forbud mod forskelbehandling pga. race m.v. og lov om etnisk ligebehandling. Sager som rejses ved domstolene efter den første lov – eksempelvis diskotekssager – risikere at blive tabt ved retten pga. den strafferetlige bevisbyrde. Problemet er opstået fordi dette efterfølgende kan afskære ofret fra at rejse civil sag (hvor der som er delt bevisbyrde, og derfor større sandsynlighed for at vinde sagen), idet den oprindelige (strafferetlige dom) har retskraft.

3. Institut for menneskerettigheder/klagekomite.

EU direktivets artikel 13 indeholder en forpligtelse til at oprette et organ, som bla. kan give støtte til ofre for etnisk forskelsbehandling. I forbindelse med regeringens dødsliste i januar 2002 samt den efterfølgende internationale kritik endte denne opgave i det nye Institut for internationale studier og menneskerettigheder – som er placeret under Udenrigsministeriet. Der må i sig selv siges at være tale om en ganske besynderlig lovgivningsmæssig proces forud for denne placering, og der synes således at være behov for en nærmere stillingtagen hertil, idet Integrationsministeriet har ansvaret for området, mens selve opgaven er placeret i et institut under Udenrigsministeriet. Ligeledes har man siden 2004 desuden haft ansvar for modtagelse af klager om diskrimination på arbejdsmarkedet, som ellers hører under Beskæftigelsesministeriet. De organisatoriske problemer synes i sig selv at nødvendige gøre en nærmere analyse af hensigtsmæssigheden heri.

Det fremgår endvidere af årsberetningen fra klagekomiteen under Institut for Menneskerettigheder for 2005, at man har rettet henvendelse til Ministeriet mhp at få styrket lovgrundlaget. Det viser sig også at et meget stort antal klager er blevet afvist, allerede fordi Komiteens lovgrundlag er for snævert, hvilket DRC fuldt og helt kan bekræfte på baggrund af vores erfaringer med sager som vi har indbragt for komiteen.

Dette rejser samtidig et andet problem, idet EU direktivet indeholder pligt til at tillade, at organisationer der arbejder med sager på vegne af ofre for diskrimination, får retlig status i sådanne sager. I forbindelsen med gennemførelsen af direktivet i dansk ret, ses der ikke at være taget nogen initiativer til at sikre dette, og DRC finder på dette område den danske retstilstand mangelfuld i forhold til overholdelse af direktive 43/2000/EF

4. Samling af ligestillingsindsatsen

DRC finder, at det ville være formålstjeneligt, at Folketinget samlede ligestillingsarbejdet under et udvalg – forløbet af denne høringsrunde synes i sig selv at understrege behovet for at få et samlet overblik over de forskellige regler på området, herunder hvilke NGO'ere som det er relevant at høre.

201

DRC har i flere omgange oplevet, at myndigheder helt har overset at foretage høringer af NGO'ere (hvor de skulle have gjort det) eller har overset muligheden for at høre DRC, selv om der er tale om lovforslag m.v. som specifikt vedrører vores område. På denne baggrund finder vi det helt afgørende, at Folketinget i langt højere grad sikrer sig at få de relevante bidrag.

Dette er særlig vigtigt, fordi DRC finder, at den nationale lovgivning i vidt omfang er blevet og fremover vil blive styrket af de fælleseuropæiske og internationale regler som findes på området. Det ville dog være ønskeligt, såfremt det danske Folketing i højere grad selv kom til at spille en aktiv rolle omkring arbejdet med at sikre ligestilling pga. alder, etnicitet, handicap, køn, seksuel orientering eller tro m.v.

Der er i dag meget store forskelle på den beskyttelse, som tilbydes ofre for diskrimination på de forskellige områder. Der er eksempelvis en langt højere grad af beskyttelse i kraft af Klagenævnet vedrørende kønsligestilling, end der er i forbindelse med Klagekomiteen under Institut for Menneskerettigheder, som har et langt svager lovgivningsmæssigt mandat. Endvidere er der områder som alder og handicap, der slet ikke har noget klageorgan, hvor ofre for diskrimination af disse grunde kan henvende sig. Tilsvarende eksempler kan nævnes på en lang række andre områder.

Folketinget bør derfor tage initiativ til at sikre en mere ensartet beskyttelse, uanset hvilken form for diskrimination man bliver udsat for. Dette skal naturligvis være ud fra princippet om det højeste (og ikke den laveste) fællesnævner for beskyttelsesniveau. Også af denne grund bør der ske en mere samlet og fokuseret indsats fra Folketinget side.